

Chaos niszczy

Oferta FOZI

KOMUNIKATY I PROJEKT

Wicepremier I. Jaruga-Nowacka dla „NS”

Chaos niszczy miejsca pracy ..... s. 4

Kierownictwo KIG-R przedstawiło na konferencji prasowej stan najwyższego zagrożenia dla systemu zatrudniania osób niepełnosprawnych, którego przyczyną jest narastający chaos prawny

Zgromadzenie i stanowisko PB..... s. 6

Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Porozumienia Branżowego w swym stanowisku z 14 marca apeluje o wycofanie projektu nowej ustawy z procesu legislacyjnego

Konkursy PFRON ..... s. 11

Fundusz ogłosił kolejną edycję konkursów na program dla samorządów, na najlepszą pracę magisterską, plastyczny dla WTZ oraz projekt „Dobre praktyki” i drugą edycję Działania 1.4 w ramach SPO RZL

Nie tylko leczenie i rehabilitacja ..... s. 16

Fundacja Ochrony Zdrowia Inwalidów to wiodąca organizacja prowadząca działalność w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki leczniczej i rehabilitacji na rzecz osób niepełnosprawnych

Benefis Zofii Książek-Bregułowej ..... s. 26

Jubileusz 85 urodzin i 55-lecia pracy artystycznej niewidomej aktorki, poetki i pisarki, żołnierza Powstania Warszawskiego, zwieńczył benefis w Teatrze Ateneum w Katowicach

Niepełnosprawni „alpejczy” w Szczyrku ..... s. 30

Po kilkuletniej przerwie odbyła się druga edycja Międzynarodowych Mistrzostw Polski w Narciarstwie Alpejskim Niepełnosprawnych dowodząc, że sport ten ma wielu zwolenników w tym środowisku

Komunikat KRAZON w sprawie autopoprawki, komunikat POPON i projekt nowelizacji rozporządzenia MPS w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych

W NASTĘPNYM NUMERZE M.IN.:

- Jak samorząd terytorialny środki Funduszu wydawał
- Aktualny stan prawny systemu
- Osoba z niepełnosprawnością intelektualną na rynku pracy
- Międzynarodowy plener w Wieliczce
- Zimowe Mistrzostwa Polski w pływaniu w mocnej obsadzie

Na okładce:
Migawka
z Mistrzostw Polski
w narciarstwie
fot. „Start” Bielsko-Biała

Czy o to chodzi by gonić króliczka?

Atmosfera życia politycznego jest nie tylko nieznośna, jest wręcz obrzydliwa – to nie jest własna konstatacja, prawa autorskie należą bowiem do ministra Włodzimierza Cimoszewicza. Nic dodać, nic ująć. Proszę się nie obawiać, nie będę opisywał meandrow naszego życia politycznego, bo przestałem się już orientować kto jeszcze jest w rządzie, kto po lewicy, a kto już w centrum, kto w koalicji, a kto w opozycji, odnoszę też wrażenie, że niektórzy politycy są we wszystkich tych miejscach jednocześnie.

Tymczasem za swe niewątpliwe(?) osiągnięcia rząd – jeszcze w lutym – przyznał sobie uznaniowe premie w łącznej wysokości 2 mln zł, pewnie – zgodnie z planem Hausnera – w ramach racjonalizacji wydatków publicznych. Tenże wicepremier otrzymał brutto 23,5 tys. zł, wicepremier Izabela Jaruga-Nowacka 19,6 tys. zł, a premier Marek Belka już tylko 15 tys. Gdybym był złośliwy powiedziałbym, że ten „zastrzyk” niewątpliwie przyczyni się do ożywienia handlu i wzrostu PKB.

Na naszym podwórku też jest wesoło. Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, niczym zespół prestidigitatorów, co rusz wyjmuje z kapelusza jakiegoś króliczka. I ogłasza wyścig z przeszkodami kto go dogoni. Nagrodą jest kapelusz i laska. Ostatnim z króliczków jest głośna interpretacja z 7 marca, dotycząca rozliczania podwyższonych kosztów zatrudniania osób ze szczególnymi schorzeniami, uderzająca w tych pracodawców, którzy przed akcesją do UE zawarli umowy cywilnoprawne z PFRON. A wszystko to w ramach „upraszczania” prawa.

– Nie można obecnie mówić o chaosie legislacyjnym – uważa Jan Lach, p.o. dyrektora Biura, co donosi Gazeta Prawna z 1 marca br., a inni pracownicy tej instytucji dzielnie mu w tym sekundują. Zdumiewający jest poziom samozadowolenia twórców projektów zmian prawa, będący w odwrotnej proporcji do generowanego przez nie chaosu, co jednoznacznie wykazano na konferencji prasowej KIG-R, z której relacja znajduje się w tym numerze.

Nieodgadnioną tajemnicą pozostaje dla mnie jak możliwym jest postrzeganie skutków tych samych zjawisk w tak dramatycznie różny sposób. Chyba, że żyjemy w różnych światach.

Zatem 21 marca nagrodzony i zadowolony rząd przyjął autopoprawkę do nowej ustawy o rehabilitacji, którą oprotestowały wszystkie organizacje działające na niwie aktywizacji i rehabilitacji zawodowej. Rząd jak zwykle wiedział lepiej i zrobił swoje.

Skoro rząd i Biuro Pełnomocnika żyją w innym świecie pozostaje w tej sprawie liczyć na rozsądek Sejmu. Albo na to, że nie zdąży on zająć się tym projektem...

Ryszard Rzebko

Nasze Sprawy – Pismo Rehabilitacyjno-Gospodarcze Zakładów Pracy Chronionej.

Wydawca i redakcja: Agencja „Nasze Sprawy”, 40-084 Katowice, ul. Sokolska 3. Redaktor naczelny: Ryszard Rzebko.
tel./faks 032. 253-05-41, 2596-221.5, tel. kom. 0601. 414-460, e-mail: redakcja@naszesprawy.com.pl www.naszesprawy.com.pl
www.niepełnosprawni.info.pl
Numer zamknięto: 24.03.2005 r. Nakład 3000 egz.
Redakcja techniczna i przygotowanie poligraficzne: Agencja ina-press Katowice. Druk: TRIADAPRESS. Katowice.
Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów i zmian w nadsyłanych materiałach oraz nie bierze odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

Dwie rozbieżności, czy „wiele wad”?

Kształt polityki społecznej i kierunki zmian, jakie w tym zakresie proponuje rząd i parlament, szczególnie w systemie zabezpieczenia społecznego oraz systemie subsydiowania zatrudniania osób niepełnosprawnych, są daleko idące i mogą mieć istotne skutki dla jej aktualnych i przyszłych beneficjentów, płatników składek na ubezpieczenie społeczne oraz budżetu.

W związku z tym Ryszard Rzebko, redaktor naczelny „Naszych Spraw” skierował pytania do wicepremier Izabeli Jarugi-Nowackiej, ministra polityki społecznej. Przedstawiamy otrzymane odpowiedzi.

NS: – Objęła Pani tekę ministra polityki społecznej w trudnym momencie – dla budżetu, dla stanu prawnego funkcjonowania tej polityki, w którym nieustannie proponowane są zmiany. Które z działań, które Pani Minister zamierza podjąć w tym zakresie, uważa Pani za priorytetowe?

Wicepremier Izabela Jaruga-Nowacka: – Najważniejszym celem, jaki postawiłam sobie obejmując resort polityki społecznej, jest budowa systemu zabezpieczenia społecznego oraz nadanie polityce społecznej właściwej rangi w działaniach rządu. W tym celu powstały programy doraźne takie jak np.: Program „Bezdomność”, mający przeciwdziałać temu zjawisku, czy Program „Pośitek dla potrzebujących”. Na ten ostatni program w 2005 r. w budżecie państwa zostało zagwarantowane 250 mln złotych.

Ale najważniejsze dla mnie są rozwiązania systemowe, które wprowadzamy. Bez wątpienia staną się początkiem spójnego i efektywnego systemu zabezpieczenia społecznego. Są to takie rozwiązania jak:

- program walki z wykluczeniem społecznym zapisany w Narodowej Strategii Integracji Społecznej i Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej na lata 2005-2006,
- wprowadzenie w życie zapisów ustawy o pomocy społecznej, w tym szczególnie elementy minimalnego dochodu gwarantowanego, w postaci zasiłku okresowego.

Elementem tego systemu będzie też uporządkowanie systemu ubezpieczeń społecznych poprzez wzajemne dostosowanie do siebie wszystkich rozwiązań prawnych, tak by system był spójny, efektywny i oparty na zasadzie solidaryzmu społecznego (np. zróżnicowanie składki od osób prowadzących działalność gospodarczą zależnie od dochodu i ulgi dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność).

– Czy środki przeznaczone na pomoc społeczną są rzeczywiście – jak twierdzi większość ekonomistów, a wtórują im media – nadmiernie rozbuchane? Czy w tej dziedzinie możliwe są oszczędności, a jeśli tak, to jakiego zakresu miałyby dotyczyć?

– Obecnie mamy do czynienia z sytuacją społeczną, gdzie odnotowywany wzrost gospodarczy niestety nie wpływa na poprawę jakości życia najbiedniejszej części społeczeństwa. W szczególności zwiększa się grupa osób żyjących na granicy lub wręcz poniżej minimum socjalnego, tym samym potrzeby te rosną. W Polsce w 2002 r. poniżej minimum egzystencji (354 zł) żyło 11,1 proc. ludności (w porównaniu do 4,6 proc. w 1996 r.). Oznacza to, iż w latach 1996-2002 liczba osób żyjących poniżej minimum egzystencji zwiększyła się o około 2,5 miliona!

Dlatego też nie sądzę, że środki przeznaczone na pomoc społeczną są większe niż te potrzeby. Wręcz przeciwnie. Środki zaplanowane w budżetach wojewodów już na etapie wstępnego planowania okazały się niewystarczające o 300 mln zł. Stąd w rezerwach celowych zaplanowano środki na uzupełnienie braków finansowych powstałych w budżetach wojewodów w ciągu roku. Obecnie do Ministerstwa Polityki Społecznej napływają sygnały z województw oraz bezpośrednio z gmin i powiatów o brakach finansowych na realizację zadań z pomocy społecznej, m.in. brakuje środków na wypłaty zasiłków okresowych (w szybkim tempie wzrasta liczba świadczeniobiorców). Dlatego planuje się uruchomienie części środków z części 83 – Rezerwy celowe budżetu państwa.

Rokrocznie w budżecie Ministra Polityki Społecznej brakuje też środków na realizację Programu „Bezdomność”. Liczymy, że podobnie jak w latach ubiegłych nasze starania w pozyskaniu dodatkowych środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa na realizację tego zadania będą miały potwierdzenie w otrzymaniu dodatkowych środków.

Potrzeby społeczne mogą być zaspokajane zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe. Dopóki trzeci sektor w Polsce nie jest tak rozwinięty jak w krajach zachodnich, państwo ma obowiązek pomagać ludziom potrzebującym, a do tego niezbędne są odpowiednie środki zagwarantowane rokrocznie w jego budżecie.

– Jak Pani Minister ocenia zmiany prawne dotyczące wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych, związane z akcesją naszego kraju w strukturę Unii Europejskiej?

ciąg dalszy na str. 8

„Chaos prawny niszczy miejsca pracy niepełnosprawnych”

to hasło przewodnie konferencji prasowej, na którą 1 marca do Centrum Multimedialnego FOKSAL w Warszawie zaprosiła przedstawiciele mediów Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna.

„Wbrew oficjalnym deklaracjom politycznym o woli tworzenia sprzyjających warunków dla zatrudniania osób niepełnosprawnych, zarówno na otwartym rynku jak również w zakładach pracy chronionej utrzymują się tendencje spadkowe.

Jedną z najistotniejszych przyczyn tego zjawiska jest sposób tworzenia i praktycznej realizacji regulacji prawnych” – ta miażdżąca opinia zawarta już w zaproszeniu zapowiadała trzęsienie ziemi.

I rzeczywiście, dalej już było jak u Hitchcocka.

Włodzimir Sobczak, prezes Izby poinformował na wstępie, iż organizacja ta jest zasypywana masowymi informacjami od pracodawców osób niepełnosprawnych, iż obowiązujący system rozliczania pomocy publicznej w związku z zatrudnianiem tych osób jest coraz mniej czytelny i w coraz mniejszym stopniu wykonalny.

Następnie przedstawił dynamikę zmian prawnych systemu na przestrzeni ostatnich dwóch lat, eksponując m.in. opieszałość administracji państwowej w informowaniu o przepisach obowiązujących w UE (osławione rozporządzenie 2204/2002 „odkryła” właśnie KIG-R), brak notyfikacji programów pomocowych – poza programem PFRON „Stabilne zatrudnienie”, którego z niewiadomych powodów nie wdrożono – pospieszne wprowadzanie licznych aktów prawnych, z których część zawierała błędy, pociągające za sobą konieczność ich nowelizacji. Skutkowało to całkowitym zagmatwaniem otoczenia prawnego, a na duży stopień jego komplikacji nałożyły się właśnie te poważne błędy. W efekcie przedsiębiorca zatrudniający osoby niepełnosprawne zmuszony był do złożenia formularza, którego nie sposób było prawidłowo wypełnić, ze względu na jego błędy konstrukcyjne, zatem z mocy prawa zmuszony był do złożenia nieprawdziwych informacji.

Remedium na tę sytuację nie może być też projekt nowej ustawy z autopoprawką, jest on bowiem nieczytelny,

niekonsekwentny, uwzględnia jedynie część postulatów strony społecznej, w dodatku sformułowanych w taki sposób, iż – w zasadzie – nie da się ich zastosować. Jednak obecna sytuacja i bieżące zagrożenia są już tak nabrzmiałe, iż większość pracodawców inwalidów może po prostu nie doczekać uchwalenia nawet tak złej ustawy.

Na konferencji, od lewej: Andrzej Barczyński, Włodzimir Sobczak i Witold Bielecki

Jako kuriozalny prezes Sobczak uznał fakt, że ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dopuszcza pomoc publiczną na tworzenie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, z wyjątkiem osób niepełnosprawnych, a możliwość ta została wcześniej wyeliminowana również w ustawie o rehabilitacji.

W dalszej części wystąpienia przedstawił stanowisko Rady KIG-R z 3 lutego (prezentowaliśmy je w poprzednim numerze „NS”).

Zakwestionował też dotychczasowy tryb negocjacji ze stroną rządową uznając, że dopuszcza się ona manipulacji partnerami społecznymi prezentując nieznane im projekty i publicznie ogłaszając konsensus. Na taki dialog Krajowa Izba nie może i nie chce wyrazić zgody.

Opisu zmian prawa w okresie kilku ostatnich miesięcy dokonał **Andrzej Barczyński**, dyrektor Biura Izby, wyraźnie akcentując pogłębianie się chaosu w tym zakresie od października 2004 r. Do 20 lutego pracodawcy mieli się rozliczyć z pomocy publicznej, a w tym czasie nieustannie zmieniano się prawo lub jego interpretacje. Dla przykładu: w publikacjach Biura Pełnomocnika inna była interpretacja rozliczania kosztów na początku, a inna na końcu stycznia. Próbując ratować sytuację PFRON zmuszony był „ręcznie” poprawiać wadliwe rozwiązania systemowe, m.in. zamieszczając tak w „Rzeczpospolitej” z 24 stycznia br.

płatne ogłoszenie zawierające interpretację rozporządzenia MPS z 23 grudnia 2004 r., bez którego niemożliwym byłoby wypełnienie załączników do tego obciążonego błędami aktu prawnego.

Omówił też wyniki ankiet rozesłanych przez Izbę, na które odpowiedziała znaczna liczba zakładów pracy chronionej. Są one zdecydowanie niekorzystne dla twórców tego prawa. Przyczyną wyboru ryczałtu – co wiązało się z koniecznością zwrotu pewnych kwot do PFRON – dla 80 proc. respondentów był stopień

komplikacji dokumentów rozliczeniowych i brak pewności co do prawidłowości zastosowanej metody, która może być zakwestionowana w okresie do 10 lat! 60 proc. respondentów twierdzi, że regulacje prawne są trudne do zinterpretowania, a prawie 63 proc. – że mogą być różnie interpretowane. Najważniejsza zaś jest opinia, że stan prawny i organizacyjny rozliczania pomocy publicznej skłania 38 proc. do rezygnacji ze statusu ZPCh, a prawie 40 proc. do rezygnacji z zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Dyrektor A. Barczyński prezentuje wyniki ankiety

– Celem tej konferencji – powiedział m.in. A. Barczyński – i działań, które Izba podejmuje jest uświadomienie, iż system znajduje się w głębokim kryzysie, któremu staramy się zapobiec. Stan zawieszenia i chaosu uprawnia mnie – aczkolwiek z pewnym niepokojem estetycznym – do przywołania klasyka dziennikarstwa – Kisiela, który ongiś napisał: *Trzeba im kupić szklany nocnik, by zobaczyli co zrobili.*

W konkluzji podkreślił, iż znaczący spadek zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ZPCh, osób, których nie wchłonął otwarty rynek, jest odpowiedzią na tak „budowany” system zatrudniania. Panujący chaos wymaga pilnego uporządkowania otoczenia prawnego, tymczasem na siłę forsuje się kolejne zmiany ustawowe. Tak prawa tworzyć nie wolno i przeciwko takiemu jego stanowiению występuje Izba.

W konferencji prasowej udział wzięli również **Witold Bielecki**, członek Prezydium KIG-R prezentując wymowne przykłady skutków niefrasobliwego i niekonsekwentnego stanowienia prawa, na przykładzie swojej firmy. Zaskakiwanie przedsiębiorców, funkcjonujących wszak na rynku, radykalnymi zmianami przepisów w trakcie roku obrotowego oraz permanentny brak jasnych reguł prawnych, uznał nie tylko za łamanie zasad partnerskich, ale za postępowanie nie fair.

Organizatorzy konferencji wyczerpująco odpowiadali też na pytania zadawane przez dziennikarzy.

Ryszard Rzebko
Grzegorz Stanisławiak
fot. ina-press

Opinia KIG-R w sprawie projektu ustawy o rehabilitacji

Wśród stanowisk najważniejszych organizacji środowiskowych należy zwrócić uwagę na opinię Krajowej Izby Gospodarczo-Rehabilitacyjnej, a zwłaszcza na te jej wątki, które wyróżniają ją spośród innych...

10 marca została ona przekazana pełnomocnikowi rządu ds. osób niepełnosprawnych.

Izba zauważa, że przedstawiony do konsultacji projekt autopoprawy z dnia 11 lutego br. jest niespójny z uzasadnieniem skierowanym do Sejmu oraz brak w nim brak jakichkolwiek symulacji skutków nowej ustawy dla rynku pracy, co – jej zdaniem – „dyskwalifikuje projekt ustawy z punktu widzenia zasad dobrego stanowienia prawa przyjętych przez OECD, do których stosowania Polska się zobowiązała”. Uzasadniony niepokój budzi także nadmierna liczba delegacji do wydawania aktów wykonawczych i brak projektów przyszłych aktów wykonawczych, co w polskiej praktyce legislacyjnej może owocować wypaczeniem intencji ustawodawcy.

Nadal kontynuowana jest praktyka formułowania warunków prawno-finansowych, które są nie do spełnienia w praktyce nawet przez dotychczasowe ZPCh, nie mówiąc już o otwartym rynku pracy (np. 20 proc. osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w celu skorzystania z ulgi w podatku od nieruchomości). Fiskalizm proponowanych rozwiązań nie bierze pod uwagę ich skutków dla zatrudnionych osób niepełnosprawnych, przykładowo – nie przewidziano nawet refundacji kosztów obsługi ZFRON, przez co pracodawcy wcale nie będą zainteresowani jego tworzeniem. „W złym kierunku zmierzają rozwiązania dotyczące drastycznego zwiększenia wymagań wobec pracodawców pod względem dostosowania środowiska pracy dla osób niepełnosprawnych (zwłaszcza na otwartym rynku pracy)” – czytamy w opinii. Ponadto zaproponowane wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych uprawniające do korzystania z różnych form wsparcia w ramach pomocy publicznej dla pracodawców realizujących zatrudnienie chronione są tak wygórowane, że nie spełni ich nawet większość obecnych

zakładów pracy chronionej, nie mówiąc już o potencjalnie zainteresowanych tą formą zatrudniania pracodawcach z otwartego rynku pracy.

Projekt stoi w sprzeczności lub nie uwzględnia zarówno już obowiązujących przepisów unijnych (np. nowej Dyrektywy Rady Europejskiej 2004/18/EC w sprawie ujednoczenia procedur udzielania zamówień publicznych na wykonywanie robót, dostawy towarów oraz wykonywanie usług, która zobowiązuje państwa członkowskie do dostosowania, do końca lutego 2006 r., systemu udzielania zamówień publicznych, w kierunku tworzenia preferencji przy ich udzielaniu na rzecz podmiotów zatrudniających osoby niepełnosprawne), jak i kierunku prac nad nowymi regulacjami, m.in. nowym rozporządzeniem w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy publicznej przy zatrudnianiu, które ma zacząć obowiązywać od stycznia 2007 r. Podobnie, jak 1 maja ub. roku wstąpiliśmy do UE z prawem w wielu aspektach sprzecznym w zakresie wsparcia udzielanego na zatrudnianie osób niepełnosprawnych, tak i obecnie sytuacja ta może się powtórzyć już za niecałe dwa lata! W konsekwencji może dojść do sytuacji, że *de facto* zatrudnienia chronionego nie będzie, a *de jure* wiele osób niepełnosprawnych nie będzie mogło podjąć zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

W konkluzji KIG-R w całości negatywnie opiniuje projekt nowej ustawy i postuluje odstąpienie od jej uchwalenia, a w zamian uporządkowanie i uproszczenie obecnych rozwiązań oraz niezwłoczne włączenie się w prace nad nowym rozporządzeniem Komisji Europejskiej w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy publicznej przy zatrudnianiu.

Oprac. JO

Komunikaty KRAZON I POPON znajdują się we wkładce „Sedno Spraw”

Apel o wycofanie projektu nowej

W Hotelu Pałac Czarny Las w Woźnikach 14 marca miało miejsce Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Porozumienia Branżowego – Związku Pracodawców, które również miało charakter sprawozdawczo-wyborczy, w związku z zakończeniem kadencji przez dotychczasowy zarząd.

**Porozumienie
Branżowe**
ZWIĄZEK PRACODAWCÓW

Godzi się przypomnieć, iż organizacja ta zrzesza 34 firmy zatrudniające osoby niepełnosprawne świadczące szeroką gamę usług, dysponuje znaczącym potencjałem materialnym i ludzkim, legitymuje się też już ponad 50-letnią historią.

zarządu. – Był to okres wyczerpanej pracy – powiedziała m.in. J. Grzegorska – ale i wymiernych sukcesów w ochronie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Była to również szkoła przyjaźni i troski o wspólne dobro i dobro zatrudnionych pracowników.

Przewodnicząca J. Grzegorska czuwała nad realizacją porządku obrad

STANOWISKO WOBEC AKTUALNEJ SYTUACJI PRAWNEJ PRACODAWCÓW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

POROZUMIENIE BRANŻOWE Związek Pracodawców uznając za bezsporne, iż najważniejszym celem regulacji prawnych dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych jest wyrównywanie szans tych osób na rynku pracy poprzez stosowanie prozatrudnieniowych zachęt dla pracodawców z jednej strony, a z drugiej osiągnięcie maksymalnego efektu ekonomicznego przy racjonalizacji pomocy publicznej zgodnie z wymogami prawa Unii Europejskiej, wyraża następującą opinię:

1. PB wysoko ocenia fakt podjęcia przez Ministerstwo Polityki Społecznej dialogu ze środowiskiem pracodawców osób niepełnosprawnych w II półroczu 2004 r.
2. PB docenia i uznaje fakt, iż dzięki temu dialogowi doprowadzono do nowelizacji katastrofalnego w skutkach Rozporządzenia RM z 18 maja 2004 r. oraz wstrzymano proces legislacyjny nad projektem nowej Ustawy o wspieraniu (...).

3. W ocenie PB jednakże powstrzymanie negatywnych rozwiązań dla środowiska nie zapobiegło całkowicie chaosowi i problemom związanym z tymczasowością rozwiązań prawnych oraz ich niejasną interpretacją, na co także nałożył się brak znowelizowanych aktów wykonawczych do wciąż obowiązującej ustawy z 1997 roku, po akcesji Polski do Unii Europejskiej.
4. Aktualna sytuacja polityczna i zróżnicowanie poglądów na temat kształtu docelowych rozwiązań w systemie zatrudniania osób niepełnosprawnych powoduje, iż PB stoi na stanowisku, że dla uporządkowania sytuacji prawnej, korzystniejsze będzie wycofanie projektu nowej Ustawy o wspieraniu (...) z procesu legislacyjnego i natychmiastowe rozpoczęcie prac nad założeniami do nowego modelu i systemu wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych.
5. PB proponuje natomiast ewentualne przeprowa-

Fragment audytorium zgromadzenia

Zgromadzeniu przewodniczyła Janina Grzegorska, a jego sekretarzem był Grzegorz Smużny. W porządku obrad prócz spraw proceduralnych dokonano m.in. porządkowej zmiany w statucie oraz uchwalono nową wysokość składki członkowskiej. Ustępujący zarząd otrzymał absolutorium, jego członkom podziękowano za efektywną i zaangażowaną pracę, szczególnie zaś Janinie Grzegorskiej, która przez ostatnie 14 lat uczestniczyła w pracach prezydium, później zarządu PB, a w związku z przejściem na emeryturę nie kandydowała do nowego

Przedstawiono kandydatury i wybrano skład nowego zarządu PB, który ukonstytuował się następująco: Krzysztof Pasternak – prezes, Jerzy Nowak i Piotr Pluszyński – wiceprezesa oraz Hieronim Nowak – członek zarządu.

Po wyczerpaniu porządku obrad uczestnicy Zgromadzenia sporo uwagi poświęcili omówieniu aktualnej sytuacji prawnej w zakresie dotyczącym pracodawców osób niepełnosprawnych. Efektem gorącej dyskusji było wypracowanie stanowiska, które przedstawiamy.

G.S.

fot. ina-press

ustawy

dzenie „małej” nowelizacji aktualnie obowiązującej Ustawy o rehabilitacji (...), która zmierzałaby tylko do jednoznacznego jej dostosowania do norm obowiązujących w UE, w oparciu m.in. o zapisy noweli Rozporządzenia RM z 18 maja 2004 r.

6. Równocześnie proponujemy zaktualizowanie i nowelizację aktów wykonawczych do tejże Ustawy, w celu doprowadzenia ich do pełnej zgodności z zapisami ustawowymi oraz porządkującymi jednoznacznie aktualny stan prawny.
7. PB podtrzymuje w dalszym ciągu wolę dialogu społecznego z Rządem RP, który ze środowiskiem pracodawców osób niepełnosprawnych rozpoczął Minister Krzysztof Pater i Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych Leszek Stanisław Zieliński.
8. Prace nad całkowicie nową ustawą proponujemy rozpocząć dopiero po opracowaniu i ewentualnym uzgodnieniu założeń nowego systemu wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych i zapoznaniu się z projektowaną nowelizacją czy też zmianą Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2204/2002 z 12 grudnia 2002 r., które obowiązuje do końca 2006 roku.
9. Apelujemy o ponowne przeanalizowanie argumentów wszystkich stron dobrze dotychczas współpracujących, w ramach dialogu zapoczątkowanego Porozumieniem z dnia 10 listopada 2004 r.

Chorzów, 2005-03-14

ZAPROSZNO NAS

- ★ Fundacja im. Brata Alberta i Fundacja Anny Dymnej „Mimo wszystko” na **V Ogólnopolski Festiwal Twórczości Teatralno-Muzycznej Osób Niepełnosprawnych ALBERTIANA 2005**, 7 marca w Teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie.
- ★ Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych **AKCENT** na **kolejną imprezę z cyklu „Radość i Nadzieja”,** połączoną z wręczeniem wyróżnień **Lady D. dla niepełnosprawnych Pań szczególnie aktywnych społecznie**, 8 marca w auli Biblioteki Śląskiej w Katowicach.
- ★ Porozumienie Branżowe Związek Pracodawców na **Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne PB**, 14-15 marca w Hotelu Pałac Czarny Las w Woźnikach.
- ★ Zarząd Koła PZN w Wodzisławiu Śl. na **konsultacje z pracownikami PCPR nt. możliwości ubiegania się przez osoby niepełnosprawne o dofinansowanie ze środków PFRON na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej realizowane przez powiaty**, 17 marca w siedzibie Koła.
- ★ Jan Zajac – przewodniczący Krajowej Rady Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych na **posiedzenie Rady**, 18 marca w siedzibie POPON w Warszawie.
- ★ Górnośląskie Centrum Zdrowia Dziecka i Matki im. Jana Pawła II w Katowicach na **uroczystość przekazania w darze przez Zarząd Polskiego Stowarzyszenia Ludzi Cierpiących na Padaczkę komputerowego systemu EEG firmy ELMIKO**, 18 marca w siedzibie Centrum.
- ★ Fundacja im. dr. Piotra Janaszka **PODAJ DALEJ** na **koncert z okazji pierwszych urodzin tej organizacji**, 21 marca w GDK „Oskard” w Koninie.
- ★ WSSiRN „Start” w Katowicach na **turniej koszykówki na wózkach rozgrywany w ramach mistrzostw Polski**, 2-3 kwietnia w katowickim Spodku.
- ★ Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce i Fundacja Sztuki Osób Niepełnosprawnych na **VI Międzynarodowy Plener Artystów Niepełnosprawnych**, 4-5 kwietnia w ekspozycji podziemnej Muzeum i na trasie turystycznej Kopalni Soli w Wieliczce.
- ★ Stowarzyszenie Organizatorów Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych **OZON** na **konferencję prasową na temat aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych połączoną z wręczeniem nagród w konkursie „Dać Szansę”**, 7 kwietnia w siedzibie Polskiej Agencji Prasowej w Warszawie.
- ★ Organizatorzy na **uroczyste obchody XIV edycji Międzynarodowego Dnia Inwalidy oraz imprezy towarzyszące**, 8-9 kwietnia w Zgorzelcu.

KRÓTKO

Trzeba wykreować nowy wizerunek

Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, pełnomocnik rządu ds. osób niepełnosprawnych oraz PFRON podjęły wspólną kampanię na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy, pod nazwą „Sprawni w pracy”. W tym celu przygotowano dwie publikacje – „Sprawni w pracy” Edyty Parzuchowskiej i „Niepełnosprawny pracownik” Janusza Gałęziaka – i szereg szkoleń, zaplanowano konferencję z udziałem świata biznesu, administracji państwowej, władz samorządowych, organizacji pozarządowych, mediów i gości zagranicznych. Kampania telewizyjna skierowana będzie przede wszystkim do najbardziej zainteresowanych, czyli niepracujących niepełnosprawnych, a prasowa do pracodawców.

Przedsięwzięcia mają za zadanie wykreować pozytywny wizerunek aktywnego, doskonale przygotowanego i wyszkolonego pracownika niepełnosprawnego i promować zatrudnianie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.

Środki z Funduszu Pracy dla osób niepełnosprawnych

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy bezrobotnym może być osoba niepełnosprawna pod warunkiem, że jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie. A zatem jeśli dana osoba nie ma przyznanego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i jednocześnie spełnia podany wyżej warunek, to pomimo orzeczenia o niepełnosprawności (pod warunkiem że nie jest to orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy) może być uznana za osobę bezrobotną. Tak jak każdemu innemu bezrobotnemu i na tych samych zasadach i warunkach przysługuje tej osobie możliwość ubiegania się o uzyskanie środków na podjęcie działalności gospodarczej na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy.

Info: www.mg.gov.pl

IKa

Dwie rozbieżności,

ciąg dalszy ze str. 3

– Zmiany prawne dotyczące wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych związane z akcesją Polski do Unii Europejskiej były zmianami wymuszonymi przez tę akcesję. Dotyczyły one dostosowania prawa krajowego do prawa unijnego w zakresie stosowania pomocy publicznej. Jako takie – oceniam je jako zmiany niezbędne i konieczne.

– W odczuciu środowiska osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo i ich pracodawców zmiany te cechował chaos, co skutkowało całkowitym brakiem wiedzy na temat obowiązujących i przyszłych zasad funkcjonowania systemu, niosło też poważne zagrożenie jego destrukcji. Aktywna postawa przedstawicieli strony społecznej i pewna otwartość na jej argumenty przedstawicieli kierownictwa resortu w ostatniej chwili zażegnały katastrofę. Czy tego chaosu i niepewności jutra można było uniknąć?

– Nie bardzo rozumiem, jaki chaos ma Pan na myśli. Dzień akcesji to dzień 1 maja 2004 r., a zasady rozliczania podwyższonych kosztów związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych – bo domyślam się, że ich wprowadzenie, zdaniem Pana, cechował chaos – zostały uregulowane przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z 18 maja 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy przedsiębiorcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne. Rozporządzenie to przewidywało termin rozliczenia pomocy do 15 lutego 2005 r. – tj. niemal dziewięć miesięcy od dnia wejścia w życie owego rozporządzenia, a co za tym idzie dnia powstania obowiązku przedłożenia rozliczenia.

Przepisy tego rozporządzenia dotyczą rozliczenia pomocy publicznej, przeznaczonej na refundację podwyższonych kosztów wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych (refundacja składek na ubezpieczenia społeczne i dofinansowanie do wynagrodzeń niepełnosprawnych pracowników), do której przedsiębiorcy nabyli prawo po akcesji – czyli pomocy uzyskanej w maju.

Ponadto proszę pamiętać, że pomoc publiczna przeznaczona na wspieranie zatrudnienia, między innymi ta, której warunki zostały określone w omawianym rozporządzeniu Rady Ministrów, jak już wspominałam powyżej, musiała zostać dostosowana do zasad udzielania pomocy publicznej w Unii Europejskiej, a więc między innymi do przepisów rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 2204/2002 z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia – przepisy tego rozporządzenia obowiązują państwo polskie wprost i były dostępne również przed akcesją.

Rozumiem, że pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne nie są usatysfakcjonowani kierunkiem zmian prawa, jakie nastąpiły w materii związanej z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, jednakże zmiany te są zgodne z prawem i polityką Unii Europejskiej, której jesteśmy członkiem, w związku z tym musimy stosować i respektować prawo wspólnotowe. Jako członek wspólnoty możemy lobbować i przekonywać inne państwa członkowskie do rozwiązań w Polsce sprawdzonych, a co za tym idzie podejmować próby

wprowadzania takich rozwiązań do prawa wspólnotowego. Jednakże przekonywać można do instrumentów dających wymierne efekty w zakresie wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych, ale nawet w naszym kraju, przy zaangażowaniu bardzo dużych środków publicznych w stosowane przed akcesją instrumenty wspierania osób niepełnosprawnych, nie odnotowywano w ciągu ostatnich lat znacznych tendencji wzrostowych wskaźników zatrudniania osób niepełnosprawnych, a jedynie długotrwałe *status quo* – może warto więc również sięgnąć do doświadczeń innych i wypróbować przewidziane rozporządzeniem KE nr 2204/2002 instrumenty, np. w postaci pomocy na rekrutację (w formie zwrotu 60 proc. kosztów płacy nowo zatrudnionej osoby niepełnosprawnej).

Polski system wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych jest niewątpliwie jednym z najlepszych i najskuteczniejszych systemów w państwach członkowskich (w państwach „starej piętnastki” zatrudnienie chronione to raczej zatrudnienie socjalne lub przyuczenie do zawodu).

Projekt ustawy o wspieraniu zatrudniania oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych ma pogodzić dopuszczalne w Unii formy wsparcia przedsiębiorców w funkcji zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz kontynuować rozwój polskiego systemu.

– Jak Pani Minister ocenia projekt autopoprawki do projektu nowej ustawy o rehabilitacji przygotowany przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych? Czy zaproponowane kierunki zmian są optymalne i mogą rzeczywiście przyczynić się do wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych?

– Projekt autopoprawki do projektu ustawy o wspieraniu (...) zawiera regulacje optymalne ze względu na możliwości, jakie daje prawo Unii Europejskiej w zakresie wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Proponowane zmiany obejmują również zwiększone, w stosunku do projektu ustawy znajdującej się w Sejmie, limity pomocy z tytułu podwyższonych kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych, w tym limity tzw. ryczału – czyli dotacji, w przypadku pobrania której pracodawca nie musi wykazywać kwot poszczególnych podwyższonych kosztów, jakie ponosi z tytułu zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Projekt ustawy wraz autopoprawką uwzględnia również nowe instrumenty wspierania pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Na przykład: w ramach pomocy regionalnej na podstawie programu pomocowego możliwe będzie tworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych. Możliwa będzie również pomoc na rekrutację pracowników niepełnosprawnych w postaci zwrotu 60 proc. kosztów płacy osoby niepełnosprawnej przez okres 12 miesięcy. Omawiany projekt umożliwi ponadto wdrożenie całkowicie nowego w polskim systemie instrumentu – tj. zatrudniania wspomagane w postaci wsparcia osoby niepełnosprawnej we wchodzeniu na rynek pracy oraz w pierwszym okresie zatrudnienia. Pomoc taka polegałaby na dostarczaniu osobie niepełnosprawnej niezbędnych informacji, poszukiwaniu dla niej odpowiedniego

czy „wiele wad”?

miejsca pracy oraz wspieraniu w początkowej fazie zatrudnienia poprzez pomoc jej samej oraz jej przełożonym i współpracownikom – o ile taka potrzeba wynikałaby z niepełnosprawności tej osoby.

Dotychczas stosowane instrumenty zostały również korzystnie zmodyfikowane. Dotyczy to na przykład szkoleń osób niepełnosprawnych. W tym przypadku podniesiono dopuszczalny limit pomocy z 75 proc. do 90 proc. kwalifikowanych kosztów szkolenia. Wszystkie nowe i zmodyfikowane rozwiązania oraz przewidywane w projekcie ustawy o wspieraniu (...) zrównanie dostępu pracodawców z chronionego i otwartego rynku pracy do instrumentów wspierania zatrudnienia, będą w moim przekonaniu dobrą zachętą skutkującą pozytywnymi zmianami w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych.

– Z rządowego projektu ustawy wraz z autopoprawką wynika, że głównym, a w zasadzie jedynym, czynnikiem wspierania zatrudniania niepełnosprawnych jest kwotowe określenie dofinansowania na osobę, w zależności od stopnia niepełnosprawności.

Nie są natomiast określone żadne obowiązki pracodawcy, który nie musi być zainteresowany podnoszeniem kwalifikacji zawodowych zatrudnionych inwalidów, stanem ich zdrowia, udzielaniem różnego rodzaju wsparcia, w tym psychologicznego. Generalnie nie musi robić na rzecz swoich pracowników z niepełnosprawnością. Może, ale nie musi. Z chronionego rynku pracy płyną natomiast głosy, że zatrudnienie i tylko zatrudnienie ma niewiele wspólnego z rzeczywistą rehabilitacją zawodową... Biorąc pod uwagę niekwestionowany dorobek polskiej szkoły rehabilitacji i dotychczasową praktykę – czy tak okrojone czynniki wsparcia można jeszcze nazywać systemem rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych?

– Nieprawdą jest, że głównym, czy tym bardziej jedynym czynnikiem wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych jest kwotowe określenie dofinansowania na osobę i nie są określone żadne obowiązki pracodawcy – proszę wnikliwie zapoznać się z art. 61 autopoprawki, który stanowi, że pracodawca zapewniający zatrudnienie chronione jest zobowiązany do dofinansowania kosztów usług świadczonych niepełnosprawnym pracownikom w zakresie doraźnej i specjalistycznej opieki medycznej, poradnictwa i usług rehabilitacyjnych oraz tworzenia zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. To właśnie ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji pracodawca na dzień dzisiejszy ponosi koszty: podnoszenia kwalifikacji zawodowych, opieki medycznej czy udzielania różnych innych form wsparcia, w tym właśnie psychologicznego, pracownikom niepełnosprawnym.

Przypominam, że na dziś tak szczegółowe obowiązki pracodawcy również nie są określone w obowiązującej ustawie, ale w rozporządzeniu wykonawczym do tej ustawy – co będzie miało miejsce również w przyszłym stanie prawnym po uchwaleniu przez Sejm RP omawianej przez nas w chwili obecnej ustawy o wspieraniu (...).

– W opiniach reprezentantów środowiska rządowy projekt nadal posiada ogromną ilość wad, z których główną jest grzech zaniechania budowy systemu, zaś jego pełne wdrożenie grozi mu wręcz likwidacją. Nie jest dla nich zrozumiałe, dlaczego autorzy tych propozycji nie biorą pod uwagę np. znanego powszechnie projektu systemu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, który obejmuje wszystkie ważne dziedziny ich życia, a którego aktywność zawodowa jest częścią?

– Trudno polemizować z tak ogólną tezą, że projekt zawiera wiele wad – ponieważ jeżeli tak miałyby być, to nie jest jasne, gdzie szukać tych wielu bliżej nieokreślonych „wad”. Trudno również dyskutować z rozgoryczeniem środowiska pracodawców, którzy po stracie bardzo dużych przywilejów finansowych nie są ukontentowani mniejszym zakresem wsparcia.

Przysłowiową kością niezgody pomiędzy stroną rządową i pracodawcami jest długość *vacatio legis*, a więc długość okresu, w którym pracodawcy prowadzący zakłady pracy chronionej będą mogli korzystać z dotychczasowych rozwiązań oraz wysokość ulg podatkowych, z których środki – zgodnie z życzeniem przedstawicieli pracodawców – i tak nie będą mogły być wydatkowane w celu osiągnięcia przysporzenia dla pracodawcy – będą mogły być wydatkowane jedynie na zaspokojenie potrzeb niepełnosprawnych pracowników. Jak wynika z mojej wiedzy, te dwie rozbieżności stanowią owe „wiele wad”.

Co do systemu – projekt ustawy zakłada doskonalenie rozwiązań wspierających osoby niepełnosprawne, wprowadza szczególne możliwości wspierania edukacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, pozostawia w niezmienionej w stosunku do dnia dzisiejszego formie rehabilitację społeczną, wprowadza pomost pomiędzy rehabilitacją społeczną i zawodową w postaci możliwości wdrożenia zatrudnienia wspomaganego, a także – co ponownie podkreślam – zrównuje pracodawców z otwartego i chronionego rynku pracy w dostępie do instrumentów pomocy związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie jednak zachowano szczególne formy wsparcia dla pracodawców, zobowiązując ich jednocześnie do zapewnienia pracownikom, w większości niepełnosprawnym, szczególnych form wsparcia. Czyż nie jest to prawidłowo zaplanowany system?

– Dziękujemy za ustosunkowanie się do przedstawionych zagadnień.

OD REDAKCJI

Jest dobrze, czy źle?

Powyższy materiał nie powinien być zaskoczeniem dla nikogo, zdaje się bowiem w pełni obrazować punkt widzenia i stanowisko resortu polityki społecznej w omawianych kwestiach. Stanowisko dobrze znane wszystkim uczestnikom konsultacji i dialogu strony społecznej z przedstawicielami resortu, który *nota bene* spełził na niczym, nie osiągnięto bowiem konsensusu w sprawach zasadniczych, a protokół rozbieżności nigdy nie ujrzał światła dziennego.

Słowo stało się ciałem

W prezentacjach i komentarzach do zmian prawnych projektowanych w zasadach wspierania przez państwo zatrudniania osób niepełnosprawnych wielokrotnie zamieszczanych na naszych łamach na przestrzeni ostatniego roku, podkreślaliśmy – nie negując zasady – ryzyko całkowitego „otwarcia systemu”. Skoro pewnych elementów patologicznych nie do końca udało się uniknąć w znacznie lepiej weryfikowalnym systemie zakładów pracy chronionej, cóż dopiero będzie na otwartym rynku pracy! Obawy takie artykułowały też organizacje środowiskowe w swoich stanowiskach i komunikatach, postulując przynajmniej częściowe uszczelnienie systemu.

Ten punkt widzenia sprowadza się do tego, że nie było chaosu prawnego, projekt z autopoprawką zawierają regulacje optymalne, jego „wiele wad” to tylko dwie rozbieżności, a system jest prawidłowo zaplanowany.

Było i jest dobrze. Dlaczego zatem jest tak źle? Dlaczego na przestrzeni ostatnich lat z systemu zniknęło 1200 zakładów pracy chronionej, a pracę w nich utraciło 36 tys. osób niepełnosprawnych; przy czym nie odnotowano żadnego wzrostu ich zatrudnienia na otwartym rynku pracy? Stan ten najlepiej obrazuje fakt, że jedna z wiodących organizacji środowiskowych odmówiła udziału w konsultacjach z uczestnicwem wiceministra polityki społecznej, pełnomocnika rządu ds. osób niepełnosprawnych.

Nie sposób ustosunkować się do wszystkich tez zawartych w powyższym materiale – akty prawne i ich projekty, ich natychmiastowe i przewidywane skutki oraz inne niepokojące zjawiska na rynku pracy osób niepełnosprawnych wielokrotnie przedstawialiśmy na naszych łamach.

Chciałbym jedynie przypomnieć, iż rozporządzenie Rady Ministrów z 18 maja 2004 r. wskazujące tryb rozliczania podwyższonych kosztów związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych nie tylko nie określiło sposobów tego rozliczania, likwidowało podstawowe zapisy obowiązującej ustawy o rehabilitacji (a więc – teoretycznie – aktu prawnego wyższej rangi), ponadto było bardziej rygorystyczne, niż niektóre zapisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 2204/2002! Widmo destrukcji systemu było przyczyną jego dwukrotnej nowelizacji, czynionej zresztą zawsze „za pięć dwunasta”.

Czyż nie są to wystarczające znamiona chaosu? Dla zlustrowania oceny aktualnego i proponowanego stanu prawnego posłużę się fragmentami opinii organizacji środowiskowych.

„Chaos prawny i interpretacyjny, jaki nasilił się w ostatnich miesiącach skutkuje coraz większym zniechęceniem pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych. Oburzenie i sprzeciw środowiska wzbudzają metody wprowadzania i egzekwowania prawa w zakresie otrzymywania i rozliczania pomocy publicznej z tytułu rekompensaty podwyższonych kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych” – napisała Krajowa Izba Gospodarczo-Rehabilitacyjna w zaproszeniu na konferencję prasową, w tym też duchu ona przebiegła.

„Opowiadamy się za uproszczeniem systemu, za jego przejrzystością i czytelnością. Chcemy aby prawo było trwałe i nie zaskakiwało przedsiębiorców, czego nie zapewnia nowa, proponowana przez rząd ustawa” – to konkluzja Komunikatu KRAZON z 21 marca br.

Na zakończenie fragment stanowiska Porozumienia Branżowego Związku Pracodawców: „...PB stoi na stanowisku, że dla uporządkowania sytuacji prawnej, korzystniejsze będzie wycofanie projektu nowej Ustawy o wspieraniu (...) z procesu legislacyjnego i natychmiastowe rozpoczęcie prac nad założeniami do nowego modelu i systemu wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych.”

Dlaczego zatem, skoro jest tak źle, jest tak dobrze...?

Ryszard Rzebko

I słowo stało się ciałem. Media doniosły, że firma o wdzięcznej nazwie „Piątka” z Nowego Miasta w 2004 roku zatrudniła blisko 500 niepełnosprawnych pracowników, którzy – w ramach pracy chałupniczej – mieli ozdabiać kubki. Nie zobaczyli kubków, zainkasowali natomiast dwukrotnie mniej, niż kwitowali na listach płac, podczas gdy właściciel firmy otrzymywał pełne dofinansowanie ich płac z PFRON, w ramach SOD. Prawda, jakie to proste?

Dochodzenie w tej sprawie prowadzi nowomiejska prokuratura podejrzewając, iż głównym bodźcem „działalności gospodarczej” firmy były obowiązujące zapisy ustawy o rehabilitacji, umożliwiające relatywnie łatwe wyludzenie środków z PFRON, co też – najprawdopodobniej – miało miejsce.

Z innego źródła dowiadujemy się o grupce wielkopolskich „przedsiębiorców”, którzy objechali wiele wsi w regionie, „angażując” do pracy inwalidów, którzy w zamian za udostępnienie danych i złożenie podpisów otrzymywali natychmiast w gotówce po 200 zł...

Już z autopsji (dane przedsiębiorstw zastrzeżono do wiadomości redakcji) znamy przypadek, iż firma pobierała dofinansowanie z PFRON na „pracowników”, którzy tylko złożyli w niej podania o pracę, a nigdy przez nią nie zostali zatrudnieni! Pikanterii temu przypadkowi dodaje fakt, że przedsiębiorstwu, które rzeczywiście ich zatrudniło i wystąpiło do PFRON o dofinansowanie ich płac odmówiono go, jako niepełnosprawnym pracownikom zatrudnionym w innej firmie...

Cóż, wykrakaliśmy, ale marna z tego satysfakcja. Mamy jednak nadzieję, że zjawiska te uzmysłwią twórcom projektów zmieniających prawo, że „Polak potrafi”, że nie można do skomplikowanej materii prawnej podchodzić w pośpiechu i bez stosownej wiedzy, wreszcie że pobożne życzenia w konfrontacji z rzeczywistością mogą ukazać zupełnie inne od zamierzonego, potwornie wykrzywione oblicze... Tylko czy w naszych „dynamicznych” realiach politycznych ktokolwiek, kiedykolwiek poniesie za to odpowiedzialność?

Kaja

**Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
– kontynuując tradycję lat ubiegłych –
ogłasza w roku bieżącym trzy konkursy:**

1. III OGÓLNOPOLSKI KONKURS NA NAJLEPSZY PROGRAM DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH PRZEZ SAMORZĄDY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH „RÓWNE SZANSE, RÓWNY DOSTĘP” 2005

Wnioskodawcą w konkursie są jednostki samorządu terytorialnego – za pośrednictwem organu nadrzędnego (projekt musi mieć akceptację organu nadrzędnego w postaci uchwały np. rady powiatu) – **z wyłączeniem jednostek gospodarstw pomocniczych.**

Projekty konkursowe przyjmowane są do **30 kwietnia 2005 r. godz. 15.00** w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, al. Jana Pawła II 13, 00-828 Warszawa, Dział Komunikacji Społecznej, z dopiskiem „**Równe szanse, równy dostęp**” – **Konkurs 2005.**

Rozstrzygnięcie konkursu i ogłoszenie wyników nastąpi w terminie do **31 maja 2005 r.** Planowane uroczyste podsumowanie konkursu wraz z wręczeniem nagród odbędzie się w Człuchowie w pierwszej połowie czerwca 2005 r.

2. NA NAJLEPSZE PRACE MAGISTERSKIE W ZAKRESIE PROBLEMATYKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH „OTWARTE DRZWI 2005” POD PATRONATEM PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Uczestnicy – do konkursu mogą przystępować absolwenci wszystkich publicznych i niepublicznych szkół wyższych, studiów dziennych, zaocznych i wieczorowych – wszystkich uczelni mających siedzibę w Polsce.

Do konkursu pracę mogą zgłosić: dziekan wydziału, dyrektor instytutu, promotor lub recenzent pracy.

Warunki nadsyłania prac:

- Konkursem objęte są prace, na podstawie których nadany został tytuł magistra – obronione w roku akademickim 2003/2004 oraz 2004/2005, podejmujące tematy związane z problematyką osób niepełnosprawnych i które uzyskały ocenę bardzo dobrą.
- Zgłoszenia należy kierować na adres PFRON j.w. z dopiskiem **OTWARTE DRZWI**, w terminie do **15 sierpnia 2005 r.** (decyduje data stempla pocztowego). Rozstrzygnięcie konkursu i ogłoszenie jego wyników nastąpi w terminie do **30 września 2005 r.**

**3. IV OGÓLNOPOLSKI KONKURS PLASTYCZNY DLA WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ – WTZ 2005
POD PATRONATEM PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

Temat konkursu: „**Sztuka jako forma komunikowania – refleksje nad życiem**”.

Uczestnicy – warsztaty terapii zajęciowej z terenu całego kraju. Prace mają zostać przekazane do właściwego terenowo oddziału PFRON osobiście lub pocztą. Termin nadsyłania prac: **15 czerwca 2005 r.**

Centralna Komisja Konkursowa oceni prace w terminie do **25 lipca 2005 roku.**

O wynikach konkursu warsztaty będą poinformowane pisemnie w terminie do **30 lipca 2005 roku.**

*Pełna treść Regulaminów trzech konkursów znajduje się na witrynie PFRON –
www.pfron.org.pl*

ogłasza drugi konkurs

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach Działania 1.4 SPO RZL schemat b) realizując projekt „Dobre praktyki” ogłasza konkurs na najlepsze przedsięwzięcia z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych zrealizowane przez organizacje pozarządowe.

W konkursie mogą wziąć udział wszystkie organizacje pozarządowe, które zrealizowały przedsięwzięcie z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Przedsięwzięcia, które wezmą udział w procedurze konkursowej, muszą być skierowane do osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Warunkiem udziału takich przedsięwzięć w procedurze konkursowej jest poprawne ich rozliczenie. Oceny przedsięwzięć dokona Komisja Konkursowa złożona z przedstawicieli BON, PFON i PFRON.

Zainteresowani mogą składać w siedzibie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w godz. 8.15 – 16.15 koperty zawierające opis przedsięwzięć z napisem „Konkurs na najlepsze przedsięwzięcia – Dobre praktyki, Wydział Realizacji Programów”, lub przesyłać na adres:

**Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
00-828 Warszawa,
al. Jana Pawła II nr 13
do dnia 29 kwietnia 2005 roku.**

Rozstrzygnięcie Konkursu zostanie ogłoszone w trakcie uroczystej konferencji w czerwcu 2005 roku. Przedstawicielom organizacji pozarządowych, których przedsięwzięcia uznane będą za najlepsze, zostaną wręczone statuetki.

Dziesięć najlepszych przedsięwzięć zostanie rozpozszerechnionych w formie publikacji wśród instytucji oraz organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Przedstawiciele czterech organizacji, których przedsięwzięcia wybrane zostaną przez uczestników konferencji spośród dziesięciu nagrodzonych, zaprezentują swoje przedsięwzięcia w cyklu trzynastu ogólnopolskich seminariów.

W celu poprawnego opisanego konkursowego przedsięwzięcia prosimy o wypełnienie ankiety, która jest do pobrania na stronach: www.pfron.org.pl

o dofinansowanie realizacji projektów w ramach:

*Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich
Priorytetu 1 „Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji
zawodowej i społecznej”*

*Działania 1.4 „Integracja zawodowa i społeczna osób
niepełnosprawnych”*

*Schematu a) Wsparcie osób o znacznym i umiarkowanym
stopniu niepełnosprawności na otwartym rynku pracy.*

**Wnioski będą przyjmowane w terminie od 10 marca 2005 r.
do 4 kwietnia 2005 r. do godz. 12.00.**

Składając wniosek o dofinansowanie realizacji projektu należy złożyć: oryginał papierowej wersji wniosku o dofinansowanie realizacji projektu (wydruk z Generatora Wniosków) wraz z wymaganymi załącznikami podpisanymi przez wnioskodawcę lub pełnomocnika umocowanego w formie pisemnej, wersję elektroniczną wniosku oraz dwie kopie wniosku wraz z kopiami załączników poświadczonymi za zgodność z oryginałem przez wnioskodawcę.

Wniosek powinien zostać dostarczony w zamkniętej, zapieczętowanej kopercie listem poleconym lub pocztą kurierską na adres:

**Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
Wydział Wdrażania Programów Unii Europejskiej,
al. Jana Pawła II 13, 00-828 Warszawa**

lub osobiście do Punktu Informacyjnego dla Działania 1.4 SPO RZL znajdującego się w siedzibie:

**PFRON, Wydział Wdrażania Programów UE,
al. Jana Pawła II 11 (budynek BUMAR) w pokoju nr 1311
(godz. 10.00 do 14.00).**

Na kopercie zawierającej wniosek, należy obowiązkowo umieścić następujące informacje: pełną nazwę wnioskodawcy i jego adres oraz zapis: „Wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Działania 1.4 schemat a) SPO RZL – konkurs 2”. Wnioski dostarczone po terminie zamknięcia konkursu (decyduje data i godzina wpłynięcia wniosku) nie będą rozpatrywane.

Wnioski powinny być przygotowane na podstawie „Wytycznych dla beneficjentów” i złożone na formularzu znajdującym się w **Generatorze Wniosków** (wersja nie starsza niż 3.0.0.11) na stronie internetowej www.pfron.org.pl lub www.efs.gov.pl. „Wytyczne dla beneficjentów” można pobrać ze strony internetowej www.pfron.org.pl. w Punkcie Informacyjnym PFRON w Warszawie i 16 oddziałach wojewódzkich PFRON.

Weryfikacja formalna wniosków o dofinansowanie realizacji projektu nastąpi w ciągu 14 dni od daty zamknięcia konkursu. Komisja Oceny Projektów rozpocznie pracę w dniu 19 kwietnia 2005 r. Wyniki konkursu będą ogłoszone na stronie internetowej PFRON (www.pfron.org.pl).

Dodatkowe informacje można uzyskać w **Punkcie Informacyjnym Wydziału Wdrażania Programów Unii Europejskiej w Warszawie**, tel. (22) 652-90-25, e-mail: efs@pfron.org.pl oraz w **oddziałach wojewódzkich PFRON**. Ważne informacje dotyczące konkursu zostaną zamieszczone w formie komunikatów na stronie internetowej PFRON (www.pfron.org.pl).

Wyścigi z przeszkodami

W pierwszej edycji konkursu w ramach SPO RZL, w której wnioski przyjmowano w terminie 24 listopada 2004 r. do 4 stycznia 2005 r., złożono 186 wniosków o dofinansowanie realizacji projektów.

Według stanu na dzień 1 marca 2005 r. w wyniku weryfikacji formalnej aż 133 wnioski odrzucono, pozostałe 53 zakwalifikowano do uzupełnienia.

Natomiast drugą edycję konkursu ogłoszono 10 marca 2005 r., a wnioski należy złożyć do 4 kwietnia 2005 r. do godz. 12.00.

Z tej okazji Fundusz zorganizował krótki cykl spotkań z potencjalnymi wnioskodawcami, mający na celu udzielenie porad i zwrócenie uwagi na najczęściej powtarzające się omyłki, w oparciu o doświadczenia pierwszej edycji. Jedno z nich odbyło się 16 marca w Sali Błękitnej Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach. Prelegentka reprezentująca Śląski Oddział PFRON była zmuszona całość uwag i informacji przedstawić ustnie z powodu awarii (komputera? oprogramowania?) uniemożliwiającej przedstawienie przygotowanej prezentacji multimedialnej. Szkoda, gdyż wystąpienie niewątpliwie straciło przez to na pogłębioność. Nie to jednak przykuło przede wszystkim naszą uwagę...

Mimo iż w pierwszej edycji zakwalifikowanych zostało mniej niż 30 proc. wniosków, to na chwilę obecną do podpisania jest gotów 1 (słownie: jeden) wniosek, a po złożeniu odpowiednich zabezpieczeń majątkowych następne 7 (słownie: siedem) i to w sytuacji, gdy – z uwagi na prekursorski charakter – przy pierwszej edycji dopuszczano możliwość nanoszenia poprawek i składania dokumentów uzupełniających! Ta istna „rzeź niewiniałek” tylko w części może być tłumaczona nieumiejętnością, pośpiechem lub brakiem doświadczeń samych wnioskodawców. Po pierwsze dlatego, że poprzednio niemal do ostatniej chwili brakowało pewnych wytycznych i interpretacji, w wyniku czego okazało się np., że aplikować do Funduszu nie mogą powiatowe urzędy pracy (ani mieć statusu partnera we wniosku wspólnym), jako podmioty nie posiadające własnej osobowości prawnej, lecz tylko urzędy miast i gmin. Po drugie nie tylko zmieniał się sam „generator wniosków” – podstawowe programowe narzędzie umożliwiające dokonanie aplikacji (obecnie mamy już jego wersję 3.0.0.11), ale niektóre jego funkcje czy też automatyczne działania są na tyle ukryte, że nawet wprawny informatyk, nie mówiąc już o szeregowym użytkowniku, nie może ich rozpoznać. Przykładowo – konia z rzędem temu, kto był w stanie zgadnąć, że wprowadzenie poprawki na którejkolwiek stronie powoduje zmianę tzw. sumy kontrolnej nie tylko na stronie bieżącej, ale i we wszystkich następnych, co sprawia, że należy wydrukować oraz przekazać elektronicznie nie tylko poprawioną stronę, lecz jeszcze raz cały wniosek. Podobnie „karana” jest hiperpoprawność, co wynika z faktu, że jeżeli instrukcja przewiduje złożenie w ramach wniosku kopii jakiegoś dokumentu, to wnioskodawca składający jego oryginał jest sklasyfikowany jako nie spełniający wymogów formalnych.

Oczywiście – sporo błędów i niedociągnięć ma swe źródło w niedbalstwie i niestaranności wnioskodawców, bo tylko za takie można uznać trywialne pomyłki rachunkowe, brak profesjonalnych harmonogramów, analiz tzw. otoczenia, uwzględnienia wyników „twardych” (naocznie mierzalnych) i „miękkich” (obserwowalnych, lecz niemożliwych do przedstawienia

ilościowego) w spodziewanych efektach zgłaszanego projektu, wreszcie końcowej walidacji w generatorze wniosków i wielu innych.

Wnioskodawcy mogą i powinni korzystać z kontaktów telefonicznych i internetowych z konsultantami, by przynajmniej w ten sposób zminimalizować szanse niepowodzenia, składać wnioski osobiście, by np. uniknąć zniszczenia nośnika CD lub zagubienia przesyłki – słowem zachować ze swej strony maksymalną staranność. Czy to jednak wystarczy?

Wszyscy realizatorzy projektów w ramach SPO RZL będą skontrolowani. W Polsce ok. 50 instytucji ma prawo kontrolować firmy prowadzące jakąkolwiek działalność gospodarczą (m.in. Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Regionalne Instytucje Finansujące, PFRON, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Urzędy Kontroli Skarbowej, Najwyższa Izba Kontroli, Regionalne Izby Obračunkowe i Wojewódzkie Urzędy Pracy). Beneficjenci pomocy publicznej mogą spodziewać się ponadto co najmniej jednej kontroli projektów dofinansowywanych w ramach SPO przeprowadzanej przez instytucje finansujące, wdrażające i zarządzające poszczególnymi programami, nie wspominając o urzędnikach skarbowych, NIK, a nawet Komisji Europejskiej (a także Europejskim Biurze ds. Przeciwdziałania Oszustwom). Beneficjentów czekają również dodatkowe, niezapowiedziane kontrole przeprowadzane w trybie doraźnym. Odbędą się one wówczas, gdy do instytucji kontrolujących dotrze informacja o nieprawidłowościach w realizacji projektu. Nieprawidłowość to efekt świadomego działania lub zaniedbania powodującego szkody w ogólnym budżecie Wspólnot lub w budżetach zarządzanych przez Wspólnoty. Jeśli beneficjent nie usunie wskazanych uchybień w określonym terminie, musi się liczyć m.in. ze zwrotem nieprawidłowo wykorzystanych środków wraz z odsetkami w wysokości określonej tak jak dla zaległości podatkowych, naliczonych od dnia nieprawidłowego wydatkowania środków. Może także spodziewać się wstrzymania dalszego finansowania projektu, cofnięcia jego dofinansowania lub egzekucji zabezpieczeń właściwej realizacji projektu, przewidzianych w umowie o dofinansowanie.

Zastanawia na koniec fakt zorganizowania szkoleń na dwa zaledwie tygodnie przed zamknięciem zgłoszeń do drugiej edycji. Czy nie można tego było zrobić np. zaraz po przejrzaniu wniosków z pierwszej edycji? Przynajmniej niektóre z wymagań formalnych mają charakter typowych „szykan biurokratycznych”, tj. utrudnień za wszelką cenę, nie uzasadnionych żadnymi przepisami lub zasadami wyższego rzędu. Za takie można uważać np. obowiązek zebrania deklaracji od wszystkich potencjalnych beneficjentów programu, np. pisemnego potwierdzenia uczestnictwa w szkoleniu od tysiąca pracodawców, mimo że taka deklaracja i tak nie ma charakteru zobowiązania w sensie formalnoprawnym. Należy zadać sobie pytanie, czy naszym władzom chodzi o faktyczne wykorzystanie dostępnych Polsce środków unijnych, czy też o ich zmarnotrawienie pod trzeciorzędowymi pretekstami?

Józef Oksza

Najczęściej popełniane przez wnioskodawców błędy:

I. Błędy rejestracyjne:

- różne sumy kontrolne w wersji papierowej i elektronicznej wniosku lub na stronach wniosku,
- brak wersji elektronicznej wniosku,
- uszkodzone dyskietki lub CD, na których zapisano wniosek,
- wersja Generatora Wniosków starsza niż wymagana.

II. Błędy formalne:

a) Przygotowanie wniosku o dofinansowanie realizacji projektu:

- brak kopii wniosku wraz z załącznikami potwierdzonej na zgodność z oryginałem,
- podpisanie wniosku przez dwie osoby (zamiast jednej na podstawie pełnomocnictwa osób wymienionych w KRS, statucie),
- brak kopii oryginalnego wydruku z Generatora Wniosków poświadczonego za zgodność z oryginałem przez wnioskodawcę,
- błędnie wykazany wkład własny wnioskodawcy (wpisany w polu „Inne” zamiast „Prywatne”, nie dotyczy JST i ich jednostek podległych),
- źle wypełnione tabele w części I i II wniosku (kampanie informacyjno-promocyjne, badania),
- rozbieżności między zapisami w harmonogramie, budżecie i części opisowej wniosku (liczba beneficjentów, termin realizacji projektu).

b) Załączniki do wniosku:

- brak wymaganych załączników do wniosku, np. sprawozdania finansowego, deklaracji udziału w projekcie,
- zła forma załącznika (oryginały dokumentów zamiast kopii, inny wzór załącznika niż wymagany),
- błędnie przygotowane załączniki: uchwały zarządu JST, umowy partnerskie,
- brak podpisów wraz z imiennymi pieczętkami osób upoważnionych do reprezentowania wnioskodawcy (wg KRS, statutu) na kopii wniosku i załącznikach,
- brak wymaganych załączników do kopii wniosku – kopii załączników poświadczonych za zgodność z oryginałem przez wnioskodawcę.

c) Nieuprawnieni beneficjenci (wnioskodawcy):

- we wpisie do KRS, statucie brak zapisów poświadczających uprawnienia wnioskodawcy do realizacji typu projektu przewidzianego w ramach Działania 1.4 SPO RZL.
- brak osobowości prawnej wnioskodawcy lub partnera (np. PUP, PCPR – zamiast JST).

d) Nieuprawnieni beneficjenci ostateczni np.:

- osoby niepełnosprawne nie zarejestrowane w PUP jako bezrobotne lub poszukujące pracy,
- zatrudnione osoby niepełnosprawne, studenci, doktoranci, samozatrudnieni, wolontariusze,
- zakłady pracy chronionej.

e) Niewłaściwe rodzaje wsparcia np.:

- szkolenia zawodowe dla osób niepełnosprawnych,
- szkolenia personelu projektu,
- tworzenie portali internetowych,
- tworzenie baz danych.

Osoby niepełnosprawne inicjują i uczestniczą w wielu przedsięwzięciach integracyjnych o charakterze edukacyjnym, sportowym, naukowym i kulturalnym, są twórczymi członkami społeczności lokalnej, aktywnie uczestnicząc w jej życiu.

Niewiele jest jednak imprez organizowanych systematycznie od kilku lat, które gromadziłyby komplety publiczności, co właśnie ma miejsce w przypadku cyklu „Radość i Nadzieja”, realizowanego w gościnnych progach Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

Jego inicjatorzy – Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych AKCENT oraz Delegatura Górnośląska Polskiego Związku Kawalerów Maltańskich – 14 lutego zaprosili wszystkich, nie tylko osoby niepełnosprawne, na koncert walentynkowy dedykowany katowickiej CARITAS, „która serce nosi w herbie”. Tych „sercowych” elementów w jego trakcie było więcej, m.in. występ członków zespołu „Od serca” z WTZ w Rudzie Śl.-Halembie – bo jak walentynki miałyby się obyć bez serca? Bardzo podobało się przedstawienie taneczne „Róża pustyni” w wykonaniu grupy „Cień” z Ośrodka Caritas św. Faustyna w Tychach, a występ Mirka Jędrowskiego – „Hansya Roku 2004”, już zupełnie porwał publiczność. Nie może to dziwić, jest on bowiem jednym z najbardziej popularnych wykonawców piosenki śląskiej, mającym na koncie 6 wydanych płyt, z których jedna uzyskała nawet status złotej! Mirek jest również lekkoatletą startującym w barwach Stowarzyszenia Sportowego i Rehabilitacyjnego Niepełnosprawnych „Start” w Katowicach.

Kolejna impreza z cyklu „Radość i Nadzieja” miała miejsce 8 marca, a w jej trakcie już po raz czwarty wręczono wyróżnienia „Lady D.”, przyznawane niepełnosprawnym paniom szczególnie aktywnym społecznie. Nazwa ta jest skrótem angielskojęzycznego zwrotu: Lady Disabled – Dama Niepełnosprawna, zaś w świadomości społecznej odzwierciedla piękne przesłanie życia Lady D. – Księżniczki Diany, która pokonała przeciwności własnego losu i wsparła tak wiele osób w ich pokonywaniu, wnosząc nowego ducha dobroczynności w nasze czasy.

Marek Plura – inicjator i organizator programu „Lady D.” i całego cyklu mówi: – Niniejszym wyróżnieniem pragniemy uhonorować te spośród niepełnosprawnych pań, które wnoszą istotny wkład w życie nas wszystkich, zwłaszcza w dziedzinie kultury i sztuki, duchowości, nauki, sportu, polityki, działalności społecznej, gospodarczej etc. Pokonując istniejące przeszkody stawiane im przez materię życia, dodały sił innym. W swym społecznym działaniu wielkodusznie dokonują one rzeczy ważnych dla wszystkich, o których nie wszyscy wiedzą, wpatrujemy się bowiem częściej w karierę pań idących przez świat „na wysokich obcasach”, niż w Dobro niesione światu „na palcach”, z wysiłkiem, ale i urodą delikatności przez panie, które pragniemy uczcić tym wyróżnieniem. „Lady D.” to nie „wybory miss”, to nie konkurs, ani nawet nagroda za dorobek życia. To raczej galeria postaci – konstelacja gwiazd, które po to są wyniesione ponad przeciętność, aby dodawać nadziei i wiary wszystkim, przez przykład własnych działań. W tym kontekście pragniemy podbudować samoocenę własnych możliwości, która często jest zanizowana u innych niepełnosprawnych pań.

To niepowtarzalne spotkanie zakończył koncert poezji śpiewanej w wykonaniu Grażyny Łapińskiej, a jego uczestnicy z niecierpliwością czekają na kolejne, które będzie miało miejsce w kwietniu.

L.R.,

fot. ina-press

Walentynki i...

Mirek Jędrowski
ze swym tańczącym
chórkiem

Grupa „Cień” z Tychów

...Lady D. na Śląsku

W roku 2005 wyróżniono:

Teresę Janysek, która przez wiele lat organizuje rekolekcje dla osób niepełnosprawnych i wsparcie duchowe, mimo znacznego stopnia niesprawności ruchowej i artykulacyjnej.

Barbarę Marzec, która mimo zaawansowania SM organizuje wsparcie arteterapeutyczne dla osób niepełnosprawnych, jak i tworzy samodzielnie, co zostało wyróżnione odznaką Zasłużonego Działacza Kultury przyznaną przez ministra kultury w roku 2004.

Hanę Taraburę, która mimo niesprawności mentalnej przekazuje pięknym gry scenicznej prawdę o wartości życia człowieka. Hanna jest uczestniczką zajęć w WTZ PSOUU w Rybniku.

Magdalenę Buczek, która mimo znacznego stopnia niesprawności ruchowej oraz młodego wieku (obecnie ma 17 lat) zainicjowała działalność dziecięcych „Podwórkowych Kółek Różańcowych”.

Grażynę Łapińską, która mimo znacznego stopnia niesprawności ruchowej przekazuje pięknym głosu prawdę o wartości życia człowieka, czego dokonała na scenach Polski oraz jako reprezentantka naszego kraju na światowym festiwalu sztuki osób niepełnosprawnych VSA w Waszyngtonie.

Nie tylko leczenie i rehabilitacja

FOZI

Fundacja Ochrony Zdrowia Inwalidów
ul. Gałczyńskiego 4 00-362 Warszawa
tel. 022. 826 12 61
fax 022. 826 47 56

Ponad 200 tys. osobodni wykorzystano w 2004 r. 8400 kuracjuszy poddających się leczeniu i rehabilitacji w sanatoriach Fundacji Ochrony Zdrowia Inwalidów (FOZI). Stanowi to o wysokim, bo prawie 80-proc. wykorzystaniu miejsc w tych obiektach. Odbywały się one w formie 21-dniowych turnusów sanatoryjnych w ramach umów z NFZ, 14-dniowych turnusów rehabilitacyjnych dofinansowywanych indywidualnie przez PCPR oraz pełnopłatnych pobytów rehabilitacyjno-leczniczych, wypoczynkowych i o innym charakterze.

Liczby te stawiają FOZI w rzędzie wiodących podmiotów prowadzących działalność na rzecz ochrony zdrowia, profilaktyki leczniczej, rehabilitacji oraz – o czym później – edukacji, szczególnie w odniesieniu do osób niepełnosprawnych. To właśnie jest główny, statutowy cel Fundacji zarejestrowanej w Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy w 1991 roku przez likwidatora Centralnego Związku Spółdzielni Inwalidów. Było to konsekwencją uchwały podjętej 23 stycznia 1991 r. przez Zebranie Przedstawicieli Spółdzielni Inwalidów, które zadecydowało o przekazaniu zakładów własnych CZSI – w postaci obiektów sanatoryjnych, rehabilitacyjnych i części zaplecza technicznego – na taki właśnie cel i w takiej formie.

Przekazano wówczas na rzecz FOZI majątek wartości ok. 11 mln zł, który na przestrzeni tych lat został znacznie, bo około 5-krotnie powiększony. Było to możliwe głównie na skutek własnej działalności, po części z pomocą środków PFRON, które uzyskiwały na inwestycje wszystkie zakłady kwalifikujące się do takiego wsparcia.

Wszystkie w zasadzie obiekty Fundacji zostały poważnie zmodernizowane i posiadają wysoki standard pobytu i świadczonych usług. Działania inwestycyjne prowadzone są nadal w sposób permanentny.

O historii, działaniach już wykonanych i planowanych w poszczególnych obiektach szczegółowo i zajmująco opowiadali reporterom „NS” Grażyna Andrzejewska-Sroczyńska, prezes Zarządu FOZI i Kazimierz Kuć, zastępca prezesa. Poniższa prezentacja musi mieć jednak – siłą rzeczy – charakter wrywkowy.

Zacniemy ją od obiektu „sztandarowego” jakim niewątpliwie jest Centrum Kształcenia i Rehabilitacji w Konstancinie-Jeziornej. W jego ramach funkcjonuje m.in. specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy prowadzący: Liceum Ekonomiczne, Policealne Studium Informatyki i Policealne Studium Ekonomiczne. Wśród uczniów tych szkół dominują osoby ciężko uszkodzone ruchowo – na wózkach inwalidzkich, zaś o poziomie kształcenia najlepiej świadczy prowadzony przez CKiR monitoring ich zatrudnienia. Podejmuje je ok. 90 proc. absolwentów – co jest chyba najwyższym wskaźnikiem w kraju – a ich pracodawcami są m.in. takie instytucje jak banki, PFRON i policja.

Z kolei Ośrodek Szkolenia Kursowego, którego słuchaczami są m.in. pracownicy PCPR, ZPCh, WTZ oraz osoby niepełnosprawne skierowane przez PUP, prowadzi aktualnie szkolenia z zakresu pisania projektów z EFS i ich rozliczania, zajęcia warsztatowe z tego zakresu, szkolenia obejmujące zmiany ustawowe w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz wiele innych. Ogółem w ub. roku przeszkolonych zostało znacznie ponad 1000 osób.

Dopełnieniem tej działalności są kursy prawa jazdy dla osób niepełnosprawnych, z wykorzystaniem oprzyrządowanego samochodu, które w 2004 r. ukończyło 66 kierowców.

Grażyna Andrzejewska-Sroczyńska, prezes Zarządu FOZI

W roku tym nastąpił też dalszy wyraźny rozwój „drugiego członu” CKiR, tj. Zespołu Leczniczo-Rehabilitacyjnego, w skład którego wchodzi: Stacjonarny Oddział Rehabilitacji, Przychodnia Rehabilitacyjna (z poradniami: ortopedyczną, rehabilitacyjną i reumatologiczną), dysponująca swoimi oddziałami w Warszawie i Wrocławiu oraz Przychodnia i poradnia krioterapeutyczna.

Z usług tego zespołu w 2004 r. skorzystało ponad 26 tys. pacjentów, w tym osoby niepełnosprawne, pracownicy spółdzielni inwalidów, którzy korzystają ze szczególnych preferencji.

Przechodzimy do prezentacji obiektów sanatoryjno-rehabilitacyjnych, z których pierwszym jest Sanatorium Uzdrawiskowe WRZOS w Ciechocinku. W czerwcu ub. roku oddano tam do użytku nowy, pięknie wyposażony obiekt na 95 miejsc, a wcześniej z salą rehabilitacyjną i gabinetami fizykoterapii. Starsza część sanatorium sukcesywnie poddawana jest modernizacji. Powstała całość jest w pełni przystosowana dla potrzeb osób niepełnosprawnych, a nowoczesna baza zabiegowa – w tym specjalistyczne kąpiele i okłady, światło- i laseroterapia oraz sauna i solarium, w połączeniu z ciechocińskim mikroklimatem, pijalnią wód i innymi

atrakcjami sprawiają, że kuracjusze chętnie tu wracają.

W pięknie położonym na skraju parku, w odległości 200 m od morza Sanatorium Uzdrawiskowym WODNIK w Świnoujściu w 2004 r. dokonano całkowitej modernizacji. Polegała ona głównie na zagospodarowaniu byłych pomieszczeń gospodarczych, na miejscu których powstało zaplecze gastronomiczne – kuchnia, jej zaplecze i jadalnia, co udało się uczynić bez zmniejszania bazy zabiegowo-leczniczej. Nadto modernizacja objęła wymianę wszystkich instalacji i okien, wyposażenia wszystkich pokoi w węzły sanitarne, w trakcie jest wymiana mebli.

O nowościach w Sanatorium Uzdrawiskowym NIDA-ZDRÓJ w Busku Zdroju informowaliśmy w październikowym, ubiegłorocznym numerze „NS”. Godzi się jednak przypomnieć, że ten obchodzący wówczas jubileusz 35-lecia działalności obiekt, sprawił sobie wówczas prezent urodzinowy oddając do użytku pięknie wykończoną mansardową nadbudowę jednej kondygnacji, uzyskując 32 komfortowo wyposażone nowe miejsca. Słynna kuchnia, unikalne zabiegi, klimat i „dusza” tego obiektu sprawiają, że ustawiają się do niego kolejki...

Centrum Rekreacji i Rehabilitacji JUBILAT w Wiśle przeszło cztery lata temu remont generalny; ze starej „substancji” pozostały tylko fundamenty i ściany nośne,

a cała reszta została wymieniona. W części hotelowej dominują obecnie segmenty dwupokojowe (pokój dzienny i sypialnia), znajdują się też pokoje przystosowane dla osób na wózkach – wszystkie z węzłem sanitarnym. Ze względu na znaczne tzw. obłożenie planuje się w tym roku – wzorem NIDY-ZDRÓJ – nadbudowę poddasza użytkowego, gdzie powstanie 35 dodatkowych miejsc noclegowych. Nad basenem zaś powstanie sala konferencyjno-szkoleniowa wyposażona w nowoczesny sprzęt, która będzie również pięknym punktem widokowym.

Sanatorium Uzdrawiskowe ZGODA w Krynicy to kolejny przykład modernizacji, w efekcie której znacznie podniesiono standard części hotelowej i medyczno-rehabilitacyjnej. Do dyspozycji gości jest szereg gabinetów zabiegowych, siłownia, dostęp do internetu, a – i tak wysoką – atrakcyjność obiektu podnosi jego położenie – w centrum Zdroju, w pobliżu krytego lodowiska, kortów tenisowych, parku i deptaka z pijalnią wód mineralnych.

Ostatni interesujący nas obiekt FOZI to Centrum Wypoczynku i Rekreacji RYSY w Bukowinie Tatrzańskiej. Fundacja przejęła go od likwidatora CZSI jako niedokończoną inwestycję w tzw. stanie surowym zamkniętym. Prace wykończeniowe – wobec braku innych możliwości i środków – wykonywane były przez własną brygadę remontową z Buska Zdroju. Uruchomiona została działalność hotelowa i gastronomiczna,

zaś – przy wsparciu finansowym PFRON – w 1995 r. został oddany do użytku kryty basen. Wymiana okien, instalacji i innych elementów dokonywana jest sukcesywnie. Aktualnie obiekt jest dobrze wyposażony, oferuje m.in. szereg zabiegów z zakresu fizykoterapii, saunę, siłownię, solarium. Ze względu na położenie jest znakomitym miejscem wypadowym w Tatry i niższe partie hal górskich.

Wszystkie obiekty Fundacji Ochrony Zdrowia Inwalidów nastawione są na realizację potrzeb z zakresu leczenia, rehabilitacji i edukacji przede wszystkim osób niepełnosprawnych. FOZI oferuje nie tylko w pełni przystosowane obiekty, nowoczesną bazę zabiegowo-leczniczą, ale kadre o najwyższych kwalifikacjach, która z życzliwością podchodzi do kuracjuszy i tworzy sympatyczny klimat. I nie jest to opinia kadry, lecz uczestników turnusów sanatoryjnych i rehabilitacyjnych, którzy mają swoje ulubione obiekty i w miarę możliwości chętnie do nich powracają.

Baza FOZI to jedno z najlepiej przygotowanych w kraju obiektów do przyjęcia i wszechstronnego wsparcia osób niepełnosprawnych. Stoją one do ich dyspozycji.

Iwona Kucharska
Grzegorz Stanisławiak
fot. ina-press, archiwum „NS”

Z Muzeum do... Kociołni

Taką drogę przebyły niedawno prace plastyczne powstałe wiosną ubiegłego roku na tradycyjnym już plenerze, którego głównymi organizatorami są Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce i krakowska Fundacja Sztuki Osób Niepełnosprawnych. Zapewne pamiętają Państwo nasz reportaż z tej imprezy, która tym razem obok Wieliczki nad- i podziemnej odbyła się także w niezwykłym miasteczku, jakim jest Nowy Wiśnicz.

Prof. Antoni Jodłowski – dyr. Muzeum Żup Krakowskich i dr Ryszard Grażda – z Rady Artystycznej Politechniki Krakowskiej otwierają wystawę Wieliczka-Wiśnicz 2004

*Jerzy Galos,
jego
prace
i
...muza?*

Grupa Autorów przybyła na wernisaż

Po kilku miesiącach, jesienią, ściany jednej z komór ekspozycji podziemnej Muzeum wypełniają się pracami plastycznymi powstałymi na plenerze, wykończonymi i oprawionymi potem starannie. Wystawa ta przez jakiś czas jest dodatkową atrakcją dla turystów, a przy okazji świadczy o tym, że Muzeum nie ogranicza się jedynie do dawania świadectwa historii, a nawet prehistorii, lecz jest również żywą placówką kulturalną, oferującą wiele propozycji potrzebnych, a przy tym atrakcyjnych dla odbiorców. Dla dzieci, młodzieży, ale i dla ludzi niepełnosprawnych.

Drugą instytucją, która od lat wyróżnia się swym życzliwym stosunkiem i owocną współpracą ze środowiskiem niepełnosprawnych twórców, jest Politechnika Krakowska. Niejednokrotnie relacjonowaliśmy imprezy, których żarliwym protektorem często bywał profesor Wiktor Zin. W galerii „Kanonicza 1” i w sąsiedniej sali teatralnej odbywało się wiele spotkań artystycznych, spektakli teatralnych, wystaw i innych podobnych imprez, których głównymi bohaterami i uczestnikami byli ludzie niepełnosprawni. Zaś ukoronowaniem wspólnych inicjatyw stało się Studium Wiedzy o Sztuce i jego setka absolwentów.

Rektor Kazimierz Flaga i prezes Fundacji Helena Maślana
snują plany na rok 2005

Obecnie „sztandarową” galerią Politechniki stały się pieczołowicie zrekonstruowane podziemia starej kotłowni, od której przyjęła ona również nazwę. Tak więc plastyczne owoce wielicko-wiśnickiego pleneru wydobyły się ze 135-metrowej głębi poziomu III Kopalni Soli, aby po przebyciu kilkunastu kilometrów powędrować znów w głąb, tym razem jednak na niespełna... trzy, może cztery metry!

Wernisaż wystawy otworzył dyrektor Muzeum, prof. Antoni Jodłowski, a obok wielu gości przybył nań także sam JM Rektor Politechniki Krakowskiej prof. Kazimierz Flaga, który również od lat sprzyja tego rodzaju inicjatywom artystycznym. Sam zaś dał się poznać jako autor ciekawych prac fotograficznych.

Uczestnikom spotkania w lutym po południu robiło się ciepło i raźniej, gdy patrzyli na tonące w świeżej zieleni, zroszone majowym deszczem, świetliste wiosennym słońcem urokliwe wiśnickie pejzaże, najczęściej z zamkową dominantą na pierwszym planie.

Janusz Koczyński
fot. Jan Zych

Spotkanie polskich członków Workability Europe

odbyło się 2 marca w siedzibie TWK w Warszawie. Skupiło się na omówieniu konsekwencji wynikających z aktualnego Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2204/2002, przygotowaniu założeń do jego nowelizacji oraz przygotowaniach do wizyty w Polsce Tima Pape – Dyrektora Generalnego WE.

Zwolnienie bez zwolnienia

W nowej ustawie o abonamencie radiowym i telewizyjnym Sejm zaproponował zwolnienie z opłat abonamentowych m.in. osób niepełnosprawnych. Niestety propozycja nie dotyczy osób, które pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z co najmniej dwiema sprawnymi osobami, które ukończyły 26 rok życia. Jest oczywiste, że takich rodzin jest wiele. Jeśli Senat nie uściśli i nie wyjaśni do końca zapisów nowej ustawy, korzystających ze zwolnienia będzie bardzo niewielu.

Bądź przedsiębiorcą w Nowym Sączu

Studenci, uczniowie szkół pomaturalnych, którzy nie ukończyli 25 lat, rolnicy, bezrobotni i inni, w tym niepełnosprawni – wszyscy, którzy chcą podjąć własną działalność gospodarczą w Nowym Sączu i powiecie – mogą zostać uczestnikami projektu pn. „Bądź przedsiębiorcą”. Na realizację tego projektu środki otrzymała Sądecka Agencja Rozwoju Regionalnego – w ramach promocji przedsiębiorczości ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego. Najlepszych dziesięcioro uczestników projektu otrzyma pomoc finansową w postaci tzw. wsparcia pomostowego (700 zł miesięcznie przez pół roku) i jednorazową dotację na działalność gospodarczą (do 5 tys. euro) – o ile pokryją 25 proc. ogółu swoich wydatków.

Darowizna nie dla „liniowców”

Zgodnie z artykułem 27d ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych od 1 stycznia 2004 r. podatnik – osoba fizyczna może w zeznaniu rocznym pomniejszyć kwotę należnego podatku o kwotę przekazaną na rzecz organizacji pożytku publicznego do wysokości odpowiadającej 1 proc. należnego podatku.

Podatnicy, którzy rozliczają się z fiskusem na zasadach ryczałtowych i zrobili to do końca stycznia, także mogli dokonać tego odpisu. W formularzu PIT-28 przeznaczonym dla „ryczałtowców” jest to pozycja 103. Oczywiście odliczyć można było tylko wpłatę dokonaną w ich przypadku od 1 stycznia 2005 roku do momentu złożenia zeznania, nie później niż 31 stycznia.

Według opinii Ministerstwa Finansów podatnicy, osoby fizyczne rozliczające się przy pomocy podatku liniowego (19 proc.), tracą możliwość skorzystania z kwot wolnych od opodatkowania. Nie mogą także przekazać 1 proc. swojego podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego, bo tę ewentualną darowiznę fiskus traktuje – nie wiedząc czemu – jako „ulgę podatkową”. Stąd też w formularzu zeznania rocznego PIT-36L przeznaczonego dla tych właśnie podatników nie ma stosownej rubryki na dokonanie tego odpisu.

Oprac. Jotka

Potrzeba pozytywnych oznak

Wśród osób niepełnosprawnych nieznacznie przeważają kobiety, stanowiąc 52 proc. tej tzw. populacji. Nikt do tej pory nie interesował się ich problemami. Nawet w 2003 r. – Europejskim Roku Osób Niepełnosprawnych – nie zwrócono uwagi na to, co mają do powiedzenia kobiety niepełnosprawne. Na licznych stronach internetowych mniej lub bardziej wojujących feministek nie ma o nich wzmianki. Czyżby nie były pełnowartościowymi członkami społeczeństwa? Może one same nie chcą lub nie czują potrzeby, by upominać się o swoje prawa? A może walczą o nie każdego dnia tylko nikt tego nie zauważa?

Kim więc są te kobiety? Jak sobie radzą w polskiej rzeczywistości? Jakie są ich marzenia? Jak postrzegają je inni i jak same siebie odbierają? Generalnie można by przyjąć, że kobiety niepełnosprawne niczym nie różnią się od kobiet zdrowych, pełnosprawnych. Mają podobne jeśli nie takie same marzenia, chcą być atrakcyjne, mieć pracę, szczęśliwy dom. Ale nie jest to takie proste. Już przez swoją niepełnosprawność, czyli odmienność fizyczną, są postrzegane zupełnie inaczej.

Żyjemy w epoce, w której króluje kultura ciała: zdrowego, smukłego, jędrnego i koniecznie wysportowanego. Idealna kobieta to wysoka smukłonoża blondynka o nienagannej sylwetce. Żadna kobieta niepełnosprawna nijak nie będzie pasowała do tego obrazka. Basia, mieszkanka Górnego Śląska, ze znacznym skrzywieniem kręgosłupa, jest księgową. Pracując ukończyła studia, teraz zaczęła podyplomowe. Sama przyznaje, że w pewnym momencie swojej zawodowej kariery nie awansowała z powodu „mało reprezentacyjnej aparycji”. Ale mimo to nie poddaje się, kocha swoją pracę i, jak sama mówi o sobie, „urodziła się, by księgować”. Jest pogodną, wesołą i pełną energii osobą, potrafiącą zarazem każdego swoim optymizmem.

Jak się okazuje to, jak wyglądamy ma znaczenie nie tylko w sferze zawodowej. Każda kobieta chce być atrakcyjna w oczach mężczyzny. W kimś kto porusza się na wózku, o kulach lub którego sposób chodzenia jest po prostu inny trudno jest dostrzec na pierwszy rzut oka jakikolwiek piękno. Widoczne jest tylko to co inne, co szokuje, zadziwia, czasem może śmieszyć. Generalnie przyjmuje się, że mężczyźni są wzrokowcami, trudno

więc przypuścić by kobieta niepełnosprawna znalazła się w sferze ich zainteresowań. Choć i w tej dziedzinie, jak w ogóle w życiu, nie można niczego uogólniać i przesądzać.

Według psycholog Małgorzaty Temerjusz, kobieta niepełnosprawna ma mniejsze szanse na znalezienie partnera niż osoba zdrowa. Wiąże się to ze specyficznymi problemami w funkcjonowaniu, które mogą budzić lęk. Wybierając partnera, podświadomie szukamy tego, co znane i zrozumiałe dla obydwu stron.

Magda, czterdziestoletnia warszawianka z dysfunkcją dłoni, mówi wprost, że nigdy nie związała się ze zdrowym mężczyzną. Słyszała opinię takiego, który twierdził, że inwalidki należy sterylizować, bo po co mają rodzić następnych połamańców (sic!).

Według statystyk 59 proc. kobiet niepełnosprawnych pozostaje w związkach małżeńskich. Jest to więc spory odsetek. Z pewnością duża też grupa kobiet żyje w tzw. wolnych związkach. Basia od ponad roku ma stałego partnera, który, jak sama przyznaje, bardzo jej pomógł w pokonywaniu własnych kompleksów. Jednak część kobiet nie chce w ogóle mówić o związkach, o miłości. Niektóre z nich w przeszłości zostały zranione, przeżyły rozczarowanie i pragnienie miłości, akceptacji ze strony mężczyzny, zepchnęły w swojej psychice bardzo głęboko. Udają, że nie potrzebują miłości, ciepła. Owszem, starają się realizować w innych dziedzinach, choćby być przydatnymi w domu.

Jednak nie wszystkie niepełnosprawne kobiety mają tyle szczęścia co Basia i mogą pracować, a co za tym idzie realizować się zawodowo. Około 17 procent

osób niepełnosprawnych jest zatrudnionych, zatem stopa bezrobocia w tym środowisku jest bardzo wysoka. Trzeba jeszcze wziąć pod uwagę fakt, że osoby pobierające rentę inwalidzką nie mogą się zarejestrować jako bezrobotne, zatem wskaźnik rzeczywistego bezrobocia może być znacznie większy. Twarde reguły eliminują z rynku pracy niepełnosprawnych, w tym coraz częściej kobiety. W dobie panujących wymagań co do precyzji i maksymalnej wydajności pracownika, kobieta niepełnosprawna często nie jest w stanie sprostać jednemu lub drugiemu z tych wymagań. Przez to nie jest w stanie wygrać na rynku pracy z osobami zdrowymi.

Magda, do niedawna pracownica zakładu pracy chronionej, teraz jest pod opieką psychiatry, bo stosowano wobec niej mobbing. Zgłosiła sprawę do sądu pracy. Mówi, że nie ma już marzeń. Ania ukrywa fakt, że jest chora przed swoimi pracodawcami. Boi się utraty zajęcia opiekunki kilkumiesięcznej dziewczynki. Póki co udaje się... Ale jak długo jeszcze? Ania też straciła swoje marzenia. Chciała zostać zakonnicą. Zachorowała na chorobę jelit będąc jeszcze w zgromadzeniu. Musiała odejść po trzech latach życia za klasztornym murem. Teraz z trudnością odnajduje się w świeckim, zwyczajnym życiu. Jednak chce wrócić i szuka zgromadzenia, które by ją przyjęło. Choćby na dziesięć lat, bo tyle życia daje jej medycyna... A może Bóg?

Wysoki wskaźnik bezrobocia wśród niepełnosprawnych wynika poniekąd kobiet z faktu, że są one gorzej wykształcone od mężczyzn. Tylko 3,7 proc. niepełnosprawnych może pochwalić się tytułem magistra, średnie wykształcenie ma 26 proc. Jeszcze wciąż niestety pokutuje opinia, że niepełnosprawny powinien siedzieć w domu, dziękować za to, co mu daje rodzina (o ile w ogóle daje) czy państwo i broń Boże się nie wychylać. Dorotę, magistra historii, po dziecięcym porażeniu mózgowym, gdy chciała robić drugi kierunek, ktoś z oburzeniem w głosie spytał: – A po co pani drugi kierunek?! Ale uparła się. Kończy slawistykę. Należy do tej grupy niepełnosprawnych kobiet, które dzięki dużemu wysiłkowi potrafią się samorealizować.

ze strony otoczenia

Nie wszystkie kobiety mają tyle determinacji co Basia i Dorota. Zosia ma 32 lata. Porusza się na wózku. Chce eksternistycznie skończyć liceum ogólnokształcące, dlatego kupiła komputer i założyła stałe łącze. Kiedyś chciała pójść na ASP... Jak sama przyznaje, może za mało się starała, a może urodziła się w niewłaściwym czasie. Beata zrezygnowała z nauki, gdy była w drugiej klasie liceum. Do dziś nie wie, co dokładnie wpłynęło na jej decyzję. Teraz ta prawie trzydziestoletnia kobieta siedzi w domu. Bardzo rzadko wybiera się poza granice swojej wsi leżącej niedaleko Oświęcimia. Można założyć, że kobietom mieszkającym na wsi lub w małych miasteczkach jest o wiele trudniej przełamać bariery i stereotypy tkwiące w nich i w otoczeniu, w którym przyszło im żyć. Ale to kolejne uproszczenie. Aneta mieszka w dużym mieście w Zagłębiu. Porusza się o kulach. Dawno temu skończyła zawodówkę. Teraz prawie cały czas siedzi w domu. Czasem wybierze się do klubu osiedlowego, mieszczącego się kilkadziesiąt metrów od jej bloku. Obie są skazane na pomoc rodziny. Nie walczą o większą samodzielność.

Popadanie w coraz większy marazm nie sprzyja samorealizacji, która ściśle łączy się z samoakceptacją. Jeżeli kobiecie niepełnosprawnej uda się pogodzić ze swoimi ograniczeniami i pomimo nich znaleźć dla siebie obszar aktywności, ma spore szanse na to, by być szczęśliwą i zadowoloną z życia. Poprzez samorealizację ma szansę się poczuć kobietą spełnioną. Gdy pytam Elę, magistra historii, która skończyła podyplomowo bibliotekoznawstwo, czy czuje się kobietą spełnioną, odpowiada mi pytaniem: – A kto to jest kobieta spełniona? Potem przyznaje, że częściej czuje się bardziej spełniona niż jej zdrowe koleżanki. Sporo podróżuje, w czym w żaden sposób nie przeszkadza jej niepełnosprawność.

Bycie aktywną kobietą niepełnosprawną w Polsce, kobietą której marzą się podróże, jest utrudnione przez niedostosowanie komunikacji i budynków użyteczności publicznej do potrzeb tej grupy społecznej. Zosia chętnie wyszłaby do kina czy teatru, ale w Słupsku budynki,

w których mieszczą się te instytucje, nie mają podjazdów. Niedostosowana jest też komunikacja miejska. Na Śląsku np. autobusy niskopodłogowe zaczynają się pojawiać, ale jest ich wciąż za mało. Siłą rzeczy większość niepełnosprawnych jest „uwięziona” w czterech ścianach, co dodatkowo zwiększa frustrację i pogłębia marazm. Wyjściem jest kupno własnego samochodu – tak, jak to zrobiła Basia czy

fol. archiwum „NS”

Teresa, ale nie każdą stać na to i nie każda niepełnosprawna kobieta może otrzymać prawo jazdy. Samochód Teresie „przepisał” lekarz. Jej choroba stawów postępuje i chcąc być nadal aktywną musiała go kupić. Przedtem najgorsza dla niej zawsze była zmina: stanie na przystankach w oczekiwaniu na autobus. Teraz bez problemu dojeżdża do domu pomocy społecznej, gdzie pracuje jako terapeuta zajęciowy. Dzięki temu, że jest samodzielna, może pełniej korzystać z życia.

Marzenia kobiet niepełnosprawnych są zróżnicowane lecz nie odbiegają od marzeń ich zdrowych koleżanek. Basia chciałaby odwiedzić Tybet, bo interesuje ją kultura i religia Dalekiego Wschodu. Przyznaje, że chciałaby spędzić życie z pokrewną duszą i mieć

grono prawdziwych przyjaciół. Marzenia Zosi, jak sama podkreśla, są takie same jak zwykłego człowieka: chce założyć rodzinę, by gdy umrze, wiedzieć, że kogoś po sobie pozostawiła. Zupełnie inną wizję swej przyszłości ma Ania. Jej pragnieniem jest wrócić do zakonnego życia. Marzeniem Eli jest normalna praca, w której doceniono by jej umiejętności i wiedzę. Pragnie wyruszyć w rejs dookoła świata, a przynajmniej dotrzeć do Szkocji.

Kobiety niepełnosprawne nie różnią się w istocie od kobiet zdrowych. Jedynie co je wyróżnia to indywidualne potrzeby, by móc funkcjonować w miarę normalnie. Odpowiednio dostosowane mieszkanie, samochód, no i najbliższe otoczenie.

Każda kobieta, również niepełnosprawna, ma prawo wyjść do kina, kawiarni. Ale częściej tego nie robi wiedząc, że za progiem domu czają się bariery, których sama nie zdoła pokonać. Ponadto bariery są też w nich samych. Wielokrotnie to właśnie owe bariery psychiczne nie pozwalają im na pełny rozwój, na wyjście poza granice swej fizycznej niedoskonałości.

Każdy, kto spotyka się z objawami nietolerancji i dyskryminacji, prędzej czy później zamyka się w sobie. Drastycznie też obniża się jego samoocena. Prawie wszystkie moje rozmówczynie w mniejszym lub większym stopniu spotkały się w swoim życiu z nietolerancją lub wręcz

z dyskryminacją. Dorota ma dość ukradkowych, pełnych niezdrowej ciekawości spojrzeń, gdy idzie ulicą. Mówi, że czuje się, jak „małpa w zoo”. Inność przyciąga, to prawda, ale nie można traktować idącej ulicą niepełnosprawnej kobiety jako cudaczego indywiduum, na które można się bezkarnie gapić.

Złe spojrzenie zapada na długo w pamięć. Jak przyznaje psycholog, niepełnosprawni generalnie potrzebują tolerancji, akceptacji i wsparcia. Kobiety zaś szczególnie potrzebują wielu pozytywnych oznak ze strony otoczenia, by poczuć się w nim bezpiecznie, dobrze i pewnie. Aby mogły być dumne z faktu, że są kobietami.

Monika Łysek

Poznań i Wrocław przodują pod siatką

Rozpoczęły się turnieje o mistrzostwo Polski w piłce siatkowej na siedząco. Pierwszy z nich w dniach 11-13 marca rozegrany został we Wrocławiu w hali sportowej AZS Akademii Ekonomicznej.

W turnieju wzięły udział drużyny: UKS Poznań, ATAK Elbląg, i START-ów Jelenia Góra, Kielce, Szczecin, Katowice oraz gospodarzy z Wrocławia. W uroczystym otwarciu imprezy uczestniczyli przedstawiciele miejscowych władz samorządowych, organizacji pozarządowych oraz Zygmunt Kawecki, przedstawiciel PZSN START.

Turniej przebiegał w miłej, sportowej atmosferze, co w znacznej mierze było zasługą organizatorów. Tradycyjnie o dobre warunki pobytowe postarał się Hotel Wrocław, który jest już dobrze znany niepełnosprawnym sportowcom polskim i zagranicznym.

Na boiskach rywalizacja była zacięta, ale fair play. Nie zgłoszono więc skarg i protestów. A oto wyniki 8 spotkań:

- UKS Poznań – Jelenia Góra 3:0, Kielce 3:0, Szczecin 3:0, Katowice 3:0
- ATAK Elbląg – Katowice 3:0, Szczecin 3:1, Wrocław 0:3
- Start Wrocław – Kielce 3:1, Szczecin 3:2, Katowice 3:0
- Start Jelenia Góra – Szczecin 3:2, Katowice 3:0
- Start Kielce – Katowice 3:0, Szczecin 3:0

Tak więc po pierwszym turnieju mistrzostw Polski tabela ukształtowała się następująco:

I miejsce UKS Poznań /sety 12:0/, II miejsce START Wrocław /12:3/

, III miejsce ATAK Elbląg /6:4/, IV miejsce START Jelenia Góra /7:6/

Miłym akcentem wrocławskiego turnieju było uhonorowanie wszystkich zespołów pamiątkowymi statuetkami, a także wręczenie specjalnych pucharów dla najlepszego zawodnika Piotrowi Tośko z Jeleniej Góry, najmłodszego Rafałowi Różyńskiemu z Katowic i najlepszemu siatkarzowi gospodarzy Sławomirowi Marczakowi.

B.K.

Kilka słów o igrzyskach

W Melbourne w połowie stycznia zakończyły się XX Letnie Światowe Igrzyska Olimpijskie Nieśłyszących – „Deaflympics Games”. Polskę reprezentowało 21 sportowców w 4 dyscyplinach sportowych: tenis stołowy, tenis ziemny, pływanie, lekkoatletyka. Zdobyli 5 medali, w tym: 4 złote (trzy Rafał Nowak i jeden Konstanty Bąkowski), 1 srebrny (Magdalena Bachmatiuk). W ogólnej klasyfikacji zajęli 17 miejsce (na 75 możliwych). Najlepsi byli Ukraińcy (52 medale, w tym 21 złotych) i Rosjanie (56 medali, w tym 13 złotych). Następne igrzyska odbędą się w 2009 r. na Tajwanie.

Special Olympics poza USA

W Nagano w Japonii 5 marca zakończyły się trwające od 26 lutego VIII Światowe Zimowe Igrzyska Olimpiad Specjalnych. To drugie takie igrzyska poza USA, pierwsze były w Irlandii i przyniosły ogromny sukces medialny i finansowy. W Nagano polska ekipa liczyła 35 sportowców. Startowali w czterech z siedmiu dyscyplin: hokeju halowym, łyżwiarstwie szybkim, narciarstwie biegowym oraz zjazdowym. Konkurencje odbywały się na obiektach olimpijskich. Podczas poprzednich igrzysk olimpiad specjalnych w 2001 roku w Anchorage na Alasce Polacy zdobyli 41 medali. Informacje o osiągnięciach naszej ekipy w Nagano zamieścimy w następnym numerze „NS”.

Kajaki na Odrę!

Przed wieloma laty Odra we Wrocławiu tętniła życiem. Pływały kajaki, łodzie, gondole, żaglówki i statki wycieczkowe. Były tu przystanie, porty i stocznie rzeczne. Jednak ostatnie 30 lat to systematyczne zamieranie wykorzystywania Odry dla żeglugi i turystyki. Wrocławianie z sarkazmem mówią, że miasto odwróciło się od swej rzeki. Zagniewana Odra przypomniała o sobie w sposób brutalny wielką powodzią w 1997 roku. Klęska ta wstrząsnęła miastem i mieszkańcami dorzecza Odry.

Powstał program zagospodarowania rzeki, w tym także turystyczny, nazwany ODRA 2006. Niestety jego realizacja ślimaczy się i na pewno nie zostanie zakończona w roku przyszłym. Wywołuje to irytację ludzi dorzecza, wrocławian i wielu organizacji pozarządowych tym problemem zainteresowanych.

Do nich między innymi należy Wojewódzkie Zrzeszenie Sportowe Niepełnosprawnych START i Regionalna Spółdzielnia Usług Rehabilitacyjno-Socjalnych RESURS we Wrocławiu. Działając wspólnie pragną intensywnie rozwinąć nad Odrą kajakarstwo, jako formę turystyki i dyscyplinę sportową.

W tym celu w połowie lutego prezesi obu organizacji – Andrzej Antoniewicz i Jerzy Kowalew, podpisali porozumienie o współpracy w zakresie rozwoju sportu i turystyki, głównie kajakarstwa, wśród osób niepełnosprawnych.

Obie strony zobowiązały się do organizacji kajakowych, integracyjnych obozów sportowo-szkoleniowych i niestacjonarnych, specjalistycznych turnusów rehabilitacyjnych. Będą też nabywać kajaki z wyposażeniem, prowadzić nabór uzdolnionej młodzieży do sekcji sportowych START-u, wzajemnie optymalnie wykorzystywać własne ośrodki turystyczne „Belweder” i „Strzecha” w Dusznikach

Zdroju, a przede wszystkim rozwijać sport i turystykę kajakową na Odrze i jej środkowym dorzeczu.

Rozpoczęto już realizację porozumienia. W lipcu i sierpniu br. zorganizowane zostaną cztery turnusy i obozy kajakowe, na bazie stacji wodnej ZHP „Rancho” we Wrocławiu oraz spływy i zawody sportowe dla niepełnosprawnej młodzieży ze specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych Dolnego Śląska. Również w tym roku planuje się powstanie sekcji kajakowej pod egidą START-u, ta dyscyplina bowiem szczególnie odpowiada inwalidom narządu ruchu, osobom niedoświadczonym, niedowidzącym i z upośledzeniem umysłowym.

Ambicją działaczy wrocławskich jest uczynienie z grodu nad Odrą silnego ośrodka kajakowego, zdolnego konkurować z Poznaniem, Bydgoszczą czy Toruniem, a przy tym wiodącego w dążeniu do wprowadzenia kajakarstwa jako kolejnej konkurencji w programie najbliższych igrzysk paraolimpijskich w Pekinie.

Bohdan Krakowski

„Chodzi mi o to, aby język giętki
powiedział wszystko,
co pomyśli głowa”

Equal – swobodny przeptyw dobrych pomysłów

– Dynamika zmian społecznych i politycznych wymaga poszukiwania nowych rozwiązań – powiedziała wiceprezes Rady Ministrów, minister polityki społecznej Izabela Jaruga-Nowacka podczas otwarcia międzynarodowej konferencji „Equal – swobodny przeptyw dobrych pomysłów”. – Do takich rozwiązań należy przyjęty niedawno przez Radę Ministrów projekt ustawy o spółdzielniach socjalnych, mającej na celu pomoc osobom marginalizowanym.

W konferencji, zorganizowanej przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy oraz Reprezentację Komisji Europejskiej w Warszawie wzięli udział również Vladimir Špidla, Komisarz Europejski ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Wyrównania Szans, podsekretarz stanu w MGIP Marek Szczepański oraz przedstawiciele partnerów społecznych, urzędników, osób odpowiedzialnych za tworzenie polityki zatrudnienia i integracji społecznej z całej Europy. Poszczególni uczestniczący programu prezentowali swój dorobek na stoiskach narodowych. Impreza odbyła się w dniach 25-26 lutego w Warszawie.

– Sam wzrost gospodarczy nie wystarczy, nie jest równoznaczny choćby ze wzrostem zatrudnienia, co najlepiej widać na przykładzie Polski – stwierdził komisarz Špidla – dlatego tak bardzo potrzebne są takie programy, jak Equal. Na jego realizację w latach 2004-06 napłyną do nas środki w wysokości 134 mln euro. Zostaną m.in. wykorzystane nie tylko na tworzenie miejsc pracy, ale na poprawę ich jakości oraz utrzymanie zatrudnienia przez zagrożonych jego utratą ze względu na wiek, zdrowie, nieodpowiednie kwalifikacje czy trudności z pogodzeniem życia zawodowego i rodzinnego.

Konferencja, prezentując rezultaty programu Equal, była forum wymiany doświadczeń i opinii i służyła znalezieniu równowagi między społecznymi a ekonomicznymi aspektami rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem usuwania nierówności i wszelkich przejawów dyskryminacji.

Info: www.mps.gov.pl

Długie zimowe wieczory odeszły już w zapomnienie, wielkanocny czas bardzo szybko przegnał mróz i zimowe smuteczki. Wiosenna radość życia, zachwyt odradzającą się przyrodą wciąż z nadzieją budzą wiarę w miłość i zwycięstwo dobra nad złem, ducha nad materią...

* * *

Radosny poranek
Radosna nowina
Dziś Zmartwychwstanie
Bożego Syna!

Słońce goreje
Wszystko się budzi
Duże nadzieje
Dla wszystkich ludzi!

Alleluja! Biją dzwony
Alleluja! Śpiewa ptaszę
Bądźże Boże pochwalony!
Obdarz łaską życie nasze!

Katarzyna Łysek

Wiosenne grymasy

Otwarte okno błyska
kiedy słońce uderza
południem
promień szuka cienia
w szczelinach ziemi
a zieleń
jeszcze nie wie
że jest częścią
tęczy
ptaki przykucają na
parapecie
i myślą że świat
należy do naiwnych
dziobią kwaśne chmury
jak cukrową watę

Grzegorz Słobodnik

Ku Wielkiejnocy

Półka
Książki stłoczone
W nich tom Brandstaettera
– Jezus z Nazaretu
Tam
wklęsnięty krzyż Chrystusa:
czarne drewno – biały blask
nasilają umieranie

Boże
z Twojego czoła zsuwam ciernie
Niech wypadną
pod me stopy
Tyle ich w życiu
naomijałem

Święconka

Wiej wietrze
bezszelestną wiosną
Niech noc ozdobi
wieniec kaczęńców
by obsypać
baśniowe stęgny
i labędzia
który ciągnie
w złote barwy
Jego biel
dzierżawi słońce
by czcić zajączka
wśród pnącego żyta
co chroni święconek –
znak
nowego życia...

Wiosna

Czemu tak trudno
ogarnąć świat
różnokolorowy:
wstającą trawę
uśmiechy brzoź
stulone śnieżyczki
stokrotki z alabastru
i niebo
obsypane turkusem...
Czemu tak trudno
odgarnąć
przeszłość znad oczu
by zobaczyć –
w i o s n ę
Ona otwiera ramiona
– nie dla mnie

Henryk Czyż
Oprac. *Ika*

W zaklętym

Zofia Książek-Bregułowa to postać z wielu względów wyjątkowa, jej nietuzinkowa biografia, dorobek aktorski i twórczy, wreszcie heroiczna walka z kalectwem, zasługują na obszerne przedstawienie, teatrologiczną analizę fenomenu scenicznego i drobiazgową egzegezę dokonaną literackich. [...]

Dodajmy, że wśród koleżanek i kolegów ówczesnej adeptki sceny było wielu znanych w powojennych latach tuzów krajowej sceny: Wieńczysław Gliński, Andrzej Łapicki, Barbara Rachwalska, Jerzy Rakowiecki, Zofia Mrozowska czy nieodżałowany Leon Gołębiowski, uważany wówczas za „drugiego Osterwę”, który popełnił samobójstwo w roku 1954.

Wczytując się w „Pasję” z jednej strony odnajdujemy tam wiele sytuacyjnych perełek, żartów, nieporozumień, „utarczek” z wykładowcami i typowo aktorskich bon motów, z drugiej także konflikty, rywalizację, nadzieje i rozczarowania, huśtawkę uczuć tak charakterystyczną dla rozemocjonowanych młodych ludzi, wpadających na przemian w euforyczny entuzjazm czy też „otchłań rozpacz”. Nie były to zdarzenia li tylko imaginowane czy wyolbrzymiane we wrażliwych duszach: rezygnacja autorki tych wspomnień z „oberka” z „Chłopów” Reymonta po „interwencji” najbliższej koleżanki Rysi Sobińskiej kosztowała ją niezaliczenie egzaminu na początku drugiego roku kursu, co wtrąciło ambitną dziewczynę w dłuższą depresję i apatię. „Nie mogłam wprost pojąć, że z uczennicy bardzo uzdolnionej stałam się nagle osobą pozbawioną wszelkich zdolności (...). Była to dla mnie istna katastrofa, czułam się upokorzona, skrzywdzona i nie mogłam tego znieść” – pisze po latach. Zdumiewającym powodem tej „dyskwalifikacji” była jej jeszcze niedoskonała dykcja, w ocenie Stanisławy Wysockiej, „której opinia była wtedy decydująca”. „Prowincjuszkę” skreślili też chyba na krótko i kole-dzy, skoro żaden jej w tych trudnych dniach nie odwiedził, nie pocieszył. Zrobiła to dopiero Zofia Małynicz, na nowo mobilizując ją do walki i odkrycie na jej lekcjach poezji Norwida, do której po dziś dzień jest bardzo przywiązana emocjonalnie, recytując ją z mistrzostwem nieosiągalnym dla wielu bardziej dziś znanych interpretatorów, którzy z lepszym lub gorszym rezultatem usiłowali się z nimi zmierzyć.

Czytelnik niezorientowany w specyfice zawodu aktorskiego może się dziwić, jak ciężką pracą jest nie tyle i nie tylko praca nad pamięciowym opanowaniem roli, lecz jej kształtowanie, mimika, gestykulacja, dykcja, intonacja, a zwłaszcza... kontrola emocjonalna. Aktor nie może sam rozplakać się nad wzruszającym fragmentem, musi całkowicie się kontrolując przekazać widzowi emocje wynikające z samego tekstu, „zarazić” go temperaturą uczuciową i aurą intelektualną poezji, dramatu czy utworu prozatorskiego. Zdumiewa, z jaką dokładnością Zofia Książek-Bregułowa odtwarza uwagi na ten temat wypowiedziane przez Stefana Jaracza na pierwszej lekcji ze studentami tajnego PIST-u: „Pracę nad rolą rozpoczynamy od drobiazgowej analizy tekstu i od zobaczenia w naszej wyobraźni postaci napisanej przez autora. W postacią tę musimy tchnąć życie, uczynić ją prawdziwą w każdym szczególe i stać się nią, żyć nią, być tą postacią na scenie. Praca nad tym nigdy się właściwie nie kończy... (...) Analiza tekstu jest po to, aby wszystkim napisanym na papierze uczuciom i myślom aktor dał życie – barwne i prawdziwe, czerpiąc ze skarbów swego serca i umysłu”.

Przypomnijmy: urodzona w 1920 r. w Kielcach już w szkole powszechnej i średniej zdradzała wysokie umiejętności recytatorskie i aktorskie, które w okresie przedmaturalnym przerodziły się w największą życiową pasję. Używam słowa „pasja” nieprzypadkowo – sięgając bowiem do jego źródła odnajdujemy „mękę”, a zarazem fatum, przeznaczenie, które zdecydowało o całym jej życiu. Po zdaniu matury w kieleckiej Szkole Handlowej przez cały rok przygotowywała się do studiów aktorskich, pracując w tutejszej fabryce „Granat”, wcześniej gotowa nawet rzucić się pod pociąg w razie niezgody rodziców na dalszą naukę w szkole średniej, by w przededniu wojny, 29 czerwca 1939 roku pojawić się w Warszawie. Tu – już w listopadzie, w okupowanej stolicy – rozpoczyna naukę w zakonspirowanym Państwowym Instytucie Sztuki Teatralnej. W świetle powyższego trudno uznać za przypadek, że – najobszerniejsze w tomiku – wspomnienie dotyczące tego okresu ma tytuł „Pasja”...

Zdumienie budzi fakt, że mimo upływu czasu autorka zachowała tak świeżą pamięć dat, szczegółów, setek drobiazgow, sprawiających że jej wspomnienia są niesłychanie obrazowe, malownicze, pełne życia, że ze słów utkane są portrety żywych, odczuwających ludzi, którzy w większości stali się już przeszłością, ale właśnie dzięki tej książce powracają do naszego świata: „Przeszłość jest to Dziś, tylko cokolwiek dalej: / (...) Nie jakies tam coś, gdzieś / Gdzie nigdy ludzie nie bywali!...”.

– Od pierwszej lekcji chodziłam z głową w chmurach. to było moje spełnienie, a zarazem antidotum na biedę, na okupacyjną rzeczywistość, na silne kompleksy „prowincjuszki”, których nie mogłam się wyzbyć bardzo długo... Z naszej pierwszej dziewiątki do końca kursu w czerwcu 1944 roku doczekało niewiele. Te lata są w mojej pamięci tak żywe, tak kolorowe i nasycone drobiazgam, że nie stanowi dla mnie wielkiego wysiłku „odtworzenie” tamtego okresu, gdy u ramion miałam skrzydła młodości, gdy mimo mroku okupacji dookoła, biedy i głodu, byłam szczęśliwa mogąc studiować, uczyć się aktorstwa pod okiem mistrzów, takich jak: Jadwiga Turowicz, Zofia Małynicz, Stefan Jaracz, Jan Kreczmar, Maria i Edmund Wierciński, prof. Juliusz Marso, Stanisław Daczyński, Marian Wyrzykowski... Długa jest ta galeria wyjątkowych postaci – komentuje dziś Zofia Książek-Bregułowa.

kręgu

Przypomnijmy – już po kilku miesiącach Stefan Jaracz został aresztowany i wysłany do Oświęcimia. „A tymczasem życie w Warszawie stawało się, niestety, coraz bardziej niebezpieczne. Wzmogły się łapanki uliczne, patrole niemieckie w pełnym uzbrojeniu coraz częściej przemierzały miasto, ale co najgorsze, słyszało się o licznych aresztowaniach młodzieży, przeważnie gimnazjalnej, uczącej się na tajnych kompletach, wykrywanych przez gestapo” – posłużmy się słowami autorki, by przypomnieć atmosferę powszechnego zagrożenia, jaka wówczas przytłaczała każdą sferę życia w okupowanej Polsce. W zamian były i tryumfy – także osobiste, do których należał niewątpliwie monolog Diany z „Fantazego” Juliusza Słowackiego, jeszcze po wojnie wspominany ze wzruszeniem przez Kreczmara, w nagranych w radio wspomnieniach z okresu okupacji. /.../

Ostatnim egzaminem, przygotowanym przez starszą grupę był fragment „Wilków w nocy” Tadeusza Rittnera, w których autorka grała rolę Żanety – miał miejsce 18 czerwca 1944 r., w niedzielę, i wypadł znakomicie, a w miesiąc później Stanisław Daczyński „rozkazał” autorce natychmiast wyjechać do Kielc i tam przygotowywać następne dwa akty z „Wilków...”, które chciał w tej właśnie obsadzie wystawić już w wolnej Polsce.

Trafiła kosa na kamień – Zofia Książek-Breguła brała już wcześniej udział w konspiracyjnych koncertach i recytacjach. Wybiegła więc bez pożegnania i z krzykiem, że „...jak śmie, jak mógł pomyśleć, że ja teraz będę uciekać, myśleć o swoich marzeniach, o prywatnie, teraz, kiedy cała Warszawa, kiedy wszyscy...”.

Decyduje się pozostać w Warszawie i wziąć czynny udział w Powstaniu. Tę część swojej biografii zawarła w opowiadaniu „Ostatnie hasło – Pocisk”. Została łączniczką Oddziału Szturmowego 3. Kompanii porucznika „Lewara”, w zgrupowaniu AK „Krybar”, sformowanego ostatecznie w czwartym dniu powstania i składającego się z 22 chłopców, z których najmłodszy miał 16 (!) lat, oraz dwóch łączniczek. Dowódca oddziału, Kazimierz Mianowski, poległ już 23 sierpnia, po udanej akcji zdobycia komendy policji przy Krakowskim Przedmieściu i kościoła św. Krzyża oraz uwolnienia 200 osób więzionych w podziemiach świątyni.

I znów – podobnie jak w opowiadaniu „Pasja”, na temat studiów w PIST – dzięki plastycznemu, fascynującemu opisowi miejsc, zdarzeń i ludzi stajemy się niemal naocznie świadkami powstańczej rzeczywistości. PATRZYMY oczami autorki na tamte wydarzenia: gdy 2 września zostaje skierowana z listem do dowódcy zgrupowania, na Powiśle, a po powrocie – w ślad za dwoma najciężej rannymi członkami oddziału, Grześkiem i Edkiem – trafia do wielkiego szpitala w podziemiach banku PKO przy ul. Świętokrzyskiej, usłyszawszy wcześniej aktualne hasło i odzew: „Pocisk – Pińsk”, aż do tragicznego i przelomowego 5 września. Około południa, gdy prosiła zmęczoną sanitariuszkę o zmianę opatrunku dla jednego z dwóch swoich podopiecznych, nastąpiło uderzenie i wybuch ciężkiego – nomen omen – POCISKU artyleryjskiego, prawdopodobnie

z największego kolejowego działa „Berta”. Wśród ciężko rannych znalazła się także narratorka: odłamki nie tylko poraniły jej nogi i klatkę piersiową, ale także zraniły lewe oko. Ból, rozpacza, żal, lęk przed śmiercią tworzyły otchłań, która zdawała się wciągać dzielną dziewczynę coraz głębiej i szybciej. Harcerze, z narażeniem życia, przeciągnęli ją wykopem pod barykadą w Alejach Jerozolimskich do szpitala przy ul. Hożej. Tam przez następne dni jeszcze widziała i na próżno domagała się okulistyki i opieki. Tam niemal w tydzień później znalazła ją kompanijna łączniczka, a lekarz kompanii wraz z synem przenieśli ją na noszach do szpitala polowego w piwnicy przy ul. Poznańskiej, gdzie wreszcie zajął się nią prawdziwy okulista, dr Noyszewska. Teraz dopiero właściwie opatrzone jej rany, umyto, zabandażowano, by postawić diagnozę jak wyrok z iskierką nadziei: „Lewe oko stracone, w prawym wyraźne poczucie światła”. I ta jednak zgasła, gdy w dwa dni później przeniesiono ją na poddasze, spodziewając się zgonu w najbliższych godzinach...

Tu kończy się tekst opowiadania i w tym właśnie zawieszeniu między blaskiem życia i otchłanią śmierci zawiera się sens i metaforyka całego tomiku. Zawiera on jeszcze dwa odrębne epizody okupacyjne – „Czy się doczekam?” i „Pożegnanie”. Pierwszy traktuje o smutnych, samotnych świątach Bożego Narodzenia w 1943 roku, gdy po raz pierwszy od początku wojny nie pojechała do rodziców w Kielcach, gdzie jej wcześniejsze marzenia o zostaniu artystką traktowano co najwyżej jako dziewczęce fanaberie. Jest i zabawny wątek dozorczy, który donosi właścicielce mieszkania, w którym przebywała wówczas przyszła aktorka, że jej lokatorka sprasza tu podejrzane towarzystwo, którego nigdy nie udało mu się przyłapać, podczas gdy „podejrzana” ćwiczyła intensywnie fragmenty zadanych ról z „Sędziów” i „Fantazego”... Symptomatyczne „Pożegnanie” traktuje natomiast o ostatniej wizycie w domu rodzinnym, wiosną 1944 roku, w okolicy Wielkanocy, kiedy to i nieprzystępny ojciec, i matka namawiali ją do pozostania, żegnając się tak serdecznie, jak nigdy wcześniej, jakby w – jakże słusznym! – przecuciu ostatniego spotkania.

Po upadku Powstania przeżyła pobyt w niemieckich obozach jenieckich – Gross Lübbars i Oberlangen, a po wyzwoleniu tego drugiego przez żołnierzy II pułku I Polskiej Dywizji Pancerniej gen. Maczka rozpoczęła zawziętą walkę o uratowanie wzroku, wierząc, że światło nie zgasło dla niej na zawsze. Po wielu perypetiach, niemal w ostatniej chwili, trafiła do szpitala im. Paderewskiego w szkockim Edynburgu, gdzie dwie operacje przywróciły jej dwa procent wzroku. Widziała światło, lekko zamglone kolory i kontury.

Jej determinacja w połączeniu z niewypowiedzianym hartem ducha i zdolnościami sprawiły, że już w latach 1946-1947 ukończyła studia w Royal Academy of Dramatic Art w Londynie. W tym samym roku powróciła do Polski w ślad za poznanym w Szkocji narzeczoną, skrzyptkiem Włodzimierzem Bregułą. Pracowała dla radia w Warszawie, a następnie udało jej się zrealizować marzenie całego życia – pojawiła się na deskach scenicznych Teatru Ziemi Opolskiej.

grając w adaptacji „Placówki”, w „Moralności pani Dulskiej”, „Czarującej szewcowej”, „Rewizorze”, a nawet epizody wokalnie-taneczne w „Wodewilu warszawskim” i zyskując pochlebne recenzje i gorące przyjęcie widowni, której część nie chciała wierzyć, że oglądają aktorkę o tak ogromnym ubytku wzroku! W 1951 roku, z uwagi na pracę męża w WOSPR w Katowicach przeniosła się do Teatru Śląskiego, w którym na rolę czekała... 16 lat! W międzyczasie nagrywała w radio liczne audycje literackie, uczestniczyła w spotkaniach poetyckich z młodzieżą.

W 1982 roku przeszła na emeryturę. 12 czerwca 1985 roku, po wypadku w domu, straciła resztkę wzroku, a niedługo potem, 23 maja 1986 r., umarł jej mąż. Już w 1978 roku zaczęła publikować wiersze, jej debiut wydawniczy miał miejsce w 1986 roku, a po tomiku „Śpiewam mój ból”, ukazały się kolejno „Nie płacz Antygonie”, „Cykada na smyczku” i „W tym istnieniu drugim”. Tej erupcji poetyckiej towarzyszył jeszcze jeden niesamowity fenomen i właśnie jego opis stanowi trzon ostatniego opowiadania w tomiku „Zamiast światła rampy”.

Już od drugiego dnia po wypadku i operacji zaczęła w niesamowitym tempie tworzyć i dyktować swojemu mężowi wiersze, pojawiające się w smolistym mroku, jaki ją ogarnął. Niemal dokładnie w miesiąc później nawiedził ją niezwykle sugestywny, kolorowy sen, który zapoczątkował niesamowitą przemianę: ciemność wokół niej poczęła tracić swoje nasycenie, zaczęły pojawiać się kolory, coraz intensywniejsze, później coraz bardziej bogate obrazy (wizje?), którym towarzyszyły sugestywne wiersze. Te okresy przerywały fazy ciemności, ale i podczas nich zaczęła dostrzegać zamglone zarysy otoczenia, własną „aurę”, postać męża... Można nazywać to „widzeniem pozazmysłowym”, tłumaczyć aktywnością mózgu, odbieraniem obrazu poprzez blizny pooperacyjne, przez nadal żywy i nieuszkodzony nerw wzrokowy. Bez względu na te raczej intuicyjne niż naukowe interpretacje, wyniki z bezradności specjalistów, prawdą jest, że zjawisko to trwa po dziś dzień i jest sprzężone z nadwrażliwością, bogactwem wewnętrznym, silną wolą, potwierdzoną chęcią przetrwania w najbardziej dramatycznych okolicznościach. Ostatnie wspomnienie, bogato ilustrowane przykładami wierszy, jakie wówczas z siłą eksplozji „wyrwały się” na świat, stanowi jedyną w swoim rodzaju puentę tego niezwykłego wydawnictwa, ilustrowanego m.in. grafikami Ireneusza Betlewicza, Piotra Dudka i Mariana Rosika współkonstytuującymi ten wyjątkowy, wewnętrzny „świat przedstawiony”.

W pełnym przełomów losie autorki można dostrzegać metaforę motywu biblijnego Hioba, ale także nieustanne zwanie z obojętnością świata, przewycięzanie przeszkód i własnych słabości, niepokodzenie ze schematem wykluczenia narzucałym przez społeczne miazmaty i koleiny. Głęboko humanistyczna wola aktywnego i twórczego życia Zofii Książek-Bregułowej nie tylko „otworzyła” jej nowy świat, ale przede wszystkim wzbogaciła naszą szarą rzeczywistość o nieporównywalne doznania estetyczne i swoisty moralitet „życiem pisany”, w którym z ciągłej rozpaczy bez przerwy rodzi się nadzieja...

Roman Radoszewski

(Przedruk z: „Dźwięku Słowa” nr 1-4/2003)

fot. ina-press

Piękny jubileusz

Zofia Książek-Bregułowa

Jubileusz 85 urodzin
oraz 55-lecia pracy artystycznej

Teatr ATENEUM w Katowicach 14 marca był gospodarzem niecodziennej imprezy – Jubileuszu 85 urodzin i 55-lecia pracy artystycznej Zofii Książek-Bregułowej – niewidomej aktorki, poetki i pisarki. Tak szczernie wypełnionej publicznością widowni teatru dawno nie oglądaliśmy – mimo bardzo wielu alternatywnych propozycji kulturalnych tego właśnie dnia. Przyjaciele, koleżanki i koledzy artyści, przedstawiciele ZASP, władz miasta, regionu, samorządu oraz liczni wielbiele talentu Zofii Książek-Bregułowej z prawdziwą radością oczekiwali jej jubileuszowego występu, tym razem w monodramie „Życie” Ernesta Brylla.

Niepospolita osobowość artystki, uczestniczki Powstania Warszawskiego, jej heroiczny życiorys zjednują serca, uznanie i szacunek widzów i odbiorców jej własnych utworów poetyckich i opowiadań. Uroczystość jubileuszowa pod patronatem prezydenta Katowic Piotra Uszoka i mecenatem Miasta Katowice zaowocowała wydaniem piątego już tomu wierszy pt. „Czy zdążę...” (Agencja Wydawnicza „Ina-Press”, Katowice 2005). Wydawnictwo opatrzone wstępem pióra Romana Radoszewskiego, znanego dziennikarza i publicysty, notą biograficzną, zdjęciami archiwalnymi artystki (od 1947 roku) oraz najnowszymi z występów i spotkań z publicznością, także

fragmentami wypowiedzi literatów, dziennikarzy i krytyków na temat jej aktorskich i pisarskich dokonań.

W Teatrze ATENEUM Jubilatka zaprezentowała się publiczności jako aktorka

Na wiolonczeli gra
Mikolaj Konopelski

nieprzeciętna i jedyna, niepowtarzalna. „Życie” E. Brylla dało jej możliwość prezentacji szerokiej gamy swoich umiejętności i możliwości aktorskich. Zagrała brawurowo, owacyjne brawa były tego potwierdzeniem.

Po recitalu wiolonczelisty Mikołaja Konopelskiego z akompaniamentem fortepianu, Jerzy Kuczera, konferansjer prowadzący spotkanie wprowadził na scenę całkowicie odmienioną bohaterkę wieczoru.

Wyrazistą, przejmującą chłopkę z monodramu zastąpiła piękna, wysmukła dama – prawdziwa, chociaż prawie nierealna. Tak niewiele jest już

Widzów i czytelników Zofia Książek-Bregułowa uczy miłości i afirmacji życia. Głębią swoich przeżyć potrafi dzielić się w sposób prosty i delikatny, a jednocześnie dojmujący. Ucząc kreatywnego

przeżywania własnego życia, jak pisał R. Radoszewski: „wzbogaciła naszą szarą rzeczywistość o nieporównywalne doznania estetyczne i swoisty moralitet życiem pisany”.

Zaangażowanie Jubilatki w „pracę sceniczną połączoną w tak piękny sposób z edukacyjną działalnością – koncerty żywego słowa – dało szansę wielu młodym osobom nauczyć się postrzegania świata poprzez pryzmat najsubtelniejszych wartości humanistycznych zawartych w poezji” – pisał w liście gratulacyjnym prezes Zarządu PFRON, Roman Sroczyński, życząc kolejnych tak znamienitych sukcesów.

Adresy gratulacyjne od najwyższych urzędników państwowych, władz miasta i regionu, arcybiskupa metropolity katowickiego, ZASP, PZN i innych osobistości, instytucji i organizacji przekazali ich przedstawiciele. Osobiście natomiast na uroczystości wręczyła je w imieniu marszałka i swoim własnym Łucja Ginko, dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego. Tak też uczynili liczni przyjaciele, ludzie teatru, kultury i sztuki. Koledzy żołnierze kombatancki Rzeczypospolitej Polskiej i ci ze szkolnej ławy z podziemnego Instytutu Sztuki Teatralnej pamiętali także o swojej koleżance.

Osobiście przywiózł je i przeczytał przyjaciel i druh serdeczny Klemens Mielczarek.

Licznie przybyła na uroczystości młodzież z pewnością doceniła aktualną i tę krojoną na miarę przyszłości wagę tego wydarzenia.

To był piękny jubileusz pięknego człowieka, którego wola aktywnego i twórczego życia zyskały właściwą oprawę i godne miejsce w Teatrze ATENEUM w Katowicach.

Iwona Kucharska
fot. ina-press

PS.

Chcąc przybliżyć Czytelnikom życie i twórczość Jubilatki na stronach obok zamieszczamy obszerny fragment artykułu o Niej autorstwa Romana Radoszewskiego.

Jubilatka recytuje
własne wiersze

takich postaci, które dla nas współczesnych są autentycznymi świadkami historii i prawdziwą „arką przymierza między dawnymi i młodszymi laty”.

– Była na scenie sama, a wypełniała sobą cały teatr, nie tylko scenę. Ten występ był oczywiście ważny dla niej, ale przede wszystkim był dla nas – głośno mówiono w kuluarach.

Gratulacje i życzenia składa Jubilatce Łucja Ginko, dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego. W głębi Jerzy Kuczera, konferansjer

Wystawa fotosów Jubilatki w foyer Teatru ATENEUM

Autor wystawy Zbigniew Mędrala

Święto przyjaźni

W grudniu 2003 roku oficjalnie, na uroczystej gali w Teatrze im. Juliusza Słowackiego rozpoczęła swoją działalność Fundacja Anny Dymnej „Mimo wszystko”, aby „pomagać ludziom chorym, niepełnosprawnym, okaleczonym przez los, tym którzy są samotni, pozbawieni szans na godne życie i którzy nie potrafią nawet poprosić o pomoc”.

Już w lutym 2004 roku przy wsparciu Fundacji im. Brata Alberta otworzyła na terenie Radwanowic Warsztaty Terapii Artystycznej, a 13 czerwca tego roku zorganizowała pierwszą wielką plenerową imprezę integracyjną na Rynku Głównym w Krakowie. Bawiło się 30 tysięcy osób z udziałem gwiazd sportu i estrady. Druga taka impreza odbędzie się 12 czerwca br. pod hasłem „Zwycięzać mimo wszystko”. Jej największym wydarzeniem będą finały Pierwszego Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenki Osób Niepełnosprawnych pod hasłem „A na tym Rynku w Krakowie...”

W marcu br. Fundacja „Mimo wszystko” wspólnie z Fundacją im. Brata Alberta i przy współudziale Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie zorganizowały – już po raz piąty – imprezę propagującą twórczość osób niepełnosprawnych – V Ogólnopolski Festiwal Twórczości Teatralno-Muzycznej Osób Niepełnosprawnych ALBERTIANA. Odbył się w Krakowie 7 marca.

Festiwal jest okazją do prezentacji dorobku artystycznego teatrów z całej Polski. Bierze w nim udział ok. 1000 osób, uczestnicząc we wstępnych eliminacjach, które odbywały się w pięciu regionach kraju. Zdobywcy pierwszych miejsc występują na Dużej Scenie Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie, który jest współorganizatorem festiwalu.

Laureatami ALBERTIANY w 2005 roku są zespoły teatralne:

- „Teatr Biuro Rzeczy Osobistych” – Gdynia. Przedstawienie: „2807”.
- „Pół słowem pół gestem” – Miszewo Murowane i Zakrzewo. Przedstawienie: „Cztery strony świata”.
- „Zielona Kapela” – Konary k. Świątnik Górnych. Przedstawienie: „Jarmarczna trupa i weseli muzykanci”.
- „Uśmiech” – Kielce. Przedstawienie: „Na jarmarku”.
- „Ra” – Międzyrzecze. Przedstawienie: „Taniec Życia – cztery pory roku”.

Wszyscy laureaci otrzymali także „Maski Teatrów Krakowskich” wykonane w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Lubinie. Laureatów drugich i trzecich miejsc nagrodzono statuetkami „Alberek” wykonanymi w WTZ „Karczemka” w Otłoczynie.

Piękną tradycją ALBERTIANY jest wręczenie przez Jego Eminencję ks. kardynała Franciszka Macharskiego Medalu św. Brata Alberta. Ustanowiono go w 1997 roku a jego projekt wykonał Krzysztof Sieprawski, podopieczny Schroniska dla Osób Niepełnosprawnych w Radwanowicach. Przyznawany jest za niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym. Tegorocznymi laureatami zostali: ks. Jerzy

i radości

Bryła – pionier duszpasterstwa specjalistycznego w Krakowie, Otylia Jędrzejczak – pływaczka, złota medalistka olimpiady w Atenach w 2004 r., Roman Kluska – dobroczyńca, filantrop, Marcin Przepiszewski – dziennikarz, prezes Katolickiej Agencji Informacyjnej (szerzej o nich w „NS” nr 1 2005 r.).

Tyle o stronie formalnej wymienionych imprez. Doskonale wiemy, że za każdą z nich kryją się działania wielu ludzi, bardzo konkretne i pełne prawdziwego zaangażowania, jak wszystko, co robimy z wiarą i miłością. – Fundacja ma moją twarz, serce i duszę – stwierdza Anna Dymna. – Odpowiadam całkowicie za wszelkie jej działania. Prosto i jasno wyeksplikowała swoje credo, co odnotowujemy z należytym szacunkiem i uznaniem.

Serca gorące, duże i bardzo liczne były na ALBERTIANIE w zgodnym rytmie. To wielkie i radosne przeżycie było udziałem wszystkich – występujących i oglądających.

Kolejna inicjatywa dla dobra potrzebujących wsparcia i mądrej pomocy nabrała rozpędu. To bardzo cieszy, bo ALBERTIANA to święto radości, tolerancji wobec bliźnich, to czas obdarowywania siebie nawzajem najpiękniejszymi uczuciami przyjaźni i serdecznej życzliwości. Na ALBERTIANIE świeci prawdziwe słońce – nagroda dla wszystkich, tutaj rodzi się prawdziwa wiara w możliwości każdego uczestnika, tworzy najprawdziwszą nadzieję na przyszłe dni.

Tutaj naprawdę nikt nie jest sam.

Iwona Kucharska
 fot. Jacek Wrzesiński,
 nut-ka, archiwa zespołów

**Międzynarodowe Mistrzostwa Polski
w Narciarstwie Alpejskim
Niepełnosprawnych**

EDF CUP

10-12 marca 2005

Program
10.03 (czwartek)
Slalom Carvingowy
godz. 9:15 - 12:30

11.03 (piątek)
Slalom
godz. 8:15 - 12:00

12.03 (sobota)
Slalom Giant
8:15 - 12:30

Sponsorzy Sponsoringi

killtec EDF Electricite de France

uvex

viking

Ministerstwo Edukacji
Naukowej i Sportu

ANDORIA

www.start.bielsko.pl

START

nonser.pl TVP3 PZSN Start

*W ubiegłym roku
po sześcioletniej przerwie
do krajowego kalendarza
sportowego
niepełnosprawnych
powróciło narciarstwo
alpejskie. Ta trudna,
lecz niewątpliwie
efektowna i widowiskowa
dyscyplina ma u nas nie
tylko grono zagorzałych
zwoleńników, ale
i zawodników
o międzynarodowym
formacie...*

Z WIATREM

Niepełnosprawni

Tegoroczna edycja Międzynarodowych Mistrzostw Polski w Narciarstwie Alpejskim Niepełnosprawnych – EDF CUP, organizowana przez bielski START, która odbyła się w Szczyrku w dniach 10-12 marca zgromadziła blisko 50 uczestników reprezentujących – poza Polską – także Czechy i Słowację. Zagadkowy człon w nazwie imprezy – EDF CUP – wyjaśnia umowa z głównym sponsorem, Grupą EDF (Electricite de France) Polska, która wsparła organizatorów w szerokim zakresie, stąd jej widoczna ekspozycja w materiałach i podczas zawodów.

Rozegrano je na czernickim stoku na trasie nr 5 („Binkula”),

jednej z najtrudniejszych w Szczyrku. Tytułem objaśnienia i przypomnienia – konkurencje narciarskie niepełnosprawnych oceniane są obecnie w sposób „zintegrowany”, tzn. czasy osiągnięte przez zawodników przeliczane są za pomocą odpowiednich współczynników, zwanych w materiałach zawodów „faktorami”, uzależnionych od grupy i kategorii niepełnosprawności. Pozwala to na większą konkurencję i uniemożliwia „rozproszenie” medali na liczne „szufladki” o nieporównywalnej zawartości.

W Szczyrku zawodnicy startowali w kategoriach niewidomych i niedowidzących (grupy B1 - B3), jeżdżących na siedząco na tzw. mono-ski, czyli pojedynczej desce (grupy LW10 - LW12) oraz na stojąco (LW1 - LW90). Klasyfikacja była oczywiście odrębna dla kobiet i mężczyzn.

W czwartek po raz pierwszy zawodnicy rywalizowali w slalomie carvingowym, po raz pierwszy także została przeprowadzona klasyfikacja w grupach najmłodszych zawodników, do 14 roku życia. Udział zawodników tej grupy wiekowej stanowi prognostyk rozwoju narciarstwa alpejskiego niepełnosprawnych w naszym kraju. W pierwszej konkurencji mistrzostw rewelacyjnie spisał się Łukasz Szeliga (grupa jeżdżących na stojąco), który trasę slalomu pokonał z najlepszym czasem 54,26 sekundy. Poniżej minuty udało się zejść jeszcze czterem zawodnikom, w tym Jakubowi

W ZAWODY!

Marek Kubacka (Słowacja) z przewodnikiem

Michał Chrobak

„alpejczycy” w Szczyrku

Krako, w grupie niewidomych i niedowidzących (57,83 sek.) i znakomitej Petrze Smarowej (jazda na stojąco) ze Słowacji. Polacy zdominowali jednak tego dnia podium w większości kategorii.

zawodów. Dość powiedzieć, że plastikowa, wypełniana sprężonym powietrzem, brama na mecie zawodów parę razy dosłownie kładła się na stoku, by mieć wyobrażenie o panujących warunkach.

(Bielsko-Biała, Katowice, Kielce, Lublin, Nowy Sącz, Poznań, Rzeszów, Wrocław) zrzeszonych w PZSN START w Warszawie. Trenerzy poszczególnych klubów zapowiedzieli na przyszły rok występy w powiększonych składach. Mamy nadzieję, że rumieńców nabierze także rywalizacja międzynarodowa, dzięki udziałowi w imprezie reprezentacji większej liczby państw ościennych. Zwłaszcza że organizacja i warunki narciarskie sprzyjają zdrowej rywalizacji i mogą stanowić zaczyn ponownego rozwoju tej dyscypliny w naszym kraju, co – oczywiście – ma szansę owocować dalszymi sukcesami polskich alpejczyków także na arenie międzynarodowej.

Roman Radoszewski

fot. Autor, „Start” Bielsko-Biała

Nazajutrz, podczas slalomu, z jak najlepszej strony pokazali się koledzy ze Słowacji, m.in. Slawe Janusowa, Daniel Cintula czy Josef Kovaczowski, ale i Polacy górowali np. wśród młodzieży (Urszula Prażmo i Michał Chrobak) czy Jarosław Rola na mono-ski.

Należy dodać, że impreza odbywała się w trudnych warunkach: intensywne opady śniegu sprawiły, że stok pokrył się mokrą i miękką powłoką, co znacznie utrudniało osiągnięcie większych szybkości i lepszych czasów końcowych. Zawodnikom przeszkadzał również coraz silniejszy wiatr, który apogeum intensywności osiągnął w piątek, w ostatnim dniu

Ostatecznie rozegrano tego dnia tylko jeden z dwóch zaplanowanych zjazdów w slalomie gigancie, a i tak niektórzy zawodnicy, zwłaszcza na mono-ski, mieli trudności z ukończeniem konkurencji, w tym znana nam skądinąd Beata Wachowiak-Zwara z Gdyni, a i sam Łukasz Szeliga wypadł z trasy... Weterani, jak Maciej Rakowski (rocznik 1943!), kończąc przejazd z niezłym czasem, czy też posiadacz najlepszego czasu przejazdu – Piotr Marek (rocznik 1972, rezultat 52,78 sek.), wykazali się natomiast niewątpliwą rutyną.

Ogółem na zawodach zaprezentowali się zawodnicy z ośmiu ośrodków

Tradycyjne doroczne spotkanie prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego wraz z małżonką z przedstawicielami środowisk twórczych odbyło się 16 lutego w Pałacu Prezydenckim, a uczestniczyli w nim m.in. Kazimierz Kutz – wicemarszałek Senatu, Waldemar Dąbrowski – minister kultury, przedstawiciele parlamentu, rządu, ministrowie w Kancelarii Prezydenta RP, Jolanta Szymanek-Deresz – szef tej Kancelarii, przedstawiciele mediów oraz artyści, twórcy i intelektualiści.

Twórcy kultury w Pałacu Prezydenckim

Prezydent Kwaśniewski nader wysoko ocenił dokonania i dorobek polskich twórców kultury w minionym roku uznając, „...że są to ślady trwałe i to prawdziwy fundament Polski, która buduje swą przyszłość w XXI wieku”. Dziękując za lata współpracy i spotkań podkreślił: „...kultura musi pozostać tym znakiem wyróżniającym, tym znakiem szczególnym i znakiem jakości Polski”.

W spotkaniu wzięli udział również członkowie Centrum Rehabilitacji w Grudziądzu, które realizuje od kilku lat projekt „Teatr Życia” im. bpa Jana Chrapka, m.in. Ireneusz Betlewicz i prezes Centrum – Krystyna Grabowska.

I. Betlewicz, którego znaczące dokonania na niwie poezji i sztuk plastycznych wielokrotnie prezentowaliśmy na naszych łamach, nie znalazł się w tym znamienitym gronie przypadkowo. Jest bowiem twórcą wybitnym i godnym poznania, co potwierdził Ernest Bryll w postwoju do jego tomiku poetyckiego „Fruwam między upadkami”:
.../ Poezja jest z życia. Tak wierzę. I nie ma co ukrywać, życie zmusza Irka do jak największej kondensacji tego, co chce powiedzieć. Taka poezja

kiedyś wydawała mi się wynikiem opanowanego warsztatu. Ale przeszło trochę lat i zobaczyłem jak nagle ta powściągliwość, skąpe ubieranie słów jest nie tylko sprawą sztuki wypowiedzi, co konieczności życia. /.../ Taka jest dla mnie ta skąpa poezja Betlewicza. I piszę to postwoie zdecydowanie przekonany, że wiersze te trzeba czytać, bo warto. Nawet bardzo. A dobrej poezji nie można jak innych dóbr ukrywać tylko dla siebie. I tak wyjdzie na świat.

Jotka
fot. CRG

Na zdjęciach:

Krystyna Grabowska, Ireneusz Betlewicz z prezydentem RP Aleksandrem Kwaśniewskim (u góry), Jolanta Kwaśniewską (u góry), Mają Komorowską, Haliną Kunicką (poniżej)

Warszawa, 21 marca 2005

KOMUNIKAT**KRAZON w sprawie projektu autopoprawki do projektu ustawy o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych**

po przeprowadzeniu głębokiej analizy projektu autopoprawki do rządowego projektu ustawy o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych odrzuca projekt autopoprawki do projektu ustawy o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i optuje za nowelizacją obecnej ustawy o rehabilitacji – ustawy z dnia 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Z deszczu pod rynnę:

Wprowadzanie nowego aktu w przeddzień nowelizacji rozporządzenia 2204 jest pozbawione logiki.

Obecne rozporządzenie Komisji Europejskiej 2204, obowiązujące w tym obszarze jest ważne tylko do 31.12.2006 r. Już w chwili obecnej rozpoczęły się prace nad jego nowelizacją. Bezsensowne jest więc wprowadzanie nowego systemu – niedługo będziemy bowiem znowu tam, gdzie byliśmy.

Autopoprawka i projekt poza tym nie spełniają oczekiwań pracodawców osób niepełnosprawnych m.in. w zakresie:

1. uwzględnienia okresu przejściowego przez okres pełnego roku obrachunkowego tj. 01.01-31.12.2006 r.

Stoimy na stanowisku, iż pracodawcy muszą mieć możliwość planowania swojej działalności gospodarczej, więc należy zerwać z praktyką ciągłego zaskakiwania ich zmieniającymi się przepisami prawa, które naruszają podstawowe zasady funkcjonowania firm i prawidłowe prognozowanie działalności gospodarczej, w tym również zatrudnienia.

2. zatrudnienia chronionego

Jesteśmy przeciw likwidacji zatrudnienia chronionego, a *de facto* nowa ustawa je likwiduje. Teoretycznie wprowadza termin „zatrudnienie chronione”, nakłada na pracodawcę zapewniającego zatrudnienie chronione obowiązki, ale nie nadaje mu żadnych przywilejów podatkowych. Oprócz tego definicja „osoby niepełnosprawnej nie będącej w stanie podjąć zatrudnienia na otwartym rynku pracy” (a takich osób musi być w zatrudnieniu chronionym powyżej 50 proc.) jest nader zawężona i niewielu pracodawców osiągnie taki wskaźnik. Czyli zatrudnienia chronionego po prostu nie będzie.

3. przesłanek do utraty przez pracodawcę prawa do dofinansowania wynagrodzeń osób niepełnosprawnych

Dofinansowanie do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych stanowi w świetle prawa zwrot dodatkowych kosztów, jakie ponosi przedsiębiorca zatrudniający osoby niepełnosprawne. Dofinansowanie to jest związane z tym, iż pracodawca przyjmuje na siebie część obowiązków, do których wypełnienia na podstawie art. 69 Konstytucji zobligowana jest władza publiczna.

W tym kontekście zawarte w projekcie ustawy przepisy, na podstawie których wystąpienie nawet niewielkiej i zupełnie przypadkowej zaległości wobec Funduszu, co do istnienia której często przedsiębiorca nie ma wiedzy (część zobowiązań wobec Funduszu powstaje z mocy samego prawa i ich

wysokość tak jak podatków, często może być wątpliwa czy sporna), muszą wydawać się swoistą pułapką zastosowaną na przedsiębiorcę.

4. stosowania trybu K.p.a. w zakresie systemu obsługi dofinansowań tzw. SOD

Zaprojektowany w ustawie tryb ustalenia wysokości i wypłaty dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych nie spełnia podstawowych standardów proceduralnych, które zapewniałyby przejrzyste i obiektywne załatwienie sprawy.

Przewidywany przez projektowaną ustawę tryb, w którym to system komputerowy rozstrzyga, czy złożone wnioski o dofinansowanie były prawidłowe i złożone w terminie (niezłożenie wniosku w terminie powoduje utratę prawa do dofinansowania), nie zapewnia w żaden sposób możliwości obrony słusznych praw przedsiębiorcy.

Należy podkreślić, iż w pracach nad ustawą Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych postulowała, aby procedurę związaną ze składaniem i rozstrzygnięciem wniosków o dofinansowanie poddać rygorom przepisów K.p.a. Takie rozwiązanie jednak, mimo jego oczywistych zalet, nie zostało przez stronę rządową przyjęte.

5. wprowadzenia przepisów umożliwiających dotychczasowym Zakładom Pracy Chronionej swobodne wyjście z systemu po wprowadzeniu w życie nowych niekorzystnych dla pracodawców rozwiązań prawnych

Uważamy, że pracodawcy w wyniku zmiany przepisów, które pogorszyły ich sytuację gospodarczą, muszą mieć możliwość swobodnego wyjścia z systemu ZPCh. Nie mogą być zakładnikami tego systemu poprzez obowiązek natychmiastowego zwrotu zgromadzonych przez lata środków na Zakładowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

6. brak reformy systemu orzecznictwa

Nowa ustawa nie porządkuje systemu orzecznictwa. To właśnie zmiana systemu orzekania powinna stanowić pierwszy krok w procesie zmiany całego systemu rehabilitacji zawodowej. Oczywiście reforma przeprowadzona w oparciu o analizy sytuacji na rynku pracy osób niepełnosprawnych, efektywności, słabych i mocnych stron dotychczasowego systemu krajowego i rozwiązań zagranicznych.

Opowiadamy się za uproszczeniem systemu, za jego przejrzystością i czytelnością. Chcemy aby prawo było trwałe i nie zaskakiwało przedsiębiorców, czego nie zapewnia nowa, proponowana przez rząd ustawa.

Jan Zajac

Przewodniczący KRAZON

Zachowano pisownię oryginału.

Powyższy komunikat jest pokłosiem dyskusji i wymiany poglądów na posiedzeniu KRAZON, które odbyło się 18 marca w siedzibie POPON w Warszawie. W trakcie opracowywania jest kolejny komunikat zawierający propozycję rocznego rozliczania pracowników niepełnosprawnych ze szczególnymi schorzeniami, jednak nie ukazał się on oficjalnie przed dniem zamknięcia tego numeru.

Do ostatecznego projektu autopoprawy wprowadzono „małe zmiany”. W efekcie oprócz braków określonych już we wcześniejszym komunikacie POPON oraz w komunikacie KRAZON po dogłębnej analizie stwierdzamy:

- W art. 57 przy określeniu wysokości zaliczek na podwyższone koszty wycięto słowa „w roku 2005 i w latach następnych” co może sugerować, że strona rządowa proponuje jedynie chwilowe rozwiązania.
- Projekt autopoprawy uzupełniono o krótki ust. 6 w art. 64, który zmusi pracodawców osób niepełnosprawnych do wykazania na co wydano ryczałt w poszczególnych miesiącach. Cała idea ryczałtu się zawala.
- Przywrócono z powrotem art. 64 ust. 8 projektu, dzięki któremu to minister polityki społecznej w drodze rozporządzenia może w dowolny sposób kształtować wysokość dofinansowania do wynagrodzeń i ryczałtu pracowników o lekkim stopniu niepełnosprawności.
- Dodaniem kilku słów w art. 85 ust. 1 pkt. 2 ostateczna wersja wyklucza organizacje pracodawców i związki zawodowe z udziału w konkursach na realizację programów pomocowych ministra polityki społecznej! Mija się to z celem i logiką – wiele wartościowych projektów na rzecz osób niepełnosprawnych realizowanych było i jest właśnie przez te organizacje, które z racji swojej działalności statutowej wykorzystują i bardzo efektywnie łączą swoje kontakty z pracodawcami z potrzebami pracobiorców niepełnosprawnych.
- Dodano art. 103a wobec czego do refundacji składek ZUS dojdzie ostatni raz w miesiącu uchwalenia ustawy! Dla zakładów pracy chronionej przewidziano okres przejściowy tylko do grudnia 2005 r. Przypomnieć należy, że ustawa ma wspierać pracodawców z otwartego rynku.
- Zakłady pracy chronionej mają jednak prawo wyboru – mogą z refundacji składek zrezygnować wcześniej! Również z zatrzymywania zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych (art. 105 projektu)! Mają miesiąc od dnia wejścia w życie ustawy na zastanowienie – jeśli chcą skorzystać z wyższego od obecnego ryczałtu z art. 64 projektu, to muszą złożyć oświadczenie o zastosowaniu wobec nich nowej ustawy w całości wcześniej, niż przed zakończeniem się „okresu przejściowego”.

Wobec powyższego POPON ocenia projekt ustawy i autopoprawy negatywnie.
Zachowano pisownię oryginału.

Projekt

Po 20 marca, a więc przed Wielkanocą, organizacje pracodawców otrzymały do zaopiniowania projekt rozporządzenia ministra polityki społecznej, które nowelizuje rozporządzenie MGPIPS z dnia 30 grudnia 2003 r. w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Przedłuża ono terminy uzgadniania sald z PFRON, wydłuża termin składania korekt, doprecyzowuje niektóre zapisy oraz zmienia brzmienie załącznika nr 2 do informacji INF-D. Pełny jego tekst prezentujemy poniżej.

PROJEKT 15-3-5

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia .....2004 r.
zmieniające rozporządzenie w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych

Na podstawie art. 26c ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2003 r. w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 232, poz. 2330) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 3:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w informacjach lub wnioskach Fundusz informuje o nich pracodawcę i wzywa do ich usunięcia w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.”;
- b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:
„2a. Za dzień otrzymania wezwania przez pracodawcę przekazującego informacje i wnioski w formie elektronicznej uznaje się dzień otwarcia przez pracodawcę pliku zawierającego wezwanie.
2b. Termin, o którym mowa w ust. 2, podlega przywróceniu na zasadach określonych w kodeksie postępowania administracyjnego.”;

2) w § 4:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. W przypadku gdy ustalona przez Fundusz kwota dofinansowania jest inna niż kwota dofinansowania wykazana we wniosku pracodawcy, Fundusz przesyła pracodawcy informację o ustalonej przez siebie

kwocie dofinansowania wraz z dokładną informacją o sposobie ustalenia tej kwoty oraz wzywa pracodawcę do wyjaśnienia niezgodności w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.”

b) po ust. 2 dodaje ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Przepisy § 3 ust. 2a i 2b stosuje się odpowiednio.”;

3) w § 6:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Odsetek, o których mowa w ust. 1, nie nalicza się w przypadku, gdy dofinansowanie zostało wypłacone pracodawcy w wysokości wyższej od należnej z przyczyn niezależnych od pracodawcy.”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli dofinansowanie zostało wypłacone pracodawcy w wysokości niższej od należnej, pracodawca może poinformować Fundusz o wysokości kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą należną a kwotą wypłaconą pracodawcy oraz złożyć wniosek o wypłatę tej kwoty wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie do dnia 30 września roku następującego po roku, w którym przypadła okres zatrudnienia, którego dotyczy wniosek.”;

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Odsetki, o których mowa w ust. 2, nalicza się w przypadku, gdy dofinansowanie zostało wypłacone pracodawcy w wysokości niższej od należnej:

- 1) na skutek błędu Funduszu lub
- 2) w przypadku ustalenia kwoty dofinansowania należnego w wyniku postępowania, o którym mowa w art. 26c ust. 4a i 4b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.”;

rozporządzenia

- 4) załącznik nr 2 do informacji INF-D, stanowiącej załącznik nr 1 do rozporządzenia, otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego rozporządzenia;
- 5) w załączniku nr 4 do rozporządzenia objaśnienie nr 2 otrzymuje brzmienie: „²⁾ Wypełnia pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej zatrudniająco najmniej 50% pracowników zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności oraz zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono epilepsję, chorobę psychiczną lub upośledzenie umysłowe”.

§ 2. 1. Przepis § 1 pkt 3 stosuje się począwszy od dofinansowań należnych do wynagrodzeń wypłaconych za miesiąc styczeń 2004 r.

2. Przepisy § 1 pkt 4 i 5 stosuje się począwszy od dofinansowań należnych do wynagrodzeń wypłaconych za miesiąc czerwiec 2004 r.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2005 r.

¹⁾ Minister Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 265, poz. 2643).

²⁾ Zmiany ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101 i Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444 i Nr 154, poz. 1792 i 1800, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387, Nr 200, poz. 1679 i 1683 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 90, poz. 844, Nr 223, poz. 2217 i Nr 228, poz. 2262 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 99, poz. 1001.

MINISTER
POLITYKI SPOŁECZNEJ

UZASADNIENIE

Potrzeba wydania rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wynika z konieczności poprawienia objaśnień do załączników INF-D-R i INF-D-P, umożliwienia beneficjentom pomocy publicznej bieżącego pobierania pomocy w wysokości nieprzekraczającej pułapów intensywności pomocy (poprzez dodanie 3 pozycji w załączniku INF-D-P) oraz wprowadzenia podstawowych rozwiązań usprawniających procedurę udzielania dofinansowań (wyeliminowanie zbędnej pozycji z INF-D-P, doprecyzowanie trybu udzielania dofinansowań w § 3, 4 i 6 rozporządzenia). Z uwagi na zgłaszane problemy pracodawców z dotrzymaniem 7-dniowych terminów do uzupełnienia dokumentów oraz do dokonania korekt podczas uzgadniania salda – terminy te zostały wydłużone do 14 dni. Ponadto wyraźnie wskazano na dopuszczalność ich przywracania i dookreślenie daty, od której należy ustalać upływ terminu.

Ponadto, z uwagi na wyważenie potrzeb adresatów i możliwości organizacyjnych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych proponuje się generalne wydłużenie określonego w § 6 ust. 2 rozporządzenia terminu do składania korekt na korzyść adresatów do 30 września roku następującego po roku, w którym przypadał okres zatrudnienia, którego dotyczy wnioszek (dotychczas termin ten upływał na 14 dni przed dokonaniem rozliczenia rocznego), a także dookreślenie przypadków naliczania odsetek, o których mowa w § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia.

Z uwagi na konieczność zapewnienia stabilności korzystania przez podmioty dotychczas uprawnione z pomocy w tej formie, przewidziany został termin wejścia w życie rozporządzenia na dzień 1 czerwca 2005 r. Zostały ponadto przewidziane przepisy przejściowe dające adresatom najszerszy zakres możliwości realizacji ich uprawnień.

Rozporządzenie jest zgodne z regulacjami Unii Europejskiej w tym zakresie oraz nie wywołuje skutków dla budżetu państwa. Projekt rozporządzenia nie podlega

procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Ocena skutków regulacji.

I. Cel wprowadzenia rozporządzenia

Celem rozporządzenia jest realizacja przewidzianego w ustawie instrumentu mającego na celu szersze wyjście także na otwarty rynek pracy z instrumentami wspierającymi zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

II. Konsultacje społeczne

Tekst projektu rozporządzenia został opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych. Został także przesłany do uzgodnień z partnerami społecznymi. Ponadto został przedstawiony Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego i był przedmiotem obrad Zespołu ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej.

III. Zakres Oceny Skutków Regulacji

Przygotowana Ocena Skutków Regulacji (OSR), sporządzona zgodnie z obowiązującymi zasadami, obejmuje minimalny zakres oceny. Ze względu na to, że regulacja nie pociąga kosztów dla budżetu państwa, nie jest konieczne przygotowanie pogłębionej analizy.

IV. Skutki wprowadzenia regulacji

Zmiana rozporządzenia oddziałuje na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (jako realizatora zadania) oraz pracodawców korzystających z dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych.

– *wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora publicznego*

Wdrożenie projektu rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa ani samorządu.

– *wpływ regulacji na rynek pracy*

Wdrożenie projektu rozporządzenia nie wywrze wpływu na rynek pracy.

– *wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki*

Wdrożenie projektu rozporządzenia nie wywrze wpływu na konkurencyjność gospodarki.

– *wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów*

Wdrożenie projektu rozporządzenia nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionów.

Powtórka z odliczeń na rehabilitację

Nieuchronnie zbliża się 30 kwietnia, a to ostateczny termin rozliczenia z urzędem skarbowym. Tym, którzy tego rozliczenia jeszcze nie dokonali, przypominamy o możliwościach odliczeń od dochodu wydatków na rehabilitację, poniesionych przez osoby niepełnosprawne, bądź mające je na utrzymaniu. Podstawą prawną tych odliczeń za rok 2004 jest art. 27a ust. 1-18 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. nr 14 z 2000 r., poz. 176 z późn. zm.).

Wydatki limitowane

Kwota limitu wynosi w skali roku 2280 zł. Można ją wydatkować na:

- opłacenie przewodników niewidomych dawnej I lub II grupy oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczonych do dawnej I grupy inwalidztwa,
- utrzymanie przez osoby niewidome z dawną I lub II grupą psa przewodnika,
- używanie samochodu osobowego, stanowiącego własność osoby niepełnosprawnej zaliczanej do dawnej I lub II grupy lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną zaliczoną do wymienionych grup albo dzieci niepełnosprawne do lat 16, dla potrzeb związanych z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne.

Nie są wymagane dowody poniesienia tych wydatków, lepiej jednak posiadać dokumentację poświadczającą korzystanie z tych zabiegów, bo fiskus może zażądać jej przedstawienia.

Wydatki nielimitowane

Ich katalog jest znacznie dłuższy i obejmuje:

- adaptację i wyposażenie mieszkań oraz budynków mieszkalnych stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- przystosowanie pojazdów mechanicznych do takich potrzeb (chodzi tu o tzw. oprzyrządowanie, a nie zakup samochodu lub części do niego),
- zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego,
- zakup wydawnictw i materiałów (pomocy) szkoleniowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- odpłatność za pobyt na turnusie rehabilitacyjnym,
- odpłatność za pobyt na leczeniu w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, za pobyt w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz odpłatność za zabiegi rehabilitacyjne,
- odpłatność za opiekę pielęgniarstwa w domu nad osobą niepełnosprawną w okresie przewlekłej choroby uniemożliwiającej poruszanie się oraz usługi opiekuńcze, świadczone dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do dawnej I grupy inwalidztwa,
- opłacenie tłumacza języka migowego,
- odpłatność za kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia,
- odpłatny, konieczny przewóz na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne osoby niepełnosprawnej – karetką transportu sanitarnego, a w przypadku osoby niepełnosprawnej zaliczonej do dawnej I lub II grupy inwalidztwa oraz dzieci niepełnosprawnych do lat 16 – również innymi środkami transportu,
- odpłatne przejazdy środkami transportu publicznego związane z pobytem:
  - a) na turnusie rehabilitacyjnym,

- b) w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych,
- c) na koloniach i obozach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia.

Podstawą odliczenia wydatków nielimitowanych jest posiadanie dowodu ich poniesienia (rachunek, faktura VAT).

Wydatki na zakup leków

Aby móc dokonać odliczenia, stosowanie określonych medykamentów musi (stale lub czasowo) zlecić lekarz specjalista, kwota faktycznie wydatkowana na ten cel w danym miesiącu musi być wyższa niż 100 zł, a odliczyć od dochodu można jedynie nadwyżkę nad tę kwotę. Sporadycznie zażywanej aspiryny nie można zatem odliczyć. Wydając na leki np. 170 zł miesięcznie, można odliczyć tylko 70 zł, za ten konkretny miesiąc.

Fiskus nie popisał się w tym przypadku hojnością.

Warunki odliczenia

Odliczeń może dokonywać osoba niepełnosprawna lub podatnik, który ją utrzymuje, jednak pod warunkiem, że dochód tej osoby w roku podatkowym nie przekroczył kwoty 9120 zł. Rachunki muszą być wystawione na osobę, która będzie dokonywała rozliczenia.

Osoba, której dotyczy dany wydatek, musi posiadać jeden z dokumentów:

- orzeczenie o zakwalifikowaniu do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (wcześniej było to odpowiednio orzeczenie zaliczające do trzech grup inwalidztwa),
- decyzję przyznającą rentę z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, rentę szkoleniową lub socjalną,
- orzeczenie o niepełnosprawności dziecka do 16. roku życia wydane przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności albo orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez lekarza specjalistę.

Ileokroć w omawianych przepisach mowa jest o osobach zaliczonych do I grupy inwalidztwa – należy przez to rozumieć odpowiednio osoby, w stosunku do których orzeczono całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji lub znaczny stopień niepełnosprawności. Natomiast przez osoby zaliczone do II grupy należy rozumieć odpowiednio osoby, w stosunku do których orzeczono całkowitą niezdolność do pracy lub umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Możliwość odliczenia przysługuje nie tylko osobom opodatkowanym na ogólnych zasadach, ale i podatnikom rozliczającym się w formie ryczałtu ewidencjonowanego. Podatnicy objęci wyłącznie tą formą opodatkowania odliczają wydatki na cele rehabilitacyjne od przychodów opodatkowanych podatkiem zryczałtowanym. Natomiast podatnik będący na ryczałcie, a uzyskujący jednocześnie dochody opodatkowane na zasadach ogólnych, wydatki poniesione na omawiany cel może odliczyć według własnego uznania – od przychodu albo od dochodu, albo odliczyć je częściowo od przychodu, a częściowo od dochodu.

Odliczać można tylko kwoty rzeczywiście wydatkowane przez podatnika. Gdy były one finansowane lub dofinansowane przez PFRON, zakładowy fundusz rehabilitacji czy w jakikolwiek inny sposób zostały, w całości lub części, zwrócone podatnikowi – odliczenie nie przysługuje, bądź przysługuje w wysokości różnicy między całkowitą wysokością wydatku a kwotą dofinansowaną. Stanowi ona zatem koszt rzeczywiście poniesiony przez podatnika.

Oprac. G.S.

Opracowany i sfinansowany przez:

**Porozumienie
Branżowe**
1954
ZWIĄZEK PRACODAWCÓW

Prezentujemy jednolity tekst projektu ustawy o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wraz z rządową autopoprawką przyjętą przez Radę Ministrów 21 marca br.

Wytluszczeniem zaznaczono zmiany wprowadzone autopoprawką.

Jednolity tekst opracowało i jego wydanie sfinansowało Porozumienie Branżowe – Związek Pracodawców.

Projekt

Druk 3339 po autopoprawce 3

U S T A W A

z dnia .....

o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych¹⁾

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 1.1. Ustawa określa zasady orzekania o niepełnosprawności, uprawnienia osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, obowiązki i uprawnienia pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne oraz zadania i organizację podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

2. Ustawa ma zastosowanie do osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, zwanych dalej „osobami niepełnosprawnymi”, oraz pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) **beneficjencie** – należy przez to rozumieć beneficjenta pomocy w rozumieniu przepisów o postępowaniu w sprawach pomocy publicznej;
- 2) **Funduszu** – należy przez to rozumieć Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 3) **funduszu rehabilitacji** – należy przez to rozumieć zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- 4) **kosztach płacy** – należy przez to rozumieć wynagrodzenie przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym oraz obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne;
- 5) **miesięcznym dofinansowaniu** – należy przez to rozumieć miesięczne dofinansowanie do kosztów płacy pracowników niepełnosprawnych z tytułu ich zatrudniania;
- 6) **minimalnym wynagrodzeniu** – należy przez to rozumieć minimalne wynagrodzenie w rozumieniu ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679), obowiązujące w grudniu roku poprzedniego;
- 7) **niepełnosprawności** – należy przez to rozumieć trwałe lub okresowe naruszenie sprawności fizycznej, psychicznej lub intelektualnej organizmu, powodujące ograniczenia w aktywności indywidualnej, społecznej i zawodowej;

8) **organizacjach pozarządowych** – należy przez to rozumieć organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

9) **organizatorze** – należy przez to rozumieć organizatora turnusu rehabilitacyjnego, będącego osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, osobą prawną lub inną jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, które uzyskały wpis do rejestru organizatorów turnusów rehabilitacyjnych prowadzonego przez wojewodę;

10) **osobie niepełnosprawnej niebędącej w stanie podjąć zatrudnienia na otwartym rynku pracy** – należy przez to rozumieć osobę niepełnosprawną:

a) zaliczoną do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,

b) zaliczoną do lekkiego stopnia niepełnosprawności:

- u której stwierdzono: chorobę Parkinsona, stwardnienie rozsiane, głuchotę, głuchoniemotę, epilepsję, zaburzenia psychiczne, upośledzenie umysłowe, miastenię,
- w wieku poniżej 25 lat, jeżeli minęło nie więcej niż 2 lata od ukończenia przez nią edukacji w pełnym wymiarze lub osobę, która nie była do tej pory zatrudniona na podstawie stosunku pracy – przez okres 12 miesięcy od dnia zatrudnienia przez pracodawcę,
- w wieku poniżej 25 lat, zarejestrowaną przez co najmniej 6 miesięcy w ciągu 8 miesięcy przed podjęciem zatrudnienia jako bezrobotna lub poszukująca pracy i nie pozostająca w zatrudnieniu – przez okres 12 miesięcy od dnia zatrudnienia przez pracodawcę,
- w wieku 25 lat i powyżej do ukończenia 50 lat, zarejestrowaną przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu 18 miesięcy przed podjęciem zatrudnienia jako bezrobotna lub poszukująca pracy i nie pozostająca w zatrudnieniu – przez okres 12 miesięcy od dnia zatrudnienia przez pracodawcę,
- w wieku powyżej 50 roku życia, zarejestrowaną jako bezrobotna lub poszukująca pracy i nie pozostająca

- w zatrudnieniu – przez okres 12 miesięcy od dnia zatrudnienia przez pracodawcę,
– samotnie wychowującą dziecko lub dzieci – do zakończenia okresu, za który przysługuje świadczenie rodzinne;
- 10a) otoczeniu miejsca pracy – należy przez to rozumieć dostępność w zakresie wejścia do pomieszczeń i poruszania się w obrębie tych pomieszczeń, ułatwienia w korzystaniu z sanitariatów, odpowiednie oznakowanie i informacje dotyczące miejsca pracy odpowiednio do rodzaju niepełnosprawności;
- 11) Pełnomocniku – należy przez to rozumieć Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych;
- 12) pomocy udzielanej w ramach wyłączeń grupowych - należy przez to rozumieć pomoc publiczną, której nie dotyczy obowiązek notyfikacji, zgodnie z rozporządzeniami Komisji wydanymi na podstawie art. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczącego stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.Urz. WE L 142 z 14.05.1998), w szczególności z:
- rozporządzeniem Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej (Dz.Urz. WE L 10 z 13.01.2001), **zmienionego rozporządzeniem 364/2004 (Dz.Urz.UE L 63 z 28.02.2004),**
  - rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2204/2002 z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia (Dz.Urz. WE L 337 z 13.12.2002),
  - rozporządzeniem Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.Urz. WE L 010 z 13.01.2001);
- 13) pomocy de minimis – należy przez to rozumieć pomoc, o której mowa w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis (Dz.Urz. WE L 010 z 13.01.2001);
- 14) powiatowej radzie – należy przez to rozumieć powiatową społeczną radę do spraw osób niepełnosprawnych, tworzoną przy staroście, będącą organem opiniodawczo-doradczym;
- 15) powiatowym zespole – należy przez to rozumieć powiatowy zespół orzekający o niepełnosprawności;
- 16) pracownikowi – należy przez to rozumieć pracownika w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.²¹⁾), zwanej dalej „Kodeksem pracy”, a także wykonawcę pracy nakładczej, jeżeli jego wynagrodzenie zostało ustalone co najmniej w wysokości minimalnego wynagrodzenia, w przypadku wykonawców, dla których praca nakładcza stanowi jedyne źródło utrzymania, albo co najmniej w wysokości połowy minimalnego wynagrodzenia, w przypadku pozostałych wykonawców, z tym że wymiar czasu pracy tych wykonawców ustala się jako iloraz wysokości ustalonego wynagrodzenia i minimalnego wynagrodzenia, nie więcej jednak niż jeden etat;
- 17) Prezesie – należy przez to rozumieć Prezesa Zarządu Funduszu;
- 18) przeciętnym wynagrodzeniu – należy przez to rozumieć przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.³¹⁾);
- 19) przystosowanym stanowisku pracy osoby niepełnosprawnej – należy przez to rozumieć stanowisko pracy, które jest oprzyrządowane i dostosowane odpowiednio do potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia niepełnosprawności;
- 20) Radzie – należy przez to rozumieć Krajową Radę Konsultacyjną do Spraw Osób Niepełnosprawnych;
- 21) staroście – należy przez to rozumieć starostę, a także prezydenta miasta na prawach powiatu;
- 22) turnusie rehabilitacyjnym – należy przez to rozumieć zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa sprawności psychofizycznej i rozwijanie umiejętności społecznych uczestników;
- 23) warsztacie terapii zajęciowej – należy przez to rozumieć wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostkę stwarzającą możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej osobom niepełnosprawnym, które ukończyły 18 rok życia, niezdolnym do podjęcia pracy,**
- 24) wojewódzkiej radzie – należy przez to rozumieć wojewódzką społeczną radę do spraw osób niepełnosprawnych, tworzoną przy marszałku województwa, będącą organem opiniodawczo-doradczym;
- 25) wojewódzkim zespole – należy przez to rozumieć wojewódzki zespół orzekający o niepełnosprawności;
- 26) wskaźniku zatrudnienia osób niepełnosprawnych – należy przez to rozumieć przeciętny miesięczny udział procentowy osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu ogółem, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy;
- 26a) zatrudnieniu chronionym – należy przez to rozumieć stan zatrudnienia u pracodawcy, zatrudniającego ogółem co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i osiągającego co najmniej 50% wskaźnik osób niepełnosprawnych nie będących w stanie podjąć zatrudnienia na otwartym rynku pracy;**
- 27) zatrudnieniu ogółem – należy przez to rozumieć przeciętny miesięczny stan zatrudnienia pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, ustalany jako iloraz sumy dziennych stanów zatrudnienia i liczby dni w miesiącu, z wyłączeniem pracowników niebędących osobami niepełnosprawnymi, zatrudnionych: na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, przebywających na urloпах wychowawczych, nieświadczących pracy w związku z odbywaniem służby wojskowej albo służby zastępczej, będących uczestnikami Ochotniczych Hufców Pracy, nieświadczących pracy w związku z uzyskaniem świadczenia rehabilitacyjnego lub przebywających na urloпах bezpłatnych, których obowiązek udzielenia określają odrębne ustawy;
- 28) zespołach orzekających – należy przez to rozumieć powiatowy zespół i wojewódzki zespół.

Rozdział 2

Orzekanie o stopniu niepełnosprawności

Art. 3.1. Do realizacji celów określonych ustawą ustala się trzy stopnie niepełnosprawności:

- 1) znaczny;
- 2) umiarkowany;
- 3) lekki.

2. Orzeczenie ustalające niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności zwane dalej orzeczeniem, stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 4.1. W stosunku do osób, które ukończyły 18 rok życia wydaje się orzeczenia o stopniach niepełnosprawności.

2. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością fizyczną, psychiczną lub intelektualną, powodującą konieczność całkowitej opieki innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji oraz całkowicie niezdolną do pracy lub gdy warunkiem podjęcia pracy jest konieczność pomocy ze strony innych osób, albo stworzenie warunków odpowiednio do rodzaju niepełnosprawności.

3. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością fizyczną, psychiczną lub intelektualną powodującą konieczność pomocy innych osób w aktywności społecznej i zawodowej oraz gdy warunkiem podjęcia pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami lub po przekwalifikowaniu jest stworzenie jej warunków i otoczenia dostosowanych do rodzaju niepełnosprawności.

4. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością fizyczną, psychiczną lub intelektualną, powodującą konieczność pomocy innych osób w tym w komunikowaniu się, oraz posiadającą ograniczenia w wykonywaniu pracy dające się kompensować zgodnie ze wskazaniami, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Art. 5. W stosunku do osób, które nie ukończyły 18 roku życia są wydawane orzeczenia o niepełnosprawności, jeżeli osoby te mają naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną lub intelektualną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobom w danym wieku.

Art. 6.1. Tworzy się zespoły orzekające:

- 1) powiatowe zespoły – wydające orzeczenia w pierwszej instancji;
  - 2) wojewódzkie zespoły – wydające orzeczenia w drugiej instancji.
2. Wojewódzki zespół może wydać orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności również na niekorzyść osoby, której dotyczy orzeczenie wydane przez powiatowy zespół, jeżeli stan naruszonej sprawności fizycznej, psychicznej lub intelektualnej tej osoby nie uzasadnia uznania jej za niepełnosprawną lub niepełnosprawną w stopniu ustalonym przez powiatowy zespół.

3. Od orzeczenia wojewódzkiego zespołu przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem zespołu, który orzeczenie wydał. Postępowanie w sprawach odwołań jest wolne od opłat i kosztów sądowych.

4. Jeżeli wojewódzki zespół uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, wydaje orzeczenie, w którym uchyla lub zmienia zaskarżone orzeczenie.

Art. 7.1. Wydatki związane z tworzeniem i działalnością wojewódzkich zespołów orzekających są finansowane z budżetu państwa. Wydatki związane z tworzeniem i działalnością powiatowych zespołów orzekających są finansowane z budżetu państwa w ramach zadań z zakresu administracji rządowej i mogą być również pokrywane z dochodów własnych powiatów.

2. Właściwość miejscową powiatowego i wojewódzkiego zespołu ustala się według miejsca stałego pobytu w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych.

3. Właściwość miejscową powiatowego zespołu ustala się według miejsca pobytu w przypadku osób:

- 1) bezdomnych;

2) przebywających poza miejscem stałego pobytu ponad sześć miesięcy ze względów zdrowotnych lub rodzinnych;

3) przebywających w zakładach karnych i poprawczych;

4) przebywających w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

4. W przypadku osób, o których mowa w ust. 3 pkt 2-4, zespół orzekający jest obowiązany przesłać zawiadomienie o wydanym orzeczeniu do właściwego powiatowego zespołu, zgodnie z ust. 2.

Art. 8.1. Rada powiatu na wniosek starosty tworzy powiatowy zespół jako jednostkę organizacyjną, po uzyskaniu zgody wojewody oraz przedkłada wojewodzie informacje o realizacji zadań.

2. Przewodniczącego powiatowego zespołu powołuje i odwołuje starosta.

3. Wojewoda ustala obszar działania powiatowego zespołu, który może obejmować swoim zasięgiem więcej niż jeden powiat, oraz siedziby zamiejscowych składów orzekających w powiatach, w których nie powołano powiatowego zespołu.

4. Powiatowy zespół działający w mieście na prawach powiatu może być nazwany „miejskim zespołem do spraw orzekania o niepełnosprawności”. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

5. Wojewódzki zespół tworzy wojewoda jako jednostkę budżetową.

6. Przewodniczącego wojewódzkiego zespołu powołuje i odwołuje wojewoda.

7. Wojewoda przedkłada Pełnomocnikowi informacje o realizacji zadań powiatowych i wojewódzkiego zespołu.

Art. 9.1. Powiatowy zespół orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej.

2. Powiatowy zespół pozostawia bez rozpoznania wnioski o wydanie orzeczenia w sprawach, w których toczy się postępowanie o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. Przez toczące się postępowanie rozumie się postępowanie przed zespołami orzekającymi lub postępowanie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych.

3. Osoba posiadająca prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności albo prawomocny wyrok sądu pracy i ubezpieczeń społecznych może złożyć ponowny wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w przypadku zmian w stanie zdrowia.

Art. 10.1. Postępowanie w sprawach o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności prowadzą składy orzekające, wyznaczone przez przewodniczącego zespołu orzekającego.

2. Do składu orzekającego są wyznaczani odpowiednio do potrzeb:

- 1) lekarz;
- 2) psycholog;
- 3) doradca zawodowy;
- 4) pracownik socjalny;
- 5) inni specjaliści uznani za niezbędnych.

3. Przewodniczący zespołu orzekającego wydaje postanowienia, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz 1071, z późn. zm.) zwanej dalej „Kodeksem postępowania administracyjnego”.

Art. 11.1. W orzeczeniu, poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, powinny być zawarte wskazania dotyczące w szczególności:

1. dla celów ulg i uprawnień:
  - a) uczestnictwa w warsztacie terapii zajęciowej,

- b) konieczności zamieszkiwania w oddzielnym pokoju, o której mowa w przepisach o dodatkach mieszkaniowych,
  - c) przewidzianych w przepisach prawa o ruchu drogowym, wynikających obniżonej sprawności ruchowej, uprawniającej do uzyskania karty parkingowej,
  - d) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
  - e) konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
  - f) konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
2. dla celów zatrudnienia:
- a) przystosowania stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej, w tym organizacji pracy,
  - b) zapewnienia możliwości komunikowania się i otoczenia miejsca pracy,
  - c) zapewnienia odpowiedniego środowiska pracy, przez które należy rozumieć warunki chemiczne, fizyczne, biologiczne i psychospołeczne w miejscu pracy osoby niepełnosprawnej – wolnego od czynników szkodliwych lub uciążliwych,
  - d) zapewnienia pomocy osoby pomagającej osobie niepełnosprawnej w procesie pracy,
  - e) szkolenia, w tym specjalistycznego.
2. Osobie niepełnosprawnej, na jej wniosek, właściwy organ wydaje imienną legitymację osoby niepełnosprawnej.
- Art. 12.1. Pełnomocnik sprawuje nadzór nad orzekaniem o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności.
2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1 polega na:
- 1) kontroli orzeczeń co do ich zgodności z zebrany materiał dowodowy oraz przepisami, w tym trybem postępowania dotyczącym orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności;
  - 2) kontroli prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów, w tym trybu postępowania przy orzekaniu o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności;
  - 3) udzielaniu wyjaśnień w zakresie stosowania przepisów regulujących postępowanie przy orzekaniu o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności;
  - 4) prowadzi szkolenia wojewódzkich zespołów.
3. Jeżeli w ramach nadzoru Pełnomocnik stwierdzi, że istnieje uzasadniona wątpliwość co do zgodności orzeczenia z zebrany materiał dowodowy lub, że orzeczenie zostało wydane w sposób sprzeczny z przepisami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności, może zwrócić się do właściwego organu o:
- 1) stwierdzenie nieważności orzeczenia;
  - 2) wznowienie postępowania.
4. Pełnomocnik o stwierdzonych w ramach nadzoru nieprawidłowościach i wnioskach informuje organ, który utworzył zespół orzekający oraz wojewodę.
5. Nadzór, o którym mowa w ust. 2, w imieniu Pełnomocnika realizują upoważnione przez niego osoby, posiadające odpowiednie kwalifikacje. Pisemne upoważnienie jest wydawane na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata.
- Art. 13. Wojewoda pełni bezpośredni nadzór nad powiatowymi zespołami przy pomocy wojewódzkiego zespołu. Przepisy art. 11 ust. 2 pkt 1, 2 i 4 oraz ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 14. 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym ds. zdrowia, określi w drodze rozporządzenia, kryteria oceny stopnia niepełnosprawności i niepełnosprawności, mając na względzie zapewnienie jednolitości ich stosowania przy orzekaniu.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb postępowania przy orzekaniu o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności;
- 2) tryb postępowania i standardy dotyczące sporządzanych przez członków składu orzekającego ocen oraz tryb postępowania przy ocenie działalności zespołu orzekającego;
- 3) sposób powoływania i odwoływania członków zespołów orzekających oraz wzór dokumentu potwierdzającego udział w zespole orzekającym;
- 4) tryb postępowania przy wydawaniu zaświadczeń uprawniających do orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności oraz wymogi kwalifikacyjne członków zespołów orzekających;
- 5) wzory i terminy składania informacji z działalności powiatowych i wojewódzkich zespołów;
- 6) wzory legitymacji osoby niepełnosprawnej oraz organy upoważnione do ich wystawiania;
- 7) wzory formularzy obowiązujących w postępowaniu orzeczniczym;
- 8) warunki organizacyjne i techniczne jakie powinny spełniać pomieszczenia zespołów orzekających;
  - mając w szczególności na względzie zapewnienie dostępu do zespołów osobom niepełnosprawnym.

Art. 15. *uchylony*

Art. 16. *uchylony*

Art. 17. *uchylony*

Art. 18. *uchylony*

Art. 19. *uchylony*

Art. 20. *uchylony*

Rozdział 3

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Art. 21. 1. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia oraz integracji społecznej i zawodowej.

2. Rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem art. 54 ust. 5.

Art. 22. 1. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

2. Do realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, niezbędne jest:

- 1) dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:
  - a) przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
  - b) ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań;

- 2) prowadzenie poradnictwa zawodowego, uwzględniającego ocenę zainteresowań, zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia;
- 3) umożliwienie zdobycia kwalifikacji zawodowych zwiększających szansę na uzyskanie zatrudnienia;
- 4) dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie;
- 5) określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy;
- 6) wspieranie, w ramach programów realizowanych na podstawie art. 41 i art. 65, wchodzenia osób niepełnosprawnych na rynek pracy oraz zatrudnienia w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia podjęcia przez nie zatrudnienia.

Art. 23. 1. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

2. Rehabilitacja społeczna jest realizowana przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego pełnienia ról społecznych;
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- 4) zdobywanie umiejętności funkcjonalnych w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności;
- 5) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Art. 24. Do podstawowych form aktywności wspomagającej rehabilitację społeczną zalicza się uczestnictwo osób niepełnosprawnych, w szczególności w:

- 1) warsztatach terapii zajęciowej;
- 2) turnusach rehabilitacyjnych.

Art. 25. 1. Warsztat terapii zajęciowej stosuje techniki terapii zajęciowej, zmierzające do rozwijania:

- 1) umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej;
- 2) sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie zatrudnienia.

2. Terapię zajęciową realizuje się na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji, w którym określa się:

- 1) formy rehabilitacji;
- 2) zakres rehabilitacji;
- 3) metody i zakres nauki umiejętności, o których mowa w ust. 1;
- 4) formy współpracy z rodziną lub opiekunami;
- 5) planowane efekty rehabilitacji;
- 6) osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji.

Art. 26. 1. W warsztacie terapii zajęciowej działa rada programowa, w skład której wchodzi:

- 1) kierownik warsztatu;
- 2) specjaliści do spraw rehabilitacji lub rewalidacji;
- 3) instruktorzy terapii zajęciowej;
- 4) psycholog;
- 5) pracownik socjalny lub instruktor praktycznej nauki zawodu – w miarę potrzeb.

2. Rada programowa dokonuje okresowej oraz nie rzadziej niż co 3 lata kompleksowej oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika warsztatu terapii zajęciowej i zajmuje stanowisko w sprawie osiągniętych przez niego postępów w rehabilitacji, uzasadniających:

1) potrzebę skierowania osoby niepełnosprawnej do ośrodka wsparcia, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, ze względu na brak postępów w rehabilitacji i brak rokowań w zakresie możliwości osiągnięcia postępów uzasadniających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w zakładzie aktywności zawodowej lub na otwartym rynku pracy po odbyciu dalszej rehabilitacji w warsztacie terapii zajęciowej;

2) przedłużenie uczestnictwa w terapii zajęciowej ze względu na:

- a) pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji, umożliwiających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w zakładzie aktywności zawodowej lub na otwartym rynku pracy,
- b) okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia,
- c) okresowy brak możliwości skierowania osoby niepełnosprawnej do ośrodka wsparcia, o którym mowa w pkt 1.

Art. 27. 1. Warsztaty terapii zajęciowej mogą być tworzone przez fundacje, stowarzyszenia lub przez inne podmioty.

2. Koszty utworzenia, działalności oraz wynikające ze zwiększenia liczby uczestników warsztatu terapii zajęciowej są współfinansowane ze środków Funduszu i samorządu terytorialnego. Koszty te mogą być również współfinansowane z innych źródeł.

3. Koszty utworzenia warsztatu terapii zajęciowej w powiatach, w których nie działa żaden warsztat, mogą być współfinansowane ze środków Funduszu również po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, oraz z 2004r. Nr 64 poz. 593, Nr 116 poz. 1203 i Nr 210 poz. 2135).

4. Koszty uczestnictwa w warsztacie terapii zajęciowej osób niepełnosprawnych przebywających w jednostkach organizacyjnych obowiązanych do zapewnienia terapii zajęciowej na podstawie odrębnych przepisów są finansowane ze środków Funduszu w wysokości 50% kwot kosztów działania warsztatu terapii.

5. Koszty, o których mowa w ust. 3, mogą być finansowane do wysokości 75% kwot kosztów utworzenia warsztatu terapii zajęciowej.

6. Powiat, którego mieszkańcy są uczestnikami warsztatu terapii zajęciowej działającego na terenie innego powiatu, jest obowiązany do pokrywania kosztów uczestnictwa w warsztacie w odniesieniu do swoich mieszkańców, w części nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu, w wysokości i na warunkach określonych w porozumieniu zawartym z powiatem, na terenie którego działa warsztat.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, warunki tworzenia, działania i dofinansowywania warsztatów terapii zajęciowej, prowadzenia gospodarki finansowej przez warsztat rodzaje kosztów finansowanych ze środków Funduszu, skład i zakres działania zespołu rozpatrującego wnioski o przyjęcie do warsztatu oraz zakres działania rady programowej warsztatu, w tym:

- 1) wzory i tryb składania oraz sposób rozpatrywania wniosków o dofinansowanie kosztów utworzenia, działalności i kosztów wynikających ze zwiększonej liczby uczestników warsztatu,
- 2) sposób dofinansowania kosztów utworzenia, działalności i kosztów wynikających ze zwiększonej liczby uczestników warsztatów,
- 3) uchylony
- 4) sposób sporządzania informacji o wykorzystaniu środków oraz sprawozdań z działalności warsztatu,
- 5) szczegółowy zakres działania rady programowej oraz sposób dokonywania oceny postępów osób uczestniczących w warsztacie terapii zajęciowej – mając na względzie zapewnienie prawidłowego funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej.

Art. 28. 1. Turnus rehabilitacyjny może być organizowany przez organizatora wyłącznie w ośrodkach, które uzyskały wpis do rejestru ośrodków prowadzonego przez wojewodę, z wyłączeniem turnusów organizowanych w formie niestacjonarnej.

2. W domach pomocy społecznej lub w innych placówkach opiekuńczych turnus rehabilitacyjny może być organizowany wyłącznie dla osób niepełnosprawnych niekorzystających z całodobowej opieki takich jednostek.

3. Ośrodki, w których są organizowane turnusy rehabilitacyjne, zapewniają osobom niepełnosprawnym odpowiednie warunki pobytu, dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników turnusu, oraz bazę do prowadzenia rehabilitacji i realizacji ustalonego programu turnusu.

4. Czas trwania turnusu rehabilitacyjnego wynosi co najmniej 14 dni nie dłużej jednak niż 21 dni.

5. Turnus rehabilitacyjny organizuje się wyłącznie na terenie kraju, w grupach zorganizowanych liczących nie mniej niż 20 uczestników, w formie:

- 1) stacjonarnej;
- 2) niestacjonarnej.

6. Program turnusu rehabilitacyjnego określa:

- 1) rodzaj i cele turnusu oraz formy rehabilitacji odpowiednie do rodzajów schorzeń osób niepełnosprawnych;
- 2) rodzaje zajęć rehabilitacyjnych, kulturalno-oświatowych i sportowo-rekreacyjnych oraz innych zajęć wynikających ze specjalistycznego rodzaju turnusu, z uwzględnieniem zajęć indywidualnych i grupowych;
- 3) kadrę odpowiedzialną za realizację programu turnusu.

7. Organizator jest obowiązany do:

- 1) zabezpieczenia turnusu rehabilitacyjnego od strony organizacyjnej, technicznej i kadrowej w sposób gwarantujący osobom niepełnosprawnym bezpieczne warunki uczestnictwa w turnusie;
- 2) opracowania i realizacji programu turnusu rehabilitacyjnego;
- 3) udostępniania właściwemu ze względu na miejsce prowadzenia działalności powiatowemu centrum pomocy rodzinie informacji zawierających:
  - a) nazwę ośrodka i miejscowości, w której będzie odbywał się turnus rehabilitacyjny,
  - b) daty rozpoczęcia i zakończenia turnusu rehabilitacyjnego,
  - c) warunki pobytu w ośrodku, w którym organizuje się turnus rehabilitacyjny,
  - d) program turnusu rehabilitacyjnego, o którym mowa w ust. 6,
  - e) koszt uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym;
- 4) przesyłania do właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie informacji o przebiegu turnusu rehabilitacyjnego w terminie 21 dni od dnia zakończenia turnusu, sporządzonej odrębnie dla każdego uczestnika korzystającego z dofinansowania ze środków Funduszu;
- 5) przechowywania dokumentów dotyczących przebiegu turnusu rehabilitacyjnego przez okres 3 lat.

Art. 29. 1. Wojewoda prowadzi rejestr ośrodków, w których są organizowane turnusy rehabilitacyjne, oraz rejestr organizatorów i dokonuje wpisu do tych rejestrów na okres 3 lat, po spełnieniu przez ośrodek lub organizatora warunków dla nich określonych.

2. Wniosek o wpis do właściwego rejestru prowadzonego przez wojewodę składają:

- 1) ośrodki ubiegające się o uzyskanie wpisu do rejestru ośrodków, w których są organizowane turnusy rehabilitacyjne – do właściwego miejscowo samorządu województwa, który po zaopiniowaniu wniosku, w terminie 30 dni od dnia jego wpływu, przekazuje wniosek wojewodzie wraz z opinią;
- 2) podmioty, ubiegające się o uzyskanie wpisu do rejestru organizatorów, które prowadziły działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez co najmniej 2 lata przed dniem złożenia wniosku – do wojewody, właściwego ze względu na siedzibę organizatora.

3. Rozpatrzenie przez wojewodę wniosku następuje w terminie 30 dni od dnia jego wpływu. O sposobie rozpatrzenia wniosku wojewoda zawiadamia wnioskodawcę.

4. Ośrodek, który uzyskał wpis do rejestru, lub organizator są obowiązani do niezwłocznego powiadomienia wojewody o każdej zmianie warunków stanowiących podstawę uzyskania wpisu do rejestru.

5. Wojewoda wykreśla ośrodek lub organizatora z rejestrów:

- 1) na ich wniosek;
- 2) w razie niespełnienia warunków określonych dla ośrodka lub organizatora;
- 3) w razie uniemożliwienia kontroli ośrodka lub organizatora;
- 4) w razie rażącego lub powtarzającego się niespełniania warunków dla ośrodka albo organizatora lub niezastosowania się do zaleceń pokontrolnych.

6. Ośrodek lub organizator wykreślony z rejestru z przyczyn, o których mowa w ust. 5 pkt 2-4, nie może się ubiegać o wpis do rejestru przez okres 3 lat od dnia wykreślenia.

7. O wpisie lub wykreśleniu z rejestrów wojewoda informuje w ciągu 14 dni Pełnomocnika.

8. Pełnomocnik prowadzi centralną bazę danych ośrodków i organizatorów posiadających wpis do rejestru wojewody oraz wydaje krajowy informator o ośrodkach i organizatorach turnusów posiadających taki wpis.

9. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje turnusów rehabilitacyjnych organizowanych przy udziale środków Funduszu oraz warunki uczestnictwa w tych turnusach,
- 2) warunki, jakie powinny spełniać osoby niepełnosprawne ubiegające się o dofinansowanie uczestnictwa w turnusie, tryb składania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie, wysokość oraz sposób przyznawania i przekazywania tego dofinansowania ze środków Funduszu,
- 3) warunki, jakie powinni spełniać organizatorzy oraz ośrodki, w których odbywają się turnusy, sposób oceny spełniania tych warunków i dokonywania wpisu do rejestrów oraz sposób prowadzenia rejestrów,
- 4) zakres, sposób i tryb kontroli organizatorów turnusów oraz ośrodków wpisanych do rejestru, prowadzonej przez wojewodę i obowiązki związane z tą kontrolą,
- 5) zakres przekazywanych przez wojewodę informacji o ośrodkach i organizatorach turnusów posiadających wpis do rejestru, o którym mowa w ust. 1, sposób prowadzenia centralnej bazy danych ośrodków i organizatorów turnusów posiadających taki wpis oraz udostępniania danych znajdujących się w tej bazie,
- 6) wzory wniosków, zawiadomień i informacji, o których mowa w ust. 2, 3 i 7, art. 28 ust. 7 pkt 4, art. 30 ust. 4 oraz art. 31 ust. 1 pkt 2 – mając na względzie zapewnienie optymalnego poziomu rehabilitacji.

Art. 30. 1. Osoba niepełnosprawna może ubiegać się o dofinansowanie ze środków Funduszu uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym, jeżeli przeciętny miesięczny dochód osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych, obliczony za rok podatkowy poprzedzający rok, w którym składany jest wniosek, nie przekracza kwoty:

- 1) 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym;
  - 2) 65% przeciętnego wynagrodzenia, w przypadku osoby samotnej.
2. W przypadku przekroczenia kwot dochodu, o których mowa w ust. 1, kwotę dofinansowania dla osoby niepełnosprawnej lub jej opiekuna pomniejsza się o kwotę, o którą dochód ten został przekroczony.
3. W przypadku uzasadnionym trudną sytuacją materialną lub losową osoby niepełnosprawnej dofinansowanie ze środków Funduszu uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym tej osoby lub dofinansowanie pobytu jej opiekuna

- może zostać przyznane bez pomniejszania kwoty dofinansowania pomimo przekroczenia kwot dochodu, o których mowa w ust. 1.
4. Wnioski osób niepełnosprawnych o dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym są składane w powiatowych centrach pomocy rodzinie.
  5. Kwota dofinansowania uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym może być przyznana osobie niepełnosprawnej raz w roku. Kwotę dofinansowania przekazuje się na rachunek bankowy organizatora turnusu.

Art. 31. 1. Osoby niepełnosprawne są przyjmowane do uczestnictwa w:

- 1) warsztacie terapii zajęciowej – zgodnie ze wskazaniem zawartym w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności;
  - 2) turnusie rehabilitacyjnym – na wniosek lekarza, pod którego opieką znajduje się ta osoba.
2. Zgłoszenia osób do uczestnictwa w warsztacie terapii zajęciowej przyjmuje i zatwierdza, podmiot zamierzający zorganizować lub prowadzący warsztaty.

Rozdział 4

Uprawnienia osób niepełnosprawnych

Art. 32. 1. Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

2. Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy i niepozostająca w zatrudnieniu może korzystać z następujących instrumentów określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy:

- 1) szkolenia;
  - 2) staże;
  - 3) prace interwencyjne;
  - 4) przygotowanie do wykonywania zawodu u pracodawcy, bez nawiązywania stosunku pracy.
3. Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy, o których mowa w ust. 1 i 2 mogą być finansowane w zakresie osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako:
- 1) bezrobotne – ze środków Funduszu Pracy;
  - 2) poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu – ze środków Funduszu.

Art. 33. 1. Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy, jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu, może uczestniczyć w szkoleniach inicjowanych i organizowanych przez starostę lub pracodawcę, w celu zwiększenia swoich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej, a w szczególności w razie:

- 1) braku kwalifikacji zawodowych;
  - 2) konieczności zmiany kwalifikacji w związku z brakiem pozycji odpowiedniego zatrudnienia;
  - 3) utraty zdolności do pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie.
2. Szkoleniami mogą być objęte również osoby niepełnosprawne będące w okresie wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników.
3. Zatrudniona osoba niepełnosprawna może korzystać ze szkoleń na warunkach określonych w art. 59.

Art. 34.1. Starosta kieruje osobę niepełnosprawną na szkolenie:

- 1) z własnej inicjatywy lub na podstawie orzeczenia właściwego organu;
  - 2) wskazane przez tę osobę, jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że szkolenie to ułatwi uzyskanie pracy i spełniony jest przynajmniej jeden z warunków wymienionych w art. 33 ust. 1.
2. Szkolenie trwa nie dłużej niż 12 miesięcy, a w przypadku osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie dłużej niż 24 miesiące.
3. Koszty szkolenia mogą być dofinansowane ze środków Funduszu w wysokości nie przekraczającej dziesięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.
4. Koszty szkolenia podlegające dofinansowaniu obejmują w szczególności:
- 1) należność przysługującą instytucji szkoleniowej;
  - 2) koszt ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków;
  - 3) koszt zakwaterowania i wyżywienia;
  - 4) koszt przejazdu na szkolenie, w tym koszt przejazdu przewodnika lub opiekuna osoby zaliczonej do znacznego stopnia niepełnosprawności;
  - 5) koszt usług tłumacza języka migowego albo lektora dla niewidomych lub osoby towarzyszącej osobie niepełnosprawnej ruchowo zaliczonej do znacznego stopnia niepełnosprawności;
  - 6) koszt niezbędnych badań lekarskich, psychologicznych, diagnostycznych i usług rehabilitacyjnych;
  - 7) koszt egzaminów umożliwiających uzyskanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, określonych uprawnień zawodowych lub tytułów zawodowych oraz koszt uzyskania licencji niezbędnych do wykonywania danego zawodu.
5. Osoba niepełnosprawna, która nie ukończyła szkolenia z własnej winy, jest obowiązana do zwrotu jego kosztów, chyba że powodem nieukończenia szkolenia było podjęcie zatrudnienia.
6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb i warunki dofinansowywania ze środków Funduszu kosztów szkolenia, o których mowa w ust. 4, oraz zwrotu tych kosztów, mając na względzie zapewnienie optymalnych warunków szkolenia osób niepełnosprawnych.
- Art. 35.1.** Szkolenie osób niepełnosprawnych organizowane przez starostę odbywa się w formach pozaszkolnych w celu nauki zawodu, przekwalifikowania lub podwyższenia kwalifikacji w:
- 1) instytucjach szkoleniowych, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy lub
  - 2) instytucjach szkoleniowych realizujących łącznie zadania w zakresie:
    - a) prowadzenia szkolenia osób, które z powodu niepełnosprawności mają utrudniony lub uniemożliwiony dostęp do korzystania ze szkolenia w innych placówkach,
    - b) określania psychofizycznej sprawności danej osoby w stosunku do wymagań różnych zawodów,
    - c) określania, przez zastosowanie odpowiednich testów sprawności i prób praktycznych, uzdolnień i możliwości rozwoju zdolności danej osoby,
    - d) zapewnienia uczestnikom szkolenia zakwaterowania, wyżywienia, pomocy dydaktycznej oraz opieki medycznej i usług rehabilitacyjnych.
2. Szkolenie osób niepełnosprawnych może być organizowane także przez pracodawcę zgodnie z art. 59.

3. Instytucje szkoleniowe przeprowadzające szkolenia osób niepełnosprawnych przesyłają staroście, który skierował osobę niepełnosprawną na szkolenie, półroczne informacje o przebiegu szkoleń.
4. Starosta przekazuje wojewodzie informacje o ilości i rodzajach szkoleń, o których mowa w art. 33 i art. 59 oraz liczbie i stopniach niepełnosprawności ich uczestników.
5. Wojewoda, na podstawie informacji, o których mowa w ust. 4, przesyła Pełnomocnikowi półroczne informacje zbiorcze.
6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, terminy, wzory i sposób przedstawiania półrocznych informacji o przebiegu szkoleń, informacji o ilości i rodzajach szkoleń oraz o liczbie i stopniach niepełnosprawności uczestników szkoleń, mając na względzie zapewnienie prawidłowego planowania liczby i rodzaju szkoleń osób niepełnosprawnych oraz prawidłowego wykorzystania środków na ten cel.

Art. 36. 1. Osoba niepełnosprawna może otrzymać pożyczkę na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

2. Starosta udziela pożyczki ze środków Funduszu do wysokości trzydziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.
3. Starosta zawiera z osobą niepełnosprawną umowę ustalającą warunki udzielenia i spłaty pożyczki oraz wysokość stopy oprocentowania.
4. Starosta umarza pożyczkę, na wniosek osoby niepełnosprawnej, do wysokości 50%, pod warunkiem prowadzenia przez nią działalności gospodarczej przez okres co najmniej 24 miesiące oraz po spełnieniu pozostałych warunków umowy.
5. W przypadku uzasadnionym trudną sytuacją materialną lub losową osoby niepełnosprawnej starosta, na jej wniosek, może odroczyć termin spłaty pożyczki, rozłożyć jej spłatę na raty lub umorzyć spłatę w części albo w całości, jeżeli pożyczka stała się wymagalna.
6. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio do następców prawnych osoby niepełnosprawnej oraz poręczycieli.
7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, program pomocowy określający tryb i warunki udzielania, spłaty, rozkładania na raty i umarzenia pożyczek oraz wysokość ich oprocentowania, w ramach zasady de minimis, mając na względzie zapewnienie przejrzystości jej udzielania i sprawności monitorowania oraz uwzględniając potrzebę jednolitości informacyjnej i oceny efektywności finansowania tego programu.

Art. 37. 1. Osoba niepełnosprawna prowadząca działalność gospodarczą może otrzymać, ze środków Funduszu, dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności, jeżeli:

- 1) nie korzystała z pożyczki, o której mowa w art. 36 ust. 1, lub
  - 2) taka pożyczka została spłacona albo umorzona.
2. Dofinansowanie następuje:
- 1) z uwzględnieniem zasad określonych w przepisach o dopłatach do oprocentowania niektórych kredytów bankowych;
  - 2) na podstawie umowy zawartej przez starostę z osobą, o której mowa w ust. 1.
3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, program uwzględniający warunki oraz tryb udzielania dofinansowania do oprocentowania kredytu bankowego w ramach zasady de minimis, mając na względzie zapewnienie przejrzystości udzielania i efektywności wykorzystania pomocy w tej formie oraz jej monitorowania.

Art. 38. 1. Składki na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych podejmujących działalność gospodarczą, nalicza się, rozlicza i opłaca na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.⁵¹).

2. W stosunku do osób niepełnosprawnych podejmujących po raz pierwszy działalność gospodarczą refundacji ze środków Funduszu podlega:

- 1) 75% składek na ubezpieczenie emerytalne – w przypadku osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;
  - 2) 50% składek na ubezpieczenie emerytalne – w przypadku osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.
3. Składki na ubezpieczenia społeczne, o których mowa w ust. 2, są refundowane przez starostę ze środków Funduszu za okresy miesięczne na wniosek osoby niepełnosprawnej podejmującej działalność gospodarczą, przedstawiany łącznie z deklaracją rozliczeniową tych składek oraz potwierdzeniem dokonania zapłaty.
4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, program uwzględniający warunki i tryb finansowania składek, o których mowa w ust. 2, w ramach zasady de minimis, oraz wzór wniosku o finansowanie składek, mając na względzie zapewnienie przejrzystości udzielania i efektywności wykorzystania pomocy w tej formie oraz jej monitorowania.

Art. 39. 1. Czas pracy osoby niepełnosprawnej nie może przekraczać:

- 1) 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo – w odniesieniu do osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
  - 2) 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo – w odniesieniu do pozostałych osób niepełnosprawnych.
2. Stosowanie norm czasu pracy, o których mowa w ust. 1, nie powoduje obniżenia wysokości wynagrodzenia wypłacanego w stałej miesięcznej wysokości, a godzinowe stawki wynagrodzenia zasadniczego, odpowiadające osobistemu zaszeregowaniu lub zaszeregowaniu wykonywanej pracy, przy przejściu na te normy czasu pracy, ulegają podwyższeniu w stosunku, w jakim pozostaje dotychczasowy wymiar czasu pracy do tych norm.
3. Osoba niepełnosprawna ma prawo do dodatkowej 15 minutowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek – wliczanej do czasu pracy. Nie narusza to przepisu art. 134 Kodeksu pracy.
4. Osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniana w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych.
5. Osobie zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności przysługują:
- 1) dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym;
  - 2) prawo do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia:
    - a) w wymiarze do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym, nie częściej niż raz w roku,
    - b) w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.
6. Prawo do pierwszego dodatkowego urlopu wypoczynkowego osoba niepełnosprawna nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia jej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.
7. Dodatkowy urlop wypoczynkowy nie przysługuje osobie uprawnionej do urlopu wypoczynkowego w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych lub do urlopu dodatkowego na podstawie odrębnych przepisów, a jeżeli wymiar dodatkowego urlopu jest niższy niż 10 dni roboczych, zamiast tego urlopu przysługuje urlop, o którym mowa w ust. 5 pkt 1.
8. W roku kalendarzowym, w którym osoba niepełnosprawna nabyła prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego, i w którym następuje wygaśnięcie orzeczenia o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dodatkowy urlop wypoczynkowy przysługuje w wymiarze proporcjonalnym do okresu przepracowanego do dnia wygaśnięcia orzeczenia w tym roku.

9. Pracodawca udziela zwolnienia, o którym mowa w ust. 5 pkt 2 lit. a, na podstawie wniosku lekarza sprawującego opiekę nad osobą niepełnosprawną o skierowanie na turnus rehabilitacyjny, określającego rodzaj turnusu i czas jego trwania.
10. Wynagrodzenie za czas zwolnień od pracy oblicza się jak wynagrodzenie za urlop wypoczynkowy.
11. Podstawą wypłaty wynagrodzenia za czas zwolnienia, o którym mowa w ust. 5 pkt 2 lit. a, jest przedłożony pracodawcy dokument, który potwierdza pobyt na turnusie, wystawiony przez organizatora turnusu.
12. Łączny wymiar urlopu wypoczynkowego określonego w ust. 5 pkt 1 i zwolnienia od pracy, o którym mowa w ust. 5 pkt 2 lit. a, nie może przekroczyć 21 dni roboczych w roku kalendarzowym.
13. **Uprawnienia, o których mowa w ust. 1-4 oraz ust. 5 pkt 1 i pkt 2 lit. a, przysługują od dnia następującego po przedstawieniu pracodawcy orzeczenia o niepełnosprawności.**
14. **Przepisów ust. 1, 2 i 4 nie stosuje się:**
  - 1) do osób zatrudnionych przy ochronie osób i mienia oraz
  - 2) gdy na wniosek osoby zatrudnionej, lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne pracowników lub w razie jego braku lekarz sprawujący opiekę nad tą osobą wyrazi na to zgodę.
15. **Koszty badań, o których mowa w ust. 1 pkt 2, ponosi pracodawca.**

Art. 40. 1. Uprawnienia, o których mowa w art. 36, przysługują wyłącznie osobie niepełnosprawnej, zarejestrowanej w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy lub będącej w okresie wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników.

2. Uprawnienia, o których mowa w art. 33 i 36-38, nie przysługują osobom niepełnosprawnym, które:

- 1) mają ustalone prawo do emerytury w wysokości co najmniej 75% podstawy jej wymiaru lub renty w wysokości co najmniej 80% podstawy jej wymiaru, określonej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej – w przypadku osób niepełnosprawnych będących byłymi funkcjonariuszami tych służb;
  - 2) osiągnęły wiek: 60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni – w przypadku pozostałych osób niepełnosprawnych.
3. Jeżeli odrębne przepisy przewidują uprawnienia polegające na finansowaniu kosztów pomocy, o której mowa w ust. 1, pomocy na podstawie ustawy udziela się w odniesieniu do części poszczególnych kosztów niesfinansowanej ze środków publicznych na podstawie przepisów odrębnych.

Art. 41. 1. **Programy zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej mogą przewidywać dodatkową pomoc dla osób niepełnosprawnych finansowaną lub dofinansowaną ze środków Funduszu. W przypadku programów, które będą realizowane przez podmioty inne niż Fundusz, podmioty te wyłaniane są w drodze konkursu, którego tryb określa ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.**

2. **Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego może określić w drodze rozporządzeń programy zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej zawierające warunki udzielania pomocy, w tym programy w ramach wyłączeń grupowych lub zasady de minimis, mając na uwadze przejrzystość jej udzielania, sprawność monitorowania, jednolitość informacyjną i ocenę efektywności finansowania tych programów.**

Art. 42. 1. Pracodawca zatrudniający ogółem co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, jest obowiązany dokonywać miesięcznych wpłat na Fundusz, w wysokości kwoty stanowiącej iloczyn 40,65% przeciętnego wynagrodzenia i liczby pracowników odpowiadającej różnicy między zatrudnieniem zapewniającym osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości 6% a rzeczywistym zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

- 1) placówek dyplomatycznych i urzędów konsularnych;
  - 2) przedstawicielstw i misji zagranicznych.
3. Pracodawcy, u których wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 6% są zwolnieni z wpłat, o których mowa w ust. 1.
4. Dla państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych będących jednostkami budżetowymi, zakładami budżetowymi albo gospodarstwami pomocniczymi, instytucji kultury oraz jednostek organizacyjnych zajmujących się statutowo ochroną dóbr kultury uznanych za pomnik historii, wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w ust. 1 i 3, wynosi: 3% w 2005 r., 4% w 2006 r., 5% w 2007 r. i 6% w 2008 r. oraz w latach następnych.
5. Dla państwowych i niepaństwowych szkół wyższych, wyższych szkół zawodowych, publicznych i niepublicznych szkół, zakładów kształcenia nauczycieli oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, wsparcia dziennego i resocjalizacyjnych wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w ust. 1 i 3, wynosi: 2% w 2005 r. i 2006 r., 3% w 2007 r., 4% w 2008 r. 5% w 2009 r. i 6% w 2010 r. oraz w latach następnych.
6. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w jednostkach, o których mowa w ust. 5, oblicza się jako sumę wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych i podwojonego wskaźnika wychowanków, uczniów, studentów lub słuchaczy będących osobami niepełnosprawnymi i uczących się lub studiujących w ramach ogólnie obowiązujących w danej jednostce regulaminów nauczania lub studiowania.
7. Wskaźnik wychowanków, uczniów, studentów lub słuchaczy będących osobami niepełnosprawnymi, o którym mowa w ust. 5, oznacza ich udział procentowy w liczbie ogółem odpowiednio: wychowanków, uczniów, studentów lub słuchaczy.
8. Dla pracodawców nie działających w celu osiągnięcia zysku, których wyłącznym przedmiotem prowadzonej działalności są usługi w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego, wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w ust. 1 i 3, wynosi: 2% w 2005 r., 4% w 2006 r. i 6% w 2007 r. oraz w latach następnych.

Art. 43. 1. Wskaźnik, o którym mowa w art. 42 ust. 3, może zostać obniżony w razie zatrudniania osób niepełnosprawnych, u których stwierdzono: chorobę Parkinsona, stwardnienie rozsiane, paraplegię, tetraplegię, hemiplegię, znaczne upośledzenie widzenia (ślepotę), niedowidzenie, głuchotę, głuchoniemotę, nosicielstwo wirusa HIV, chorobę AIDS, epilepsję, przewlekłe choroby psychiczne, upośledzenie umysłowe, miastenię lub późne powikłania cukrzycy.

2. Pracodawca obniża wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w art. 42 ust. 3, 4 lub 8, o wskaźnik ustalony według następującego wzoru:

$$WO = \frac{(3 \times ZS + 2 \times US) \times 100\%}{ZOG}$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

WO – wskaźnik obniżający,

ZS – zatrudnienie w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy pracowników zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono schorzenie wymieniane w ust. 1,

US – zatrudnienie w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy pracowników zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono schorzenie wymienione w ust. 1,
ZOG – zatrudnienie pracowników ogółem w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

3. Pracodawca obniża wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w art. 42 ust. 5, o wskaźnik ustalony według następującego wzoru:

$$WOE = \frac{(3 \times ZS + 2 \times US) \times 100\%}{ZOG} + \frac{(3 \times KZS + 2 \times KUS) \times 100\%}{KOG}$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

WOE – wskaźnik obniżający,

ZS – zatrudnienie w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy pracowników zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono schorzenie wymienione w ust. 1,

US – zatrudnienie w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy pracowników zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono schorzenie wymienione w ust. 1,

ZOG – zatrudnienie pracowników ogółem w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy,

KZS – liczba wychowanków, uczniów, studentów lub słuchaczy, uczących się lub studiujących w ramach ogólnie obowiązujących w danej jednostce regulaminów nauczania lub studiowania, zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono schorzenie wymienione w ust. 1,

KUS – liczba wychowanków, uczniów, studentów lub słuchaczy, uczących się lub studiujących w ramach ogólnie obowiązujących w danej jednostce regulaminów nauczania lub studiowania, zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono schorzenie wymienione w ust. 1,

KOG – liczba ogółem wychowanków, uczniów, studentów lub słuchaczy uczących się lub studiujących w ramach ogólnie obowiązujących w danej jednostce regulaminów nauczania lub studiowania.

4. Obniżony wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych odpowiada:

- 1) różnicy pomiędzy wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości określonej w art. 42 ust. 3a wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych ustalonym na podstawie ust. 2 – w przypadku pracodawców, o których mowa w art. 42 ust. 3;
- 2) różnicy pomiędzy wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości określonej w art. 42 ust. 4a wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych ustalonym na podstawie ust. 2 – w przypadku pracodawców, o których mowa w art. 42 ust. 4;
- 3) różnicy pomiędzy wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości określonej w art. 42 ust. 5a wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych ustalonym na podstawie ust. 3 – w przypadku pracodawców, o których mowa w art. 42 ust. 5;
- 4) różnicy pomiędzy wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości określonej w art. 42 ust. 8a wskaźnikiem zatrudnienia osób niepełnosprawnych ustalonym na podstawie ust. 2 – w przypadku pracodawców, o których mowa w art. 42 ust. 8.

Art. 44. 1. Przywieszne zakłady pracy, w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu osób pozbawionych wolności, są zwolnione z wpłat, o których mowa w art. 42, jeżeli średnioroczne zatrudnienie osób pozbawionych wolności w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy w poprzednim roku kalendarzowym, wyliczone jako średnia przeciętnego miesięcznego zatrudnienia, wynosiło co najmniej 50% ogółu zatrudnionych.

2. W przypadku gdy w poprzednim roku kalendarzowym średnioroczne zatrudnienie osób pozbawionych wolności w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy stanowiło mniej niż 50% ogółu zatrudnionych, zwolnienie z wpłat, o których mowa w ust. 1, wynosi:

- 1) 25% kwoty wpłaty należnej – w przypadku zatrudnienia co najmniej 20% osób pozbawionych wolności;

- 2) 50% kwoty wpłaty należnej – w przypadku zatrudnienia co najmniej 30% osób pozbawionych wolności;

- 3) 75% kwoty wpłaty należnej – w przypadku zatrudnienia co najmniej 40% osób pozbawionych wolności.

3. Jeżeli w poprzednim roku kalendarzowym zatrudnienie osób pozbawionych wolności w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy wynosiło mniej niż 20% ogółem zatrudnionych, zwolnienie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie przysługuje.

4. Przywieszne zakłady pracy rozpoczynające działalność korzystając w pełnej wysokości ze zwolnienia, o którym mowa w ust. 1, w roku kalendarzowym, w którym nastąpiło ich zarejestrowanie.

Art. 45. Publiczne i niepubliczne jednostki organizacyjne nie działające w celu osiągnięcia zysku są zwolnione z wpłat, o których mowa w art. 42, jeżeli wyłącznym przedmiotem prowadzonej działalności jest:

- 1) rehabilitacja społeczna i lecznicza lub edukacja osób niepełnosprawnych, lub
- 2) opieka nad osobami niepełnosprawnymi, lub
- 3) opieka nad osobami wymagającymi całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub sytuacji kryzysowych, świadczonych przez domy pomocy społecznej i ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej lub
- 4) całodobowa opieka nad dziećmi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Art. 46. 1. Wpłaty na Fundusz, o których mowa w art. 42, ulegają obniżeniu z tytułu zakupu wytworzonych wyrobów i usług, z wyłączeniem handlu przez pracodawcę zatrudniającego ogółem co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i osiągniętego wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w wysokości co najmniej 10%, zwanego dalej „sprzedającym”.

2. Warunkiem obniżenia wpłaty jest terminowe uregulowanie należności za wytworzone wyroby lub zrealizowane usługi przez pracodawcę zobowiązanego do wpłat, zwanego dalej „nabywcą”, oraz otrzymanie informacji o kwocie obniżenia.

3. Sprzedający przekazuje nabywcy informację o kwocie obniżenia, niezwłocznie po uregulowaniu należności w terminie określonym na fakturze. W przypadku płatności realizowanych za pośrednictwem banku – za datę uregulowania należności uważa się datę obciążenia rachunku bankowego nabywcy, na podstawie polecenia przelewu.

4. Kwotę obniżenia ustala się według wzoru:

$$O = \frac{Pk}{Po} \times (ZON - 0,06 \times ZOG) \times \frac{Wz,u}{ZON}$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

O – kwota obniżenia,

Pk – przychód ze sprzedaży wytworzonych wyrobów lub zrealizowanych usług, z wyłączeniem handlu sprzedającego, zrealizowanych w danym miesiącu na rzecz nabywcy,

Po – przychód ogółem uzyskany przez sprzedającego w danym miesiącu ze sprzedaży własnych usług, z wyłączeniem handlu, lub wytworzonych wyrobów,

Wz,u – suma wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności sprzedającego pomniejszona o należne od nich składki na ubezpieczenia społeczne,

ZOG – zatrudnienie ogółem u sprzedającego w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy,

ZON – zatrudnienie pracowników niepełnosprawnych u sprzedającego w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

5. W przypadku gdy kwota obniżenia przewyższa:

- 1) wartość zrealizowanej produkcji lub usługi – obniżenie wpłaty przysługuje do wysokości kwoty określonej na fakturze, o której mowa w ust. 3;

- 2) wysokość 80% wpłaty na Fundusz, do której obowiązany jest w danym miesiącu pracodawca dokonujący zakupu – różnicę zalicza się na obniżenie wpłaty z tego tytułu w następnych miesiącach.
6. Przysługująca, a niewykorzystana kwota obniżenia może być uwzględniana we wpłatach na Fundusz przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, licząc od dnia uzyskania informacji o kwocie obniżenia.
- Art. 47. 1. Pracodawca jest obowiązany wydzielić lub zorganizować odpowiednie stanowisko pracy z podstawowym zapleczem socjalnym dla pracownika, który w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej utracił zdolność do pracy na dotychczasowym stanowisku, w terminie trzech miesięcy od dnia zgłoszenia przez tę osobę gotowości przystąpienia do pracy, dokonanego w ciągu miesiąca od dnia uznania jej za osobę niepełnosprawną.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się gdy wyłączną przyczyną wypadku przy pracy było umyślne lub wskutek rażącego niedbalstwa naruszenie przez poszkodowanego pracownika przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia lub jego stanu nietrzeźwości albo użycia środków odurzających lub substancji psychotropowych – udowodnione przez pracodawcę.
3. Jeżeli pracodawca nie wydzieli lub nie zorganizuje we wskazanym terminie stanowiska pracy dla osoby, o której mowa w ust. 1, jest obowiązany dokonać, w przypadku rozwiązania stosunku pracy z tą osobą, wpłaty na Fundusz w wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia za pracownika.
- Art. 48. 1. Do wpłat na Fundusz, o których mowa w art. 42, art. 47 ust. 3, art. 54 ust. 8 pkt 2 i ust. 10 oraz art. 60 ust. 5, stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem art. 49-53, przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926, z późn. zm.6)), zwanej dalej „Ordynacją podatkową”, z tym że uprawnienia organów podatkowych określone w tej ustawie przysługują Prezesowi.
2. Pracodawcy dokonują wpłat, o których mowa w ust. 1, w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym zaistniały okoliczności powodujące powstanie obowiązku wpłat.
3. Pracodawcy obowiązani do wpłat, o których mowa w ust. 1, oraz pracodawcy zwolnieni z wpłat, o których mowa w art. 42, składają Funduszowi miesięczne deklaracje, poprzez teletransmisję danych w formie dokumentu elektronicznego, w terminie do 20 dnia następnego miesiąca po miesiącu, w którym zaistniały okoliczności powodujące powstanie obowiązku wpłat albo powodujące zwolnienie z wpłat.
4. Pracodawcy, o których mowa w ust. 3, składają Funduszowi roczne deklaracje, poprzez teletransmisję danych w formie dokumentu elektronicznego, w terminie do dnia 20 stycznia roku następnego po roku, którego dotyczy deklaracja roczna.
5. Do egzekucji wpłat, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z tym że tytuł wykonawczy wystawia Prezes.
6. Od wydanych w trakcie postępowania egzekucyjnego postanowień Prezesa zażalenie nie przysługuje.
7. Należności z tytułu wpłat, o których mowa w ust. 1, są wyłączone z układu, określonego w przepisach o postępowaniu upadłościowym i naprawczym.
8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzory i terminy składania deklaracji, w tym ewidencyjnej, a także warunki, jakie muszą spełniać pracodawcy przekazując dokumenty w formie elektronicznej poprzez teletransmisję danych, uwzględniając potrzebę zapewnienia jednolitych warunków niezbędnych dla prawidłowego sporządzania dokumentów oraz ich przysyłania, mając na uwadze zapewnienie spójności danych wykazywanych w deklaracjach.
- Art. 49. 1. Należności z tytułu wpłat mogą być umarzone w całości lub w części decyzją Prezesa w przypadku ich całkowitej nieściągalności.
2. Całkowita nieściągalność, o której mowa w ust. 1, zachodzi gdy:
- 1) dłużnik zmarł nie pozostawiając żadnego majątku lub pozostawił ruchomości nie podlegające egzekucji na podstawie odrębnych przepisów

- albo pozostawił przedmioty codziennego użytku, których łączna wartość nie przekracza kwoty stanowiącej trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia i jednocześnie brak jest następców prawnych oraz nie ma możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie w rozumieniu przepisów Ordynacji podatkowej;
  - 2) sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzył postępowanie upadłościowe z przyczyn, o których mowa w art. 13 oraz w art. 361 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535, z późn. zm.7));
  - 3) nastąpiło zaprzestanie prowadzenia działalności przy jednoczesnym braku majątku, z którego można egzekwować należności, następców prawnych, możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie w rozumieniu przepisów Ordynacji podatkowej;
  - 4) nie nastąpiło zaspokojenie należności w zakończonym postępowaniu likwidacyjnym;
  - 5) wysokość zaległej wpłaty nie przekracza pięciokrotnej kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym;
  - 6) stwierdzono brak majątku, z którego można prowadzić egzekucję;
  - 7) jest oczywiste, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne.
3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzeń, warunki, tryb oraz formy pomocy, o której mowa w ust. 2 pkt 2, uwzględniając w szczególności konieczność ukierunkowania pomocy na ratowanie na pomoc udzielaną w celu umożliwienia beneficjentowi funkcjonowania przez czas konieczny przygotowania planu restrukturyzacyjnego przedsiębiorstwa, a pomoc na restrukturyzację – na przywrócenie długookresowej zdolności konkurowania na rynku.
- Art. 50. 1. W przypadku uzasadnionym ważnym interesem dłużnika lub ważnym interesem publicznym Prezes może, w drodze decyzji, na wniosek dłużnika, odroczyć termin płatności należności z tytułu wpłat oraz rozłożyć należność na raty, uwzględniając możliwości płatnicze dłużnika oraz stan finansów Funduszu, w przypadku:
- 1) rozpoczęcia spłaty zaległości w miesiącu następującym po miesiącu wydania decyzji w przypadku rozłożenia należności na raty lub
  - 2) spełnienia warunków dla zwolnienia z wpłat w miesiącu wystąpienia z wnioskiem o odroczenie lub rozłożenie na raty.
2. W przypadku odroczenia terminu płatności należnych wpłat na Fundusz, odroczenia terminu płatności i rozłożenia na raty zaległości z tytułu wpłat naliczana jest opłata prolongacyjna na zasadach określonych w Ordynacji podatkowej.
- Art. 51. Od decyzji Prezesa dotyczących wpłat pracodawcy nie przysługuje odwołanie.
- Art. 52. 1. Prezes ma prawo występowania o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości dłużnika zalegającego z wpłatą, o której mowa w art. 48 ust. 1.
2. Wydane przez Prezesa decyzje stwierdzające istnienie należności z tytułu wpłat, o których mowa w art. 48 ust. 1, oraz ich wysokość są podstawą wpisu hipoteki do księgi wieczystej nieruchomości stanowiącej własność dłużnika. Jeżeli nieruchomość nie posiada księgi wieczystej, zabezpieczenie jest dokonywane przez złożenie tych dokumentów do zbioru dokumentów.
3. Należności z tytułu wpłat, o których mowa w art. 48 ust. 1, są zabezpieczane hipoteką przymusową na wszystkich nieruchomościach dłużnika.
4. Podstawą wpisu hipoteki jest doręczona decyzja określająca wysokość należności z tytułu wpłat, o których mowa w art. 48 ust. 1.
5. Do hipoteki, o której mowa w ust. 3 i 4, stosuje się odpowiednio przepisy Ordynacji podatkowej dotyczące hipoteki przymusowej.
- Art. 53. 1. Należności z tytułu wpłat, o których mowa w art. 48 ust. 1, są zabezpieczane ustawowym prawem zastawu na ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika.

2. Do zastawu, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy Ordynacji podatkowej dotyczące zastawów skarbowych.
  3. Zastaw, o którym mowa w ust. 1, wpisuje się do rejestru zastawów skarbowych prowadzonego na podstawie art. 43 Ordynacji podatkowej.
  4. Wypis z rejestru zastawów, o którym mowa w art. 46 § 1 Ordynacji podatkowej, wydawany jest na wniosek Prezesa nieodpłatnie.
- Art. 54. 1. Pracodawca uzyskujący środki z ulg i zwolnień, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lub 2, tworzy fundusz rehabilitacji.
2. Fundusz rehabilitacji tworzy się w szczególności:
    - 1) ze środków, o których mowa w art. 60 ust. 5;
    - 2) z części zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, zgodnie z przepisami o podatku dochodowym od osób fizycznych;
    - 3) z wpływów z zapisów i darowizn;
    - 4) z odsetek od środków zgromadzonych na rachunku funduszu rehabilitacji;
    - 5) ze środków pochodzących ze zbycia środków trwałych zakupionych ze środków funduszu rehabilitacji, w części niezamortyzowane.
  3. Pracodawca, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany do:
    - 1) prowadzenia ewidencji środków funduszu rehabilitacji;
    - 2) prowadzenia rachunku bankowego środków funduszu rehabilitacji;
    - 3) przekazywania środków funduszu rehabilitacji na rachunek, o którym mowa w pkt 2, do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym te środki uzyskano;
    - 4) **przeznaczania środków funduszu rehabilitacji na pomoc indywidualną niepełnosprawnym pracownikom i niepracującym osobom niepełnosprawnym, byłym pracownikom zakładu.**
    - 5) *uchylony*
  4. Dysponentem funduszu rehabilitacji jest pracodawca.
  5. Środki funduszu rehabilitacji są przeznaczane na finansowanie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej oraz ubezpieczenie osób niepełnosprawnych, zgodnie z zakładowym regulaminem wykorzystania tych środków.
  6. Pracodawca, o którym mowa w ust. 1, może udzielać ze środków funduszu rehabilitacji, pomocy nie pracującym osobom niepełnosprawnym byłym pracownikom zakładu, na cele związane z rehabilitacją leczniczą i społeczną.
  7. Właściwe terenowo urzędy skarbowe kontrolują prawidłowość realizacji przepisów ust. 1-3, 5 i 6.
  8. W przypadku niezgodnego z ust. 5 i 6 przeznaczenia środków funduszu rehabilitacji, pracodawca jest obowiązany do dokonania:
    - 1) zwrotu 100% kwoty tych środków na fundusz rehabilitacji oraz
    - 2) wpłaty w wysokości 30% tych środków na Fundusz w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło ujawnienie niezgodnego z ustawą przeznaczenia środków funduszu rehabilitacji, w tym niedotrzymania terminu, o którym mowa w ust. 3 pkt 3 lub ust. 10 pkt 2.
  9. Wpłata, o której mowa w ust. 8 pkt 2, nie obciąża funduszu rehabilitacji.
  10. W przypadku:
    - 1) zaprzestania osiągnięcia przez pracodawcę wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6% lub
    - 2) likwidacji, upadłości albo wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej zakładu prowadzonego przez pracodawcę, chyba że likwidacja zakładu następuje w związku z przejęciem zakładu przez innego pracodawcę spełniającego warunki określone w ust. 1 lub w wyniku połączenia z zakładem takiego pracodawcy, a niewykorzystane środki funduszu podlegają przekazaniu w terminie do 3 miesięcy na fundusz rehabilitacji zakładu przejmującego zakład likwidowany
      - niewykorzystane według stanu na dzień zaistnienia tych okoliczności, środki funduszu rehabilitacji podlegają wpłacie do Funduszu wraz z kwotą odpowiadającą kwocie wydatkowanej

ze środków funduszu rehabilitacji na nabycie, wytworzenie lub ulepszenie środków trwałych w związku z modernizacją zakładu, utworzeniem lub przystosowaniem stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, budową lub rozbudową bazy rehabilitacyjnej, wypoczynkowej i socjalnej oraz na zakup środków transportu – w części, która nie została pokryta odpisami amortyzacyjnymi, ustalonymi przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych wynikających z wykazu rocznych stawek amortyzacyjnych, o którym mowa odpowiednio w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o podatku dochodowym od osób prawnych, na dzień zaistnienia okoliczności, o których mowa w pkt 1 lub 2.

11. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów oraz ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje wydatków, na które przeznaczane mogą być środki funduszu rehabilitacji, warunki i tryb wykorzystywania środków tego funduszu na pomoc indywidualną dla niepełnosprawnych pracowników oraz pomoc dla byłych niepracujących niepełnosprawnych pracowników zakładu, elementy składanego wniosku o udzielenie pomocy indywidualnej, tryb ustalania zakładowego regulaminu wykorzystania środków funduszu rehabilitacji, mając na względzie zapewnienie prawidłowego sposobu wydatkowania środków tego funduszu oraz racjonalności dokonywanych wydatków.

Art. 55. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może określić, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wpłaty gotówkowej oraz polecenia przelewu wpłat, o których mowa w art. 48 ust. 1, mając na względzie ustalenie tożsamości wpłacającego oraz tytuł zobowiązania.

Rozdział 6

Szczególne uprawnienia pracodawców związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych

Art. 56. 1. Pracodawca, który przez okres co najmniej 12 miesięcy zatrudni osoby niepełnosprawne spełniające warunki określone w ust. 2, może otrzymać, na swój wniosek, ze środków Funduszu zwrot kosztów:

- 1) płacy osób niepełnosprawnych za okres jednego roku od dnia ich zatrudnienia;
  - 2) poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności;
  - 3) adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych;
  - 4) adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie w zakładzie pracy;
  - 5) **zatrudniania pracownika lub pracowników pomagających pracownikowi lub pracownikom niepełnosprawnym.**
2. Zwrot kosztów określonych:
- 1) w ust. 1 pkt 1:
    - a) dotyczy osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy,
    - b) nie może przekraczać kwoty 60% kosztów płacy przez okres jednego roku od dnia zatrudnienia osoby niepełnosprawnej;
  - 2) w ust. 1 pkt 2-4:
    - a) dotyczy wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych:
      - bezrobotnych lub poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy,

- pozostających w zatrudnieniu u pracodawcy występującego o zwrot kosztów, jeżeli niepełnosprawność tych osób powstała w okresie zatrudnienia u tego pracodawcy, z wyjątkiem przypadków, gdy przyczyną powstania niepełnosprawności było zawinione przez pracodawcę lub przez pracownika naruszenie przepisów,
  - b) nie może przekraczać kwoty poniesionych przez pracodawcę podwyższonych kosztów;
  - 3) w ust. 1 pkt 5, dotyczący części czasu przeznaczanego przez pracownika lub pracowników pomagających pracownikowi lub pracownikom niepełnosprawnym wyłącznie na pomoc pracownikowi lub pracownikom niepełnosprawnym.**
3. Zwrotu kosztów dokonuje starosta na warunkach i w wysokości określonych umową zawartą z pracodawcą, z tym że zwrotowi nie podlegają koszty, o których mowa w ust. 1, poniesione przez pracodawcę przed dniem podpisania umowy.
  4. Jeżeli pracodawcą jest starostwo, umowy, o których mowa w ust. 3, zawiera Prezes.
  5. Warunkiem zwrotu kosztów jest uzyskanie pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowanym stanowisku pracy, wydanej na wniosek starosty.
  6. Jeżeli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej będzie krótszy niż 12 miesięcy, pracodawca jest obowiązany zwrócić Funduszowi, w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną, za pośrednictwem starosty:
    - 1) środki w wysokości równej 1/12 ogólnej kwoty zwrotu za każdy miesiąc brakujący do upływu okresu, o którym mowa w ust. 1, jednak nie mniej niż 1/12 tej kwoty, w przypadku, gdy przyczyną rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną była wina lub wniosek osoby niepełnosprawnej.
    - 2) całości środków uzyskanych na zwrot kosztów w pozostałych przypadkach rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną.
  7. Pracodawca nie zwraca środków, o których mowa w ust. 6 pkt 1, jeżeli zatrudni w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną inną osobą niepełnosprawną, skierowaną do pracy przez powiatowy urząd pracy, przy czym wynikająca z tego powodu przerwa nie jest wliczana do okresu, o którym mowa w ust. 1.
  8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, program pomocowy w ramach wyłączeń grupowych zawierający warunki, tryb i sposób postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1-7, w tym intensywność pomocy, wzór wniosku i elementy umowy, dokumentację niezbędną do zwrotu kosztów oraz sposób i terminy rozpatrywania wniosków, mając na względzie prawidłowe dokonywanie zwrotu kosztów.
- Art. 57. 1. Pracodawcy przysługuje ze środków Funduszu miesięczne dofinansowanie do do wysokości:**
- 1) 150% minimalnego wynagrodzenia – w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;
  - 2) 130% minimalnego wynagrodzenia – w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
  - 3) 70% minimalnego wynagrodzenia – w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.
- 2. Wysokość miesięcznego dofinansowania w odniesieniu do osób, u których stwierdzono upośledzenie umysłowe, chorobę psychiczną lub epilepsję oraz do osób niewidomych zwiększa się następujących o:**
- 1) 75% najniższego wynagrodzenia – jeżeli osoby te zostały zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności;
  - 2) 65% najniższego wynagrodzenia – jeżeli osoby te zostały zaliczone do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
  - 3) 50% najniższego wynagrodzenia – jeżeli osoby te zostały zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności.
- 3. W przypadku gdy osoba niepełnosprawna jest zatrudniona:**
- 1) u więcej niż jednego pracodawcy w wymiarze czasu pracy nieprzekraczającym ogółem pełnego wymiaru czasu pracy – miesięczne dofinansowanie do kosztów płacy przysądza się w wysokości proporcjonalnej do wymiaru czasu pracy tej osoby;
  - 2) w wymiarze czasu pracy przekraczającym ogółem pełny wymiar czasu pracy – miesięczne dofinansowanie do kosztów płacy przysądza się na tę osobę w wysokości nieprzekraczającej kwoty miesięcznego dofinansowania przyznanego na osobę zatrudnioną w pełnym wymiarze czasu pracy.
- 4. Miesięczne dofinansowanie w wysokości proporcjonalnej do wymiaru czasu pracy osoby, o której mowa w ust. 3 pkt 2, zatrudnionej u więcej niż jednego pracodawcy, w pierwszej kolejności przysądza się temu pracodawcy, który wcześniej zatrudnił tę osobę.**
- 5. W przypadku gdy kwota miesięcznego dofinansowania przekracza kwotę miesięcznego wynagrodzenia osiąganego przez pracownika niepełnosprawnego wówczas:**
- 1) pracodawca tworzący zakładowy fundusz przekazuje różnicę pomiędzy kwotą miesięcznego dofinansowania a kwotą tego wynagrodzenia na zakładowy fundusz, z przeznaczeniem na pomoc indywidualną niepełnosprawnym pracownikom byłym pracownikom zakładu;
  - 2) pracodawcy nietworzącemu zakładowego funduszu obniża się miesięczne dofinansowanie do wysokości miesięcznego wynagrodzenia osiąganego przez pracownika niepełnosprawnego.
- Art. 58. 1. Pracodawca, o którym mowa w art. 57, składa Funduszowi:**
- 1) miesięczne informacje o wynagrodzeniach, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników, z uwzględnieniem pracowników, u których stwierdzono upośledzenie umysłowe, chorobę psychiczną lub epilepsję oraz niewidomych;
  - 2) wniosek o wypłatę miesięcznego dofinansowania za okres dwóch miesięcy.
2. Informacje i wniosek, o których mowa w ust. 1, pracodawca przekazuje w formie dokumentu elektronicznego przez teletransmisję danych oraz pobiera drogą elektroniczną potwierdzenie wysłanej informacji lub wniosku.
  3. Fundusz przekazuje miesięczne dofinansowanie na rachunek bankowy pracodawcy w terminie 7 dni od dnia ustalenia przez Fundusz jego wysokości.
  4. **W przypadku ustalenia wysokości miesięcznego dofinansowania w wysokości innej niż określona we wniosku o wypłatę miesięcznego dofinansowania za okres dwóch miesięcy, Prezes na wniosek pracodawcy złożony w terminie 14 dni od dnia ustalenia tego dofinansowania wydaje decyzję o jego wysokości. Od decyzji Prezesa przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.**
  5. Fundusz wypłaca miesięczne dofinansowanie zaliczkowo raz na dwa miesiące, przez okres roku kalendarzowego, w wysokości proporcjonalnej do wymiaru czasu pracy pracownika. Po upływie tego okresu pracodawca może wystąpić do Funduszu z wnioskiem o przedłużenie wypłacania miesięcznego dofinansowania na kolejny okres roczny.
  6. Pracodawca dokonuje rozliczenia miesięcznego dofinansowania za okres roczny w terminie do 15 lutego roku następnego.
  7. **Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:**

- 1) program pomocowy w ramach wyłączeń grupowych zawierający intensywność pomocy;
- 2) warunki, terminy składania, wzory, sposób i tryb przekazywania miesięcznych informacji i wniosku o wypłatę miesięcznego dofinansowania oraz rozliczania miesięcznego dofinansowania, o którym mowa w ust. 6, a także tryb dokonywania zgłoszenia i termin składania deklaracji ewidencyjnej;
- 3) tryb ustalania wysokości dofinansowania, o którym mowa w ust. 3;
- 4) warunki, jakie muszą spełniać pracodawcy przekazując dokumenty w formie elektronicznej przez teletransmisję danych, uwzględniając potrzebę zapewnienia jednolitych warunków niezbędnych dla prawidłowego przekazywania dokumentów.

Art. 59. 1. Na wniosek pracodawcy poniesione przez niego koszty szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych mogą być refundowane ze środków Funduszu do wysokości 90% kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, nie więcej jednak niż do wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jedną osobę niepełnosprawną, jeżeli po zakończeniu szkolenia będą zatrudniane zgodnie z kierunkiem szkolenia, przez okres co najmniej 24 miesiące. Przepisy art. 56 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli z przyczyn niedotyczących pracownika po zakończeniu szkolenia nie będzie on zatrudniany zgodnie z kierunkiem szkolenia lub będzie zatrudniany przez okres krótszy niż 24 miesiące, pracodawca zwraca do Funduszu środki przekazane na szkolenie tego pracownika wraz z odsetkami ustawowymi należnymi od dnia, w którym pracodawca przestał spełniać warunki określone w ust. 1.
3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, program pomocowy w ramach wyłączeń grupowych określający rodzaje szkoleń, od których zależeć będzie maksymalna intensywność pomocy, rodzaje kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, warunki, tryb i sposób postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, w tym wzór wniosku i elementy umowy, dokumentację niezbędną do zwrotu kosztów oraz sposób i terminy rozpatrywania wniosków, mając na uwadze przejrzystość udzielania pomocy, sprawność jej monitorowania, jednolitość informacyjną i ocenę efektywności finansowania tego programu.

Art. 60. 1. Pracodawcy zatrudniającemu ogółem co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, jeżeli osiąga co najmniej 10% wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, przysługuje ulga lub zwolnienie w podatku rolnym, podatku leśnym oraz w podatku od nieruchomości.

2. Ulga, o której mowa w ust. 1, wynosi:
  - 1) 50% kwoty należnego podatku – w przypadku zatrudnienia:
    - a) co najmniej 20% osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, lub
    - b) co najmniej 40% osób niepełnosprawnych;
  - 2) 75% kwoty należnego podatku – w przypadku zatrudnienia:
    - a) co najmniej 30% osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, lub
    - b) co najmniej 50% osób niepełnosprawnych.
3. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w przypadku zatrudnienia:
  - 1) co najmniej 40% osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, lub
  - 2) co najmniej 75% osób niepełnosprawnych.

4. Pracodawcy, o którym mowa w ust. 1, ulga lub zwolnienie w podatku rolnym, podatku leśnym oraz w podatku od nieruchomości przysługuje w zakresie gruntów, budynków lub budowli zajętych na prowadzenie zakładu pracy.
5. Pracodawca, o którym mowa w ust. 1, wpłaca 100% kwoty ulgi lub zwolnienia na fundusz rehabilitacji.

Art. 61. 1. Pracodawca zapewniający zatrudnienie chronione jest zobowiązany do:

- 1) dofinansowania kosztów usług świadczonych niepełnosprawnym pracownikom w zakresie doraźnej i specjalistycznej opieki medycznej poradnictwa oraz usług rehabilitacyjnych;
- 2) tworzenia funduszu rehabilitacji.
2. Pracodawca, o którym mowa w ust. 1, może uwzględnić w podwyższonych kosztach zatrudniania osób niepełnosprawnych koszty budowy, instalacji lub rozbudowy zakładu i administracyjne oraz transportowe, wynikające z zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych – do wysokości 100% poniesionych podwyższonych kosztów, nie więcej jednak niż 100% kosztów płacy zatrudnionych osób niepełnosprawnych.

3. Koszty, o których mowa w ust. 2, obejmują koszty dodatkowe względem kosztów, które pracodawca poniósłby, jeżeli zatrudniałby pracowników, niebędących osobami niepełnosprawnymi.

Art. 62. 1. Powiat lub gmina, organizacja pozarządowa lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także spółdzielnia socjalna, których statutowym zadaniem jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, mogą utworzyć wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostkę, która staje się zakładem aktywności zawodowej, jeżeli:

- 1) zatrudnia co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i stosunek – w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy – liczby osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności do liczby pozostałych pracowników zakładu wynosi co najmniej:
  - a) 2,5 do 1 – jeżeli zakład prowadzi działalność wytwórczą,
  - b) 3,0 do 1 – jeżeli zakład prowadzi działalność usługową,
  - c) 2,75 do 1 – jeżeli zakład prowadzi działalność wytwórczą i usługową,
- 2) obiekty i pomieszczenia użytkowane przez zakład pracy:
  - a) odpowiadają przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy,
  - b) uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełniają wymagania dostępności do nich;
- 3) zapewnia doraźną i specjalistyczną opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne;
- 4) przeznacza uzyskane dochody na cele określone zgodnie z ust. 4;
- 5) uzyska pozytywną opinię starosty.
2. Koszty utworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej mogą być dofinansowane ze środków Funduszu, samorządu terytorialnego lub z innych źródeł.
3. Dofinansowania ze środków Funduszu kosztów, o których mowa w ust. 2, dokonuje samorząd województwa na warunkach i w wysokości określonych umową zawartą z jednostką określoną w ust. 1.
4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb i warunki tworzenia, finansowania i działania zakładu aktywności zawodowej, z uwzględnieniem czasu pracy i rehabilitacji osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, warunki tworzenia i wykorzystywania funduszu rehabilitacji w zakładzie aktywności zawodowej, a także cele, na które mogą być przeznaczone dochody z działalności zakładu aktywności zawodowej, mając na uwadze zapewnienie optymalnych warunków zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Art. 63. 1. Jeżeli odrębne przepisy przewidują pomoc dla pracodawców polegającą na finansowaniu kosztów, o których mowa w art. 56-62, pomocy na podstawie ustawy udziela się w odniesieniu do części kosztów niesfinansowanej na podstawie przepisów odrębnych ze środków publicznych.

2. Pomoc, o której mowa w:

1) art. 56, art. 59-62 nie przysługuje pracodawcy, który:

- a) posiada zaległości wobec Funduszu z tytułu wpłat, o których mowa w art. 42, art. 47 ust. 3, art. 54 ust 8 pkt 2 i ust 10, oraz innych należności przekraczające 100 zł lub
- b) jest zobowiązany do wpłat, o których mowa w art. 47 ust. 3;

2) art. 57:

- a) podlega wstrzymaniu do czasu uregulowania zaległości wobec Funduszu; w przypadku nieuregulowania zaległości do końca roku kalendarzowego, za który przysługuje miesięczne dofinansowanie, Prezes wydaje decyzję o odmowie wypłaty dofinansowania za ten okres,
- b) nie przysługuje pracodawcy zatrudniającemu co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i nieosiągającemu wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6%,
- c) nie przysługuje pracodawcy, w stosunku do którego Fundusz, w wyniku kontroli, stwierdzi nieprawidłowości w zatrudnianiu lub wypłacie wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. W takim przypadku Prezes wydaje decyzję o zwrocie przez pracodawcę miesięcznego dofinansowania za okres, którego nieprawidłowości dotyczą. Do czasu uregulowania należności objętych decyzją pomoc nie przysługuje;

3) art. 56-62 nie przysługuje w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, które:

- a) mają ustalone prawo do emerytury w wysokości co najmniej 75% podstawy jej wymiaru lub renty w wysokości co najmniej 80% podstawy jej wymiaru, określonej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej – w przypadku osób niepełnosprawnych będących byłymi funkcjonariuszami tych służb,
- b) osiągnęły wiek: 60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni – w przypadku pozostałych osób niepełnosprawnych.

Art. 64. 1. Do udzielania i rozliczania pomocy publicznej stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z tym że w pierwszej instancji rozstrzyga Prezes, a w postępowaniu odwoławczym minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. W przypadku beneficjenta stosuje się także przepisy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

2. Beneficjent pomocy, o której mowa w art. 57, składa Funduszuwi informację o wysokości podwyższonych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

3. Beneficjent jest obowiązany przechowywać wszelkie dokumenty związane z uzyskaniem i wykorzystaniem pomocy, o której mowa w ustawie, przez 10 lat od końca roku kalendarzowego, w którym otrzymał pomoc.

4. Beneficjent w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych może:

- 1) obliczyć rzeczywiste podwyższone koszty zatrudnienia osób niepełnosprawnych albo

2) określić podwyższone koszty zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w wysokości:

- a) w odniesieniu do osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności – 135% minimalnego wynagrodzenia w 2005 r. i 2006r., 125% minimalnego wynagrodzenia w 2007 r. oraz 110% minimalnego wynagrodzenia w roku 2008 i w latach następnych,
- b) w odniesieniu do osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności – 115% minimalnego wynagrodzenia w 2005 r. i 2006r., 105% minimalnego wynagrodzenia w 2007 r. oraz 90% minimalnego wynagrodzenia w roku 2008 i w latach następnych,
- c) w odniesieniu do osób zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności – 65% minimalnego wynagrodzenia w 2005 r. i 2006r., 60% minimalnego wynagrodzenia w 2007 r. oraz 55% minimalnego wynagrodzenia w roku 2008 i w latach następnych.

5. Kwoty, o których mowa w ust. 4 pkt 2, w odniesieniu do osób, u których stwierdzono upośledzenie umysłowe, chorobę psychiczną lub epilepsję oraz do osób niewidomych, ulegają zwiększeniu o:

- 1) 50% minimalnego wynagrodzenia – jeżeli osoby te zostały zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- 2) 30% minimalnego wynagrodzenia – jeżeli osoby te zostały zaliczone do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
- 3) 25% minimalnego wynagrodzenia – jeżeli osoby te zostały zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

6. Miesięczna kwota pomocy, o której mowa w ust. 4, nie może przekroczyć przypadającej na poszczególne miesiące kwoty podwyższonych kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia wzory i terminy wkładania informacji, o których mowa w ust. 2 a także warunki, jakie muszą spełniać pracodawcy przekazując dokumenty w formie elektronicznej przez transmisję danych, uwzględniając potrzebę zapewnienia jednolitych warunków niezbędnych dla prawidłowego przekazywania dokumentów.

8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może określić, w drodze rozporządzenia, poziom podwyższonych kosztów zatrudnienia wynikający ze zmniejszonej produktywności osób, o których mowa w ust. 4 pkt 2 lit. c, z uwzględnieniem rodzaju schorzenia i charakteru pracy.

Art. 65. 1. Dodatkowe formy pomocy dla pracodawców osób niepełnosprawnych oraz warunki i tryb jej udzielania mogą wynikać z finansowanych lub dofinansowywanych ze środków Funduszu programów zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym z programów pomocowych.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może określić, w drodze rozporządzeń, programy zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej zawierające warunki udzielania pomocy, w tym programy w rama wyłączeń grupowych lub zasady de minimis, mając na uwadze przejrzystość udzielania pomocy, sprawność jej monitorowania, jednolitość informacyjną i ocenie efektywności finansowania tych programów.

Rozdział 7

System informacji o aktywizacji oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych

Art. 66. 1. Fundusz prowadzi Centralny Rejestr Zatrudnionych Osób Niepełnosprawnych oraz Centralny Rejestr Pracodawców, na podstawie danych zawartych w informacjach, wnioskach i deklaracjach, o których mowa w ustawie,

wykorzystując numer PESEL, NIP lub inne numery identyfikacyjne zawarte w dokumentach stwierdzających tożsamość.

2. Do informacji zawartych w rejestrach, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy o ochronie danych osobowych.
3. Podmioty realizujące zadania określone w ustawie są obowiązane do wzajemnego udostępniania danych w zakresie niezbędnym do realizacji tych zadań.
4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres danych zawartych w rejestrach, o których mowa w ust. 1, uwzględniając w nich również dane dotyczące osób, o których mowa w art. 36-38, oraz dane pozwalające na ocenę efektywności udzielonej pomocy oraz realizacji zadań ustawowych w zakresie uprawnień osób niepełnosprawnych, mając na celu spójność systemu informacji o aktywizacji i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych oraz danych przedstawianych przez podmioty na podstawie obowiązków sprawozdawczych składanych na podstawie niniejszej ustawy.
5. Fundusz jest uprawniony do nieodpłatnego korzystania z danych zgromadzonych:
  - 1) w Krajowej Ewidencji Podatkików;
  - 2) w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON) prowadzonym przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego;
  - 3) przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
  - 4) w Centralnej Bazie RCI PESEL.

Art. 67. 1. Pracodawca podlegający obowiązkowi wpłat na Fundusz oraz pracodawca ubiegający się o pomoc ze środków Funduszu, podlega zgłoszeniu do prowadzonego przez Fundusz Centralnego Rejestru Pracodawców.

2. Zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, pracodawca dokonuje składając deklarację ewidencyjną.
3. Fundusz dokonuje rejestracji pracodawcy na podstawie danych zawartych w deklaracji, o której mowa w ust. 2, oraz innych dokumentach, o których mowa w art. 66 ust. 1, lub uzyskanych od jednostek gromadzących dane, o których mowa w art. 66 ust. 5, zawiadamiając o tym pracodawcę i dołączając bezpłatnie na nośniku elektronicznym program informatyczny, umożliwiający sporządzanie dokumentów i przysyłanie ich w formie elektronicznej poprzez teletransmisję danych.
4. W przypadku zmiany danych zawartych w deklaracji, o której mowa w ust. 2, pracodawca jest obowiązany powiadomić o tym Fundusz składając deklarację w formie dokumentu elektronicznego poprzez teletransmisję danych.

Rozdział 8

Zadania i organizacja podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Art. 68. 1. Zadania wynikające z ustawy realizują organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego.

2. Wykonanie zadań wynikających z ustawy nadzoruje poprzez koordynację Pełnomocnik będący sekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
3. Pełnomocnika powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
4. Do zadań Pełnomocnika należą:
  - 1) koordynacja realizacji zadań wynikających z ustawy, w ramach której Pełnomocnik:
    - a) żąda od podmiotów informacji, dokumentów i sprawozdań okresowych dotyczących realizowanych zadań określonych w ustawie,

- b) organizuje konferencje i szkolenia,
- c) udziela wyjaśnień w sprawach z zakresu wspierania rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- d) opracowuje projekty założeń polityki wspierania zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- e) opracowuje standardy w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie,
- f) podejmuje działania:
  - zmierzające do ograniczenia skutków niepełnosprawności i barier, utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie;
  - mające na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność;

2) inicjowanie lub przeprowadzanie kontroli w zakresie:

- a) działań na rzecz realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- b) realizacji zadań określonych w ustawie,
- c) spełniania przez pracodawców warunków określonych w ustawie;

3) ustalanie założeń do rocznych planów rzeczowo-finansowych dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy;

4) dokonywanie analizy i okresowej oceny rozstrzygnięć w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie, co do ich zgodności z przepisami, standardami, o których mowa w pkt 1 lit. d, oraz materiałem dowodowym;

5) opracowywanie oraz opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących zatrudnienia, rehabilitacji oraz warunków życia osób niepełnosprawnych;

6) opracowywanie projektów programów rządowych dotyczących rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych;

7) współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych;

8) wykonywanie innych zadań związanych z realizacją ustawy, powierzonych przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

5. Kontrola, o której mowa w ust. 4 pkt 2 lit. a i b, w zakresie dotyczącym jednostek samorządu terytorialnego odbywa się z zachowaniem przysługującego im prawa do wykonywania zadań publicznych w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

6. Pełnomocnik wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Pełnomocnika, które stanowi wyodrębnioną komórkę organizacyjną w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

7. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb kontroli prowadzonej przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy, z wyłączeniem organów sprawujących kontrolę na podstawie odrębnych przepisów, mając na względzie zapewnienie prawidłowego przeprowadzania kontroli.

Art. 69. uchylony

Art. 70. 1. Do zadań samorządu województwa należą:

- 1) opracowanie, aktualizowanie i realizacja wojewódzkiego programu dotyczącego wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu spójnego ze strategią rozwoju województwa, oraz innymi strategiami, planami i programami wojewódzkimi wynikającymi z odrębnych przepisów;

- 2) opracowywanie i przedstawianie Pełnomocnikowi informacji o prowadzonej działalności w zakresie objętym ustawą;
  - 3) dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016, z późn. zm.8)), dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów;
  - 4) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej;
  - 5) współpraca z organami administracji rządowej oraz powiatami i gminami w realizacji zadań wynikających z ustawy;
  - 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
2. Sejmik województwa w formie uchwały określa zadania, na które przeznaczają środki określone w art. 85 ust. 1 pkt 1, oraz wysokość środków na te zadania.
3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, zadania samorządu województwa, które mogą być dofinansowane ze środków Funduszu oraz warunki i tryb dofinansowywania robót budowlanych w ramach zasady de minimis, o których mowa w ust. 1 pkt 3, oraz maksymalną intensywność pomocy, mając na względzie potrzeby w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Art. 71. 1. Do zadań powiatu należą:
- 1) **opracowywanie, aktualizowanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:**
    - a) rehabilitacji społecznej,
    - b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
    - c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych – spójnego ze strategiami i programami powiatowymi wynikającymi z odrębnych przepisów;
  - 2) współpraca z administracją rządową i samorządową w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
  - 3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji;
  - 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
  - 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
  - 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
  - 7) dofinansowanie:
    - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
    - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
    - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
    - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
    - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży;
  - 8) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej oraz przeprowadzanie kontroli w tym zakresie;
  - 9) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
  - 10) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do instytucji szkoleniowych, w tym instytucji szkoleniowych realizujących zadania, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 2;
  - 11) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
  - 12) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
  - 13) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.
2. Zadania, o których mowa w ust. 1:
- 1) w pkt 1 oraz w pkt 6 w części dotyczącej rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a także w pkt 4, 5, 7 i 8 – są realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie;
  - 2) w pkt 6 w części dotyczącej rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, a także w pkt 9-13 – są realizowane przez powiatowe urzędy pracy.
3. Rada powiatu w formie uchwały określa zadania, na które przeznaczają środki określone w art. 85 ust. 1 pkt 1, oraz wysokość środków na te zadania.
4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje zadań, o których mowa w ust. 1, które mogą być finansowane ze środków Funduszu, w tym programy pomocowe uwzględniające intensywność pomocy publicznej, a także wymagania, jakie powinny spełniać podmioty ubiegające się o dofinansowanie tych zadań oraz tryb postępowania i warunki ich dofinansowania ze środków Funduszu.
- Art. 72. 1. Zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej mogą być realizowane na zlecenie ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego przez Fundusz, instytucje rynku pracy, jednostki naukowe, szkoły wyższe, jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe, w tym o charakterze lokalnym.
2. Zadania, o których mowa w ust. 1, mogą być realizowane ze środków Funduszu przez organizacje pozarządowe również na zlecenie samorządu województwa lub powiatu.
3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:
- 1) rodzaje zadań określonych w ustawie, które mogą być zlecane organizacjom pozarządowym lub jednostkom samorządu terytorialnego,
  - 2) ogólne warunki i tryb zlecania zadań, o których mowa w pkt 1, oraz sposób ustalania i rozliczania dotacji ze środków Funduszu,
  - 3) tryb dokonywania ocen oraz sprawowania kontroli realizacji zadań zleconych – kierując się potrzebą zapewnienia prawidłowego wydatkowania środków Funduszu.
- Art. 73. 1. Zarządy województw i zarządy powiatów przedstawiają Funduszu sprawozdania rzeczowo-finansowe o zadaniach zrealizowanych z otrzymanych z Funduszu środków.
2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych o zadaniach zrealizowanych ze środków Funduszu, o których mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności terminy i sposoby ich przedstawiania oraz wzór tego sprawozdania, a także warunki i sposoby rozliczeń finansowych samorządu z Funduszem w zakresie wykorzystania środków, w tym zwrotu niewykorzystanych środków.
- Art. 74. 1. Powołuje się Krajową Radę Konsultacyjną do Spraw Osób Niepełnosprawnych, zwaną dalej „Radą”.
2. Rada jest organem doradczym Pełnomocnika stanowiącym forum współdziałania, na rzecz osób niepełnosprawnych, organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych.

3. Do zakresu działania Rady należy przedstawianie Pełnomocnikowi:

- 1) propozycji przedsięwzięć zmierzających do integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem;
- 2) propozycji rozwiązań w zakresie zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych, wynikających z niepełnosprawności;
- 3) opinii do:
  - a) projektów założeń polityki wspierania zatrudniania oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
  - b) projektów aktów prawnych mających lub mogących mieć wpływ na sytuację osób niepełnosprawnych oraz sygnalizowanie odpowiednim organom potrzeby wydania lub zmiany przepisów w tym zakresie,
  - c) sprawozdań z działalności Funduszu,
  - d) projektów rządowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz informacji o ich realizacji,
  - e) materiałów przedstawionych przez Pełnomocnika;
- 4) rocznych informacji o działalności Rady.

Art. 74a 1. Rada składa się z:

- 1) pięciu przedstawicieli organów administracji rządowej;
- 2) pięciu przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym:
  - a) po jednym przedstawicielu każdej organizacji pracodawców, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych”,
  - b) po jednym przedstawicielu każdej organizacji związkowej reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
  - c) ośmiu przedstawicieli innych organizacji pozarządowych niż wymienione w lit. a) i b).
2. W przypadku gdy w trakcie trwania kadencji Rady organizacja pracodawców lub organizacja związkowa stanie się organizacją reprezentatywną w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, przedstawiciel tej organizacji wchodzi w skład Rady.
3. Członków Rady powołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na wniosek uprawnionych organów jednostek lub organizacji.
4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może odwołać członka Rady przed upływem kadencji:
  - 1) na jego wniosek,
  - 2) na wniosek reprezentowanego przez niego organu, jednostki lub organizacji,
  - 3) na wniosek Pełnomocnika po zasięgnięciu opinii organów jednostek lub organizacji, którą członek Rady reprezentuje.
5. Posiedzenia Rady zwoływane są przez jej przewodniczącego nie rzadziej niż raz na kwartał oraz w każdym czasie na wniosek Pełnomocnika lub co najmniej 5 członków Rady.

Art. 74b. 1. Wydatki związane z obsługą Rady i wynagradzaniem jej członków są finansowane ze środków urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Pracodawca jest obowiązany zwolnić pracownika od pracy w celu wzięcia udziału w posiedzeniach Rady. Za czas zwolnienia pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia ustalonego według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego.

3. Koszty wynagrodzenia ponoszone przez pracodawcę są refundowane ze środków urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółową organizację i tryb działania Rady oraz wysokość wynagrodzenia członków za udział w posiedzeniach, mając na względzie zapewnienie sprawnego funkcjonowania Rady.

Art. 75. 1. Przy marszałkach województw tworzy się wojewódzkie rady, składające się z 7 do 11 osób powoływanych spośród przedstawicieli działających na terenie województwa organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawicieli wojewody i jednostek samorządu terytorialnego (powiatów i gmin).

2. Przy starostach tworzy się powiatowe rady składające się z 5 do 7 osób powoływanych spośród przedstawicieli działających na terenie danego powiatu organizacji pozarządowych, fundacji oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego (powiatów i gmin).

3. Członków wojewódzkich rad powołuje i odwołuje marszałek województwa, a członków powiatowych rad – starosta, spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje i organy, o których mowa odpowiednio w ust. 1 i 2.

4. Rady, o których mowa w ust. 1 i 2, wybierają przewodniczącego spośród swoich członków.

5. Do zakresu działania rad należy:

- 1) przedstawianie propozycji przedsięwzięć zmierzających do:
  - a) integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
  - b) realizacji praw osób niepełnosprawnych;
- 2) opiniowanie projektów odpowiednio powiatowych i wojewódzkich programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 3) ocena realizacji programów;
- 4) opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych odpowiednio przez sejmik województwa i radę powiatu, pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Art. 76. 1. Kadencja rad, o których mowa w art. 74 i 75, trwa 4 lata.

2. Członek rad może zostać odwołany przed upływem kadencji:

- 1) na swój wniosek;
- 2) na wniosek organizacji lub organu, które zgłosiły jego kandydaturę;
- 3) na wniosek odpowiednio Pełnomocnika, marszałka lub starosty, po zasięgnięciu opinii organizacji lub organu, które członek rady reprezentuje.

3. Pracodawca jest obowiązany zwolnić pracownika od pracy w celu wzięcia udziału w posiedzeniu rady.

4. Za czas zwolnienia pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia ustalonego według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy.

5. Na wniosek członka rady zamieszkałego poza miejscem obrad rady mogą być finansowane, odpowiednio ze środków urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, samorządu województwa i powiatu, koszty jego przejazdów publicznymi środkami komunikacji, na zasadach określonych w przepisach dotyczących zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikom zatrudnionym w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, organizację oraz tryb działania rad, o których mowa w art. 74 i 75, w tym sposób powoływania i odwoływania ich członków oraz częstotliwość posiedzeń, mając na względzie zapewnienie właściwego wykonywania zadań przez te rady.

Art. 77. 1. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych posiada osobowość prawną i jest państwowym funduszem celowym.

2. Fundusz stosuje zasady rachunkowości określone dla podmiotów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.¹⁰⁾).
  3. Nadzór nad Funduszem sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, który:
    - 1) na wniosek Prezesa, po uzyskaniu pozytywnej opinii Pełnomocnika, zatwierdza statut określający organizację, szczegółowe zasady i tryb działania Funduszu, w tym jego organów;
    - 2) zatwierdza projekt planu finansowego Funduszu.
  4. Fundusz realizuje zadania w zakresie:
    - 1) poboru, windykacji i egzekucji należności Funduszu;
    - 2) finansowania zadań określonych w ustawie;
    - 3) obsługi i dofinansowania zadania określonego w art. 57;
    - 4) prowadzenia rejestrów, o których mowa w art. 66, oraz udostępniania danych zgromadzonych w tych rejestrach;
    - 5) rozpoznawania potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych, stanowiącego podstawę opracowywania programów, o których mowa w ustawie;
    - 6) opracowywania projektu planu rzeczowo-finansowego i prowadzenia sprawozdawczości z wykorzystania środków Funduszu, w tym z wykonania planu.
  5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego powołuje i znosi oddziały terenowe Funduszu na wniosek Pełnomocnika lub na zaakceptowany przez Pełnomocnika wniosek Prezesa.
  6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, organizację i zakres działania Biura i oddziałów, o których mowa w ust. 5, mając na względzie zapewnienie prawidłowości i efektywności ich działania.
  7. Przy rozpatrywaniu i rozstrzyganiu spraw przez Fundusz, w zakresie nieuregulowanym w odrębnych przepisach, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.
- Art. 78. Organami Funduszu są Rada Nadzorcza i Zarząd.
- Art. 79. 1 Rada Nadzorcza składa się z:**
- 1) Prezesa Rady Nadzorczej, którym jest Pełnomocnik;
  - 2) przedstawiciela ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
  - 3) przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym:
    - a) po jednym przedstawicielu każdej organizacji pracodawców reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
    - b) po jednym przedstawicielu każdej organizacji związkowej reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
    - c) dwóch przedstawicieli innych niż wymienione w lit. a) i b) organizacji pozarządowych.
2. W przypadku gdy w trakcie trwania kadencji Rady organizacja pracodawców lub organizacja związkowa stanie się organizacją reprezentatywną w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, przedstawiciel tej organizacji wchodzi w skład Rady.
3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego powołuje członków Rady Nadzorczej na wniosek Pełnomocnika, a w przypadku przedstawicieli, o których mowa w ust. 1 pkt 3 – na wniosek organizacji pozarządowych.
4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może odwołać członka Rady Nadzorczej przed upływem kadencji:
- 1) na jego wniosek;
  - 2) na wniosek reprezentowanego organu, jednostki lub organizacji;
  - 3) na wniosek Pełnomocnika po zasięgnięciu opinii organu, jednostki lub organizacji, którą członek Rady reprezentuje.
5. Kadencja Rady Nadzorczej trwa 2 lata.
  6. Kadencja Rady Nadzorczej ulega przedłużeniu do czasu powołania nowego składu Rady Nadzorczej, nie dłużej jednak niż o 3 miesiące.
  7. Do zadań Rady Nadzorczej należy w szczególności:
    - 1) zatwierdzanie planów działalności i projektu planu finansowego Funduszu;
    - 2) opiniowanie kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Funduszu, zgodnie z kierunkowymi założeniami polityki wspierania zatrudniania oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, określonymi przez Pełnomocnika;
    - 3) zatwierdzanie wniosków Zarządu w sprawach zaciągania przez Fundusz pożyczek;
    - 4) opiniowanie wniosków w sprawie powołania i odwołania Prezesa Zarządu i każdego z jego zastępców;
    - 5) dokonywanie kontroli i oceny działalności Zarządu;
    - 6) zatwierdzanie rocznych sprawozdań Funduszu;
    - 7) składanie ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, w terminie do dnia 15 marca każdego roku, sprawozdań z działalności Funduszu.
  8. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb powoływania oraz odwoływania członków Rady Nadzorczej, a także szczegółowy sposób działania tej Rady i szkolenia jej członków oraz wysokość ich wynagrodzenia za udział w posiedzeniach Rady w celu zapewnienia sprawnego jej działania.
- Art. 80. 1. W skład Zarządu Funduszu wchodzi Prezes i jego jeden lub dwaj zastępcy.
2. Prezesa wyłonionego w drodze konkursu powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na wniosek Pełnomocnika zaopiniowany przez Radę Nadzorczą. Kadencja Prezesa trwa 5 lat, licząc od dnia powołania. Prezes pełni obowiązki do dnia powołania swego następcy.
  3. Do powołania i odwołania Prezesa stosuje się odpowiednio zasady określone w ustawie z dnia ... o przeprowadzaniu konkursów na stanowiska kierowników centralnych urzędów administracji rządowej, prezesów agencji państwowych oraz państwowych funduszy celowych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).
  4. W skład komisji konkursowej, o której mowa w ustawie z dnia ... o przeprowadzaniu konkursów na stanowiska kierowników centralnych urzędów administracji rządowej, prezesów agencji państwowych oraz państwowych funduszy celowych (Dz. U. Nr ..., poz. ...) wchodzi przedstawiciel Rady Nadzorczej.
  5. Zastępców Prezesa, na wniosek Prezesa zaopiniowany przez Pełnomocnika, powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.
- Art. 81. 1. Do zadań Zarządu należy w szczególności:
- 1) opracowywanie projektów planów działalności Funduszu i projektu planu finansowego;
  - 2) gospodarowanie środkami Funduszu;
  - 3) sprawowanie kontroli nad wykorzystaniem środków Funduszu przekazywanych na realizację zadań określonych ustawą;
  - 4) składanie Radzie Nadzorczej sprawozdań z działalności Funduszu;
  - 5) udostępnianie Radzie Nadzorczej i Pełnomocnikowi żądanych dokumentów i materiałów dotyczących działalności Funduszu.
2. Zarząd Funduszu może przedstawiać Pełnomocnikowi projekty programów, o których mowa w ustawie.
  3. Zarząd Funduszu może żądać niezwłocznego zwrotu całości lub części środków do Funduszu lub zawiesić wypłatę dalszych kwot, jeżeli w ciągu roku

- budżetowego, w wyniku kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 3, stwierdzi nieprawidłowości polegające na wykorzystaniu przekazanych środków z Funduszu niezgodnie z ich przeznaczeniem. Do oceny prawidłowości wykorzystania środków Funduszu stosuje się przepisy o finansach publicznych dotyczące zasad gospodarki finansowej podmiotów sektora finansów publicznych.
4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może dokonać podziału środków, o których mowa w ust. 3, i przeznaczyć je na finansowanie realizacji zadań ustalonych zgodnie z programami, o których mowa w art. 41 ust. 2.
  5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb i warunki sprawowania przez Fundusz kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 3, mając na względzie zapewnienie przejrzystości i efektywności tej kontroli.
- Art. 82. 1. Prezes reprezentuje Fundusz na zewnątrz.
2. Prezes może powoływać pełnomocników Zarządu, ustalając granice ich umocowania.
  3. Do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Funduszu są upoważnieni:
    - 1) Prezes lub każdy z jego zastępców samodzielnie;
    - 2) dwaj pełnomocnicy Zarządu działający łącznie.
  4. Prezes dokonuje za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do pracowników Funduszu.
- Art. 83. 1. Obsługę Rady Nadzorczej i Zarządu Funduszu sprawuje Biuro Funduszu.
2. Koszty obsługi Funduszu obciążają Fundusz.
- Art. 84. 1. Przychodami Funduszu są:
- 1) przychody z wpłat, o których mowa w art. 42, art. 47 ust. 3, art. 54 ust. 8 pkt 2 i ust. 10 oraz art. 60 ust. 5;
  - 2) dotacje z budżetu państwa;
  - 3) spadki, zapisy i darowizny;
  - 4) dobrowolne wpłaty pracodawców;
  - 5) dochody z oprocentowania pożyczek, dyskonto od zakupionych bonów skarbowych, odsetki od obligacji emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa oraz lokat terminowych;
  - 6) dochody z działalności gospodarczej;
  - 7) spłaty pożyczek, o których mowa w art. 36, wraz z oprocentowaniem;
  - 8) przychody z wpłat, o których mowa w art. 59 ust. 2;
  - 9) dywidendy;
  - 10) odsetki od środków, o których mowa w art. 85 ust. 1;
  - 11) środki pomocowe z Unii Europejskiej;
  - 12) opłaty prolongacyjne;
  - 13) inne wpłaty.
2. Fundusz otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa:
    - 1) na zadanie, o którym mowa w art. 57 – w wysokości stanowiącej maksymalną sumę dotacji przewidzianej na 2005 r., waloryzowanej corocznie o prognozowany na dany rok średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem;
    - 2) na zrekompensowanie gminom dochodów utraconych na skutek zastosowania ustawowych zwolnień podatkowych, o których mowa w art. 60, oraz stosowanych na podstawie art. 103 i 104 – w wysokości 50% utraconych dochodów gmin.
  3. Kwoty dotacji celowej, o których mowa w ust. 2 pkt 2, ustala się i rozlicza zgodnie z zasadami przyjętymi w budżecie państwa.
  4. 50% kwoty dotacji, o której mowa w ust. 2 pkt 1, planowana jest w ustawie budżetowej w rezerwie celowej będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
  5. Fundusz przekazuje ministrowi właściwemu do spraw finansów informację o wysokości kwoty, o której mowa w ust. 2.
  6. Dotacje, o których mowa w ust. 2, są przekazywane na zasadach określonych w odrębnych przepisach przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych, w sposób umożliwiający pełne i terminowe wykonywanie zadania.
7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady obliczania i tryb przekazywania gminom dotacji celowej, z uwzględnieniem wniosków gmin, zawierających dane o rocznych skutkach zastosowania zwolnień podatkowych, mając na względzie zrekompensowanie gminom utraconych dochodów.
- Art. 85. 1. Środki Funduszu są przekazywane przez Prezesa:
- 1) samorządom województwa i powiatowym na realizację określonych zadań lub rodzajów zadań, na wyodrębniony rachunek bankowy – według algorytmu;
  - 2) podmiotom realizującym zadania zlecone przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego lub inne zadania wynikające z ustawy na podstawie zawartych z nimi umów po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
  - 3) gminom – na realizację celu, o którym mowa w art. 84 ust. 2 pkt 2.
2. Ze środków Funduszu są pokrywane koszty obsługi zadań realizowanych przez samorządy województw i powiatowe do wysokości 2,5% środków wykorzystanych na realizację zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 1.
  3. Ze środków Funduszu, poza dotacją celową z budżetu państwa, może być dofinansowywane zadanie, o którym mowa w art. 57, w wysokości zapewniającej jego realizację.
  4. Środki Funduszu, w wysokości do 50% wydatków, przeznaczają się na:
    - 1) realizację programów na rzecz dzieci i młodzieży będących osobami niepełnosprawnymi;
    - 2) realizację działań wyrównujących różnice między regionami, w szczególności w jednostkach samorządu terytorialnego, na terenie których stopa bezrobocia jest wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju lub nie utworzono warsztatu terapii zajęciowej;
    - 3) realizację programów wspieranych ze środków pomocowych Unii Europejskiej na rzecz osób niepełnosprawnych przewidzianych do wdrożenia w danym roku;
    - 4) finansowanie lub dofinansowanie zadań wynikających z programów, o których mowa w ustawie, w tym ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych;
    - 5) finansowanie w części lub całości badań, ekspertyz i analiz dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.
  5. W celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 4 pkt 3, Fundusz może dofinansować i prefinansować:
    - 1) projekty realizowane przez projektodawców, którzy uzyskali decyzję o współfinansowaniu tych projektów ze środków pomocowych Unii Europejskiej;
    - 2) projekty realizowane lub współfinansowane przez Fundusz.
  6. Pomoc, o której mowa w ust. 5 pkt 1, jest udzielana w formie dotacji, pożyczek, dofinansowania odsetek od kredytów udzielonych projektodawcom na realizację ich projektów - na warunkach określonych w umowach z realizatorami projektów.
  7. Czasowo wolne środki Funduszu, z wyłączeniem dotacji, o których mowa w art. 84 ust. 2, mogą być lokowane:
    - 1) w bonach skarbowych i obligacjach emitowanych przez Skarb Państwa;
    - 2) na lokatach terminowych w Banku Gospodarstwa Krajowego.
  8. Fundusz może tworzyć fundusz statutowy lub rezerwowy.

9. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi w drodze rozporządzenia, sposób gospodarowania środkami Funduszu, w tym sposób umarzania zobowiązań, do których nie mają zastosowania przepisy odrębne, a także sposób tworzenia funduszu statutowego lub rezerwowego, mając na względzie prawidłowe gospodarowanie środkami Funduszu.
10. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi w drodze rozporządzenia warunki i tryb realizacji działań, o których mowa w ust. 4 pkt 2, w tym programy pomocowe oraz warunki i terminy przekazywania środków Funduszu na realizację zadań, także wynikających z procedur konkursowych, mając na względzie efektywne wydatkowanie środków Funduszu.
11. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, algorytm, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, uwzględniający w szczególności liczbę mieszkańców, liczbę osób niepełnosprawnych i liczbę uczestników funkcjonujących warsztatów terapii zajęciowej, a także liczbę pracowników niepełnosprawnych zakładu aktywności zawodowej w powiecie oraz kwotę przewidzianą w planie finansowym Funduszu na dany rok na realizację przez samorządy zadań, dla którego jest obliczana wysokość środków biorąc pod uwagę, że osoby niepełnosprawne zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy mają prawo korzystać z usług i instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 86. *uchylony*

Art. 87. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹²⁾) w art. 186 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Pracownik mający okres zatrudnienia określony w § 1, bez względu na to, czy korzystał z urlopu wychowawczego przewidzianego w tym przepisie, może skorzystać z urlopu wychowawczego w wymiarze do 3 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia, jeżeli z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności dziecka wymaga osobistej opieki pracownika.”

Art. 88. W ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2004 r. Nr 142, poz. 1514 i Nr 146, poz. 1546) w art. 3 w pkt 6 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje pkt 7 w brzmieniu:

„7) nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez osoby niepełnosprawne w drodze darowizny dokonanej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w celach wynikających z przepisów o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.”

Art. 89. W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 1993 r. Nr 94, poz. 431, z późn. zm.¹³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6a ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Obowiązek składania informacji o gruntach oraz deklaracji na podatek rolny, o którym mowa w ust. 5 i ust. 8 pkt 1, dotyczy również podatników korzystających z ulg i zwolnień na podstawie przepisów niniejszej ustawy oraz ustawy z dnia ... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

2) w art. 12:

a) w ust. 2 uchyla się pkt 4,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Ulgi i zwolnienia dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne regulują przepisy ustawy z dnia ... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”

Art. 90. *uchylony*

Art. 91. W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84, z późn. zm.¹⁵⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1b po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Ulgi i zwolnienia w podatku od nieruchomości dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne regulują przepisy ustawy z dnia ... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

2) w art. 6 ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Obowiązek składania informacji o nieruchomościach i obiektach budowlanych oraz deklaracji na podatek od nieruchomości, o którym mowa w ust. 6 i ust. 9 pkt 1, dotyczy również podatników korzystających z ulg i zwolnień na podstawie przepisów niniejszej ustawy, ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840) oraz ustawy z dnia ... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

3) w art. 7 w ust. 2 uchyla się pkt 4.

Art. 92. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.¹⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5a pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) ustawie o rehabilitacji zawodowej – rozumie się przez to ustawę z dnia ... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

2) w art. 23 w ust. 1 pkt 29 otrzymuje brzmienie:

„29) wpłat, o których mowa w art. 42 i art. 47 ust. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej,”;

3) w art. 26:

a) w ust. 7a:

– pkt 11 otrzymuje brzmienie:

„11) kolonie i obozy dla osób, które nie ukończyły 18 roku życia, zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia,”

– pkt 13 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) osoby niepełnosprawnej, zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa, oraz osób, które nie ukończyły 18 roku życia, zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności – również innymi środkami transportu niż wymienione w lit. a,”

– pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) używanie samochodu osobowego, stanowiącego własność (współwłasność) osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną zaliczoną do I lub II grupy inwalidztwa albo osoby, które nie ukończyły 18 roku życia, zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności, dla potrzeb związanych z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne – w wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 2.280 zł,”

– pkt 15 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) na koloniach i obozach dla osób, o których mowa w pkt 11.”

b) w ust. 7d pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) orzeczenia o zaliczeniu osoby, która nie ukończyła 18 roku życia do znacznego stopnia niepełnosprawności, wydanego na podstawie odrębnych przepisów.”;

4) w art. 38:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Płatnicy, o których mowa w art. 31 i art. 33-35, przekazują, z zastrzeżeniem ust. 2d, kwoty pobranych zaliczek na podatek w terminie do dnia 20 miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano zaliczki, na rachunek urzędu skarbowego, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy według miejsca zamieszkania płatnika, a jeżeli płatnik nie jest osobą fizyczną, według siedziby bądź miejsca prowadzenia działalności, gdy płatnik nie posiada siedziby, przesyłając równocześnie deklarację według ustalonego wzoru; jeżeli między kwotą potrąconego podatku a kwotą wpłaconego podatku występuje różnica, należy ją wyjaśnić w deklaracji.”

b) uchyla się ust. 2-2c,

c) po ust. 2c dodaje się ust. 2d i 2e w brzmieniu:

2d. Płatnicy, o których mowa w art. 31, zatrudniający ogółem co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, kwoty pobranych zaliczek na podatek od przychodów osób niepełnosprawnych z tytułów określonych w art. 12 oraz zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, wypłacanych przez tych płatników tym osobom:

1) za miesiące od początku roku do miesiąca włącznie, w którym dochód osoby niepełnosprawnej uzyskany od początku roku u tego płatnika przekroczył kwotę stanowiącą górną granicę pierwszego przedziału skali, o której mowa w art. 27 ust. 1, przekazują na zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych w wysokości:

a) 100% w przypadku gdy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 75%, a osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności 10%, lub w przypadku gdy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wynosi co najmniej 40%,

b) 75% w przypadku gdy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 50%, a osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności 10%, lub w przypadku gdy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wynosi co najmniej 30%,

c) 50% w przypadku gdy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 40%, a osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności 10%, lub w przypadku gdy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wynosi co najmniej 20%

– w pozostałej części na zasadach określonych w ust. 1;

2) za miesiące następujące po miesiącu, w którym dochód osoby niepełnosprawnej uzyskany od początku roku u tego płatnika przekroczył kwotę, o której mowa w pkt 1, kwoty pobranych zaliczek na podatek płatnicy przekazują na zasadach określonych w ust. 1.

2e. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w ust. 2d, ustala się na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej.

Art. 93. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.¹⁷¹) w art. 16 w ust. 1 pkt 36 otrzymuje brzmienie:

„36) wpłat, o których mowa w art. 42 i art. 47 ust. 3 ustawy z dnia ... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”

Art. 94. W ustawie z dnia 13 grudnia 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.) w art. 16 uchyla się ust. 13.

Art. 95. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (Dz. U. Nr 200, poz. 1682 i Nr 216, poz. 1826) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Obowiązek składania informacji o lasach oraz deklaracji na podatek leśny, o którym mowa w ust. 2 i ust. 5 pkt 1, dotyczy również podatników korzystających z ulg i zwolnień na podstawie przepisów niniejszej ustawy oraz ustawy z dnia ... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”

2) w art. 7:

a) w ust. 2 uchyla się pkt 4,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Ulgi i zwolnienia dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne regulują przepisy ustawy z dnia ... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”

Art. 96. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3:

a) pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) niepełnosprawnym dziecku – oznacza to dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, określonym w przepisach o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;”

b) w pkt 20 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) niepełnosprawność w umiarkowanym stopniu, w rozumieniu przepisów o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, a także przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,”

c) w pkt 21 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) niepełnosprawność w stopniu znacznym, w rozumieniu przepisów o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,”;

2) w art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka, legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.”

3) w art. 16:

a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) osobie legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;”

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.”

Art.96a. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, Dz. U. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703) w art. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) całkowita niezdolność do pracy – całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo legitymowanie się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia .... o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (Dz. U. ...)

Art. 97. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291) art. 63 otrzymuje brzmienie:

„Art. 63. W okresie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, w celu stwierdzenia, czy planowana pomoc dla przedsiębiorcy jest pomocą de minimis, podmiot udzielający pomocy bierze pod uwagę wartość pomocy udzielonej przedsiębiorcy po dniu 1 maja 2004 r., której charakter de minimis został potwierdzony zaświadczeniem, o którym mowa w art. 5 ust. 2.”.

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 98. W sprawach nieuregulowanych przepisami ustawy stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.²⁰⁾) oraz Kodeksu pracy.

Art. 99. 1. **Osoba, która przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy została uznana za osobę niepełnosprawną w rozumieniu dotychczasowych przepisów, jest osobą niepełnosprawną w rozumieniu niniejszej ustawy, jeżeli przed tą datą orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność nie utraciło mocy.**

2. Orzeczenie o zaliczeniu do:

- 1) I grupy inwalidów jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) II grupy inwalidów jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- 3) III grupy inwalidów jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

3. Osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za osoby niepełnosprawne, z tym że:

- 1) osoby, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, traktuje się jako zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- 2) pozostałe osoby traktuje się jako zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

4. Orzeczenia wydane od dnia 1 stycznia 1998 r. do dnia 16 sierpnia 1998 r. przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267, z późn. zm.²¹⁾) jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 24 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 3) częściowej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 23 ust. 3 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- 4) celowości przekwalifikowania, o którym mowa w art. 901 ust. 2 i 3 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

5. Wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, z wyłączeniem okresu, o którym mowa w ust. 4, orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- 3) częściowej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 3, oraz celowości przekwalifikowania, o którym mowa w art. 119 ust. 2 i 3 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

6. Przepis ust. 1 stosuje się do orzeczeń, o których mowa w ust. 2 i 3, jeżeli zostały wydane do dnia 31 grudnia 1997 r.

7. **Wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla celów ulg i uprawnień na podstawie orzeczeń o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów zachowują moc do czasu utraty ważności.**

Art. 100. **Do dnia 30 czerwca 2007 r. orzeczenie lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydane po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy o:**

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12. ust 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 2) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- 3) częściowej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust 3 oraz celowości przekwalifikowania, o którym mowa w art. 119 ust. 2 i 3 ustawy wymienionej w pkt 1, jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Art. 101. **Orzeczenia o niepełnosprawności wydane na okres do ukończenia 16 roku życia, wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowują ważność do ukończenia przez osobę 18 roku życia.**

Art. 102. **Powołane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy:**

- 1) Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- 2) wojewódzkie i powiatowe społeczne rady do spraw osób niepełnosprawnych,
- 3) Rada Nadzorcza i Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

– **wykonują swoje zadania na podstawie przepisów niniejszej ustawy do czasu powołania nowych zespołów lub organów, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2005 r.**

Art. 103. 1. Do spraw, w tym do postępowań odwoławczych i kontroli, które zostały wszczęte, a nie zakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. W przypadkach uzasadnionych ważnym interesem podatnika lub interesem publicznym, Prezes, w terminie do dnia 31 grudnia 2005 r., może, w drodze decyzji, umorzyć w całości lub w części powstałe do dnia 31 grudnia 2004 r. zaległości z tytułu wpłat, odsetki za zwłokę lub opłatę prolonacyjną zakładom opieki zdrowotnej podlegającym przepisom ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z późn. zm.²²⁾).

3. Umorzenie zaległości podatkowej powoduje również umorzenie odsetek za zwłokę w całości lub w takiej części, w jakiej została umorzona zaległość z tytułu wpłat.

4. Od decyzji Prezesa, o której mowa w ust. 2, nie przysługuje odwołanie.

Art. 103a 1. Finansowanie składek na ubezpieczenia społeczne na zasadach określonych w art. 25 ust. 2, 3a i 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.) przysługuje nie dłużej niż do składek rozliczanych w dokumentach składanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za miesiąc wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Nie podlegają finansowaniu na zasadach określonych w art. 25 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zaległe składki na ubezpieczenia społeczne, w razie ich rozliczania w dokumentach składanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych po dniu 30 czerwca 2006 r.

3. Nadpłata składek na ubezpieczenia społeczne finansowanych przez budżet państwa i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych powstała w wyniku złożenia dokumentów, o których mowa w ust. 2, stanowi przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 104. 1. Do pracodawców, którzy uzyskali status prowadzącego zakład pracy chronionej lub zakład aktywności zawodowej przed wejściem w życie niniejszej ustawy, stosuje się dotychczasowe przepisy dotyczące obowiązków, ulg i uprawnień, do czasu wygaśnięcia decyzji przyznającej status prowadzącego zakład, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2005 r.

2. Pracodawcom, o których mowa w ust. 1 przysługuje:

1) dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych na dotychczasowych zasadach przysługuje nie dłużej niż do wynagrodzenia za grudzień 2005 r.

2) finansowanie składek na ubezpieczenia społeczne na dotychczasowych zasadach przysługuje nie dłużej niż do składek rozliczanych w dokumentach składanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za grudzień 2005 r. z uwzględnieniem art. 103a ust. 2 i 3.

3. Na podstawie oświadczenia złożonego przez pracodawcę, o którym mowa w ust. 1, stosuje się do jego obowiązków, ulg i uprawnień przepisy niniejszej ustawy, w tym dotyczące określenia podwyższonych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości określonej w art. 64 ust. 4 pkt 2 i ust. 5.

4. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 3, pracodawca składa do Funduszu w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 105. Pracodawcy, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy nabyli uprawnienie, o którym mowa w art. 38 ust. 2a-2c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2005 r., zachowują prawo do tej ulgi na zasadach dotychczasowych. Przepisy art. 104 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 106. Informacje o kwocie obniżenia wpłat na Fundusz sporządzone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy mogą być uwzględniane przez pracodawcę zobowiązanego do wpłat:

1) aż do wyczerpania – w przypadku informacji sporządzonych do dnia 31 grudnia 1998 r.;

2) w terminie do 12 miesięcy po dniu uzyskania informacji – w przypadku informacji sporządzonych od dnia 1 stycznia 1999 r.

Art. 107. 1. Maksymalne dofinansowanie ze środków Funduszu kosztów:

1) działalności warsztatów terapii zajęciowej, w tym wynikających ze zwiększonej liczby uczestników warsztatu, wynosi:

a) w 2005 i 2006 r. – 100% tych kosztów

b) w 2007 r. – 95% tych kosztów,

c) w 2008 r. – 90% tych kosztów,

d) w 2009 r. i w latach następnych – 85% tych kosztów,

2) tworzenia warsztatu terapii zajęciowej – 70% tych kosztów.

2. Maksymalne dofinansowanie ze środków Funduszu kosztów:

1) działania zakładów aktywności zawodowej wynosi:

a) w 2005 i 2006 r. – 100% tych kosztów

b) w 2007 r. – 95% tych kosztów,

c) w 2008 r. – 90% tych kosztów,

d) w 2009 r. i w latach następnych – 85% tych kosztów,

2) utworzenia zakładów aktywności zawodowej wynosi:

w 2005 i 2006 r. – 100% tych kosztów

w 2007 r. – 85% tych kosztów,

w 2008 r. – 75% tych kosztów,

w 2009 r. i w latach następnych – 65% tych kosztów.

Art. 108. Wpisy do rejestrów ośrodków i organizatorów dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują ważność do czasu ich wygaśnięcia, za wyjątkiem wpisów dokonanych do dnia 31 stycznia 2003 r., których ważność upływa z dniem 30 czerwca 2006 r.

Art. 109. Z dniem 31 lipca 2006 r. zaprzestaje się realizacji programów celowych zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą Funduszu przed dniem wejścia w życie ustawy stosowanych do podmiotów nie będących beneficjentami pomocy publicznej.

Art. 110. Z dniem 31 grudnia 2006 r. podlegają umorzeniu wzajemne należności i zobowiązania między Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, budżetem państwa i Funduszem powstałe z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne rozliczanych w dokumentach składanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za okres do dnia 31 grudnia 2005 r., które podlegały finansowaniu ze środków Funduszu i budżetu państwa.

Art. 111. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz programy pomocowe dotyczące pomocy przewidzianej w tej ustawie zachowują moc do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 112. Ilekroć przepisy odsyłają do przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych rozumie się przez to odesłanie do przepisów o wspieraniu zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Art. 113. Tracą moc:

1) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.);

2) ustawa o zmianie ustawy z dnia 20 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2003r. Nr 7 poz. 79 i z 2004r. Nr 202 poz. 1957).

Art. 114. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.